

T.C
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TÜRK SİYASAL HAYATINDA AYKUT EDİBALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İBRAHİM ÇAĞLAR DEMİR

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MURAT YILDIZ

AKSARAY 2020

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : İbrahim Çağlar
Soyadı : Demir
Bölümü : Kamu Yönetimi
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Türk Siyasal Hayatında Aykut Edibali

İngilizce Adı : Aykut Edibali in Turkish Political Life

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : İbrahim Çağlar DEMİR
İmza :

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

İbrahim Çağlar DEMİR tarafından hazırlanan “Türk Siyasal Hayatında Aykut Edibali” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile Aksaray Üniversitesi Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Murat YILDIZ
(Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Aksaray Üniversitesi)
Üye: Dr. Öğr. Üyesi Abdullah AYDIN
(Uluslararası İlişkiler, Mustafa Kemal Üniversitesi)
Üye: Dr. Öğr. Üyesi Osman OKUMUŞ
(Tarih, Aksaray Üniversitesi)

İMZA

Tez Savunma Tarihi: 06/01/2020

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun 12.03.2020 tarih ve 2020/12-2 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Öğrenci
İbrahim Çağlar DEMİR
İmza

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

İmza

TEŞEKKÜR

Böyle bir konuyla ilgili çalışma yapmama vesile olan ve çalışmam boyunca karşılaştığım zorluklara; hoşgörölü ve nazik tutumuyla çözüm bulan, yaşadığım her türlü sıkıntıda yardımını ve gülen yüzünü eksik hissetmediğim değerli hocam, tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Murat YILDIZ'a teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam boyunca beni motive eden, sabır ve ilgiyle beni dinleyen, maddi ve manevi desteklerini bir an olsun üzerimden eksik etmeyen kendileri gibi dürüst biri olmaya çalıştığım sevgili aileme ve yine çalışmam boyunca beni destekleyen, çok değerli dostlarıma ve mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim.

İbrahim Çağlar DEMİR

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK SİYASAL HAYATINDA AYKUT EDİBALİ

(Yüksek Lisans Tezi)

İBRAHİM ÇAĞLAR DEMİR

Aksaray 2020

ÖZET

Türk siyasal hayatında Aykut Edibali üzerine çalışma yapılması önem arz etmektedir. Özellikle 1960 ve 1970’li yıllarda Yeniden Milli Mücadele Birliğinin kuruculuğu ve birlik içindeki söylemleriyle Türk siyasal hayatında yer edinmiş olan Aykut Edibali’nin hayatı, eserleri ve kurduğu siyasi partileri ile ilgili çalışma yok denecek kadar azdır. Günümüzde isminin, söylemlerinin ve siyasi partilerinin çok fazla duyulmaması dikkate alındığında bu çalışmayla Aykut Edibali’nin; hayatı, eserleri, idealleri, kurduğu siyasi partileri ve söylemlerinin analiz edilmesi hedeflenmiştir.

Çalışmada kullanılan birincil kaynaklar özellikle Aykut Edibali tarafından bizzat kaleme alınmış eserlerden oluşturulmuştur. Bu eserler analize tabi tutulmuş ve yapılan analizler sonucunda Aykut Edibali’nin sosyal ve siyasal hayatı bütün olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. Mevcut birincil kaynakların yanında gazete ve dergilerde yayınlanan makaleler, haberler ve internet kaynaklarından da faydalanılmıştır. Ayrıca alanında uzman kişilerin hazırladığı çalışmalar ve kitaplardan da bilgi sağlanmıştır.

Bu kapsamda hazırlanan çalışma üç ana bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde Aykut Edibali ile ilgili kısa bilgilere yer verildikten sonra Yeniden Milli Mücadele Birliği, yayın hayatı, eserleri ve ideallerine değinilmiştir. İkinci bölümde eserlerindeki politik vizyon aktarılmaya çalışılmıştır. Özellikle millet kavramı, ideoloji ve milliyetçilik, terör ve terörle mücadele ile Kıbrıs meselesi üzerindeki düşünceleri bu bölümde yer almıştır. Üçüncü ve son bölümde ise kurduğu siyasi partiler ile bu partilerin faaliyetleri ve söylemlerine yer verilmiştir.

Bilim Kodu :111602
Anahtar Kelimeler :Siyasal Hareketler, Siyasal İdeolojiler, Türk Siyasal Hayatı,
Yeniden Milli Mücadele, Aykut Edibali.
Sayfa Adedi :130
Danışman :Dr. Öğr. Üyesi Murat YILDIZ

AKSARAY UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

AYKUT EDİBALI IN TURKISH POLITICAL LIFE

(Master Thesis)

İBRAHİM ÇAĞLAR DEMİR

Aksaray 2020

ABSTRACT

It is important to work on Aykut Edibali in Turkish political life. Especially in the 1960s and 1970s, the work of Aykut Edibali, who took part in the Turkish political life with the founding of the Re-National Struggle (Yeniden Milli Mücadele) and the discourses within the union, is almost non-existent. Considering that today's name, discourses and political parties are not heard too much, Aykut Edibali's; It is aimed to analyze his life, his works, his ideals, his political parties, and his discourses.

The primary sources used in the study were created especially from works written by Aykut Edibali personally. These works were subjected to analysis and as a result of the analyses, the social and political life of Aykut Edibali was tried to be revealed as a whole. In addition to the existing primary sources, articles, news and internet sources published in newspapers and magazines were also used. In addition, information was provided from works and books prepared by experts.

The study prepared in this context consists of three main sections. In the first part, after brief information about Aykut Edibali, the Yeniden Milli Mücadele, its publication life, works, and ideals are mentioned. In the second part, the political vision in his works has been tried to be conveyed. In particular, the concept of the nation, ideology and nationalism, its thoughts on terrorism and the fight against terrorism and the Cyprus issue are included in this section. In the third and last part, the political parties he founded and the activities and discourses of these parties are included.

Science Code :111602
Keywords :Political Movements, Political Ideologies, Turkish Political Life,
Yeniden Milli Mucadele, Aykut Edibali.
Number of Pages :130
Counselor :Dr. Lecturer Murat YILDIZ

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	v
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
1.AYKUT EDİBALI’NIN SOSYAL HAYATI VE ESERLERİ	4
1.1.Yeniden Milli Mücadele Birliği.....	5
1.1.1.Yeniden Milli Mücadele Birliğinin Ortaya Çıkışı	5
1.1.2.Yeniden Milli Mücadele Birliğinin Stratejisi	7
1.1.3.Söz Uçar, Yazı Kalır! (Yeniden Milli Mücadele Mecmuası)	9
1.1.4.Günümüzde Yeniden Milli Mücadele Birliği	10
1.2.Aykut Edibali’nin Yayın Hayatı ve Eserleri	11
1.2.1.Milli Mücadelede Kadroların Vazifeleri.....	11
1.2.2.Komünist İhtilale Karşı Tedbirler	12
1.2.3.Beş Çay	13
1.2.4.Sosyal Sistemlerin Temelleri	14
1.2.5.Birlik Davamız.....	15
1.2.6.Rejim Tartışmaları ve İslam.....	15
1.2.7.Kur’an’ın Aksiyon Öğretisi	16
1.2.8.İnsanın Yaratılışı ve Yücelişi.....	16
1.2.9.Milli Birlik ve Doğu Meselemizin Çözüm Esasları.....	17
1.2.10.Hakikatin İzinde İlmi Sağ	17
1.2.11.Türkiye’nin Kıbrıs Politikası Ne Olmalıdır?	18
1.2.12.Millet Davası Büyük Değişim Stratejisi	19
1.3.Aykut Edibali’nin Diğer Eserleri	19
1.4.Aykut Edibali’nin İki Önemli İdeali	19
1.4.1.Muhteşem Türkiye İdeali	20
1.4.2.İslam Rönesans’ı İdeali.....	22

İKİNCİ BÖLÜM	25
2.AYKUT EDİBALİ’NİN ESERLERİNDEKİ POLİTİK VİZYONU	25
2.1.Aykut Edibali’nin Millet Davası.....	25
2.1.1.Millet Davası’nın Temelleri.....	25
2.1.2.Millet Davası’nın Mücadelesi.....	27
2.1.3.Millet Davası’nın Stratejisi	29
2.1.4.Millet Davası’nın Türkiye’deki Yansımaları	30
2.3.Aykut Edibali’nin İdeolojiye Yaklaşımı ve Milliyetçilik İdeolojisi	40
2.3.1.İdeolojinin Tanımı ve Tarih Sahnesine Çıkışı	40
2.3.2.Aykut Edibali’nin İdeoloji Üzerine Düşünceleri	41
2.3.3.Milliyetçilik ve Tarihsel Gelişimi	45
2.3.4.Türk Milliyetçiliğinin Ortaya Çıkışı	46
2.3.5.Aykut Edibali’nin Milliyetçilik Üzerine Düşünceleri.....	49
2.4.Türkiye’nin Terör Meselesine Aykut Edibali’nin Bakışı	50
2.4.1.Terör ve Terörle Mücadele	50
2.4.2.Türkiye’nin Terör Sorunu	51
2.4.3.PKK’nın kuruluşu ve PKK ile Mücadele.....	52
2.4.4.Terör Meselesinin Çözümü Üzerine Düşünceler	55
2.5.Türkiye’nin Kıbrıs Meselesine Aykut Edibali’nin Bakışı	56
2.5.1.Kıbrıs’ın Önemi	56
2.5.2.Türk–Yunan İlişkilerinde Kıbrıs	57
2.5.3.Kıbrıs Barış Harekâtı ve Kıbrıs Meselesinin Çözümü.....	58
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	61
3.AYKUT EDİBALİ’NİN SİYASİ HAYATI	61
3.1.İslahatçı Demokrasi Partisi	62
3.1.1.İslahatçı Demokrasi Partisi’nin Kuruluşu	62
3.1.2.İslahatçı Demokrasi Partisi’nin Tüzüğü.....	66
3.1.3.İslahatçı Demokrasi Partisi’nin Politikaları	69
3.1.4.İslahatçı Demokrasi Partisi’nin Söylemleri	77
3.1.5.İslahatçı Demokrasi Partisi’nin Kapanışı.....	81
3.2.Millet Partisi.....	82
3.2.1.Millet Partisi’nin Kuruluşu	83
3.2.2.Millet Partisi’nin Tüzüğü	84
3.2.3.Millet Partisi’nin Politikaları	87
3.2.4.Millet Partisi’nin Söylemleri.....	87

SONUÇ	95
KAYNAKÇA	98
EKLER	104
Ek-1 Yeniden Milli Mücadele Amblemi	104
Ek-2 Yeniden Milli Mücadele Mecmuası - Sayı 1	105
Ek-3 Milli Mücadelede Kadroların Vazifeleri	106
Ek-4 Komünist İhtilale Karşı Tedbirler	107
Ek-5 Beş Çayı	108
Ek-6 Sosyal Sistemlerin Temelleri	109
Ek-7 Birlik Davamız	110
Ek-8 Rejim Tartışmaları ve İslam	111
Ek-9 Kur'an'ın Aksiyon Öğretisi	112
Ek-10 İnsanın Yaratılışı ve Yücelişi	113
Ek-11 Milli Birlik ve Doğu Meselemizin Çözüm Esasları	114
Ek-12 Hakikatin İzinde İlmi Sağ	115
Ek-13 Türkiye'nin Kıbrıs Politikası Ne Olmalıdır?	116
Ek-14 Millet Davası Büyük Değişim Stratejisi	117
Ek-15 Islahatçı Demokrasi Partisi Amblemi	118
Ek-16 Millet Partisi Amblemi	119

GİRİŞ

Türkiye’de çok partili hayata geçilmesi ile birlikte ideolojik farklılaşma belirginleşerek siyasi hareketlere dönüşmüş ve zamanla siyasi partiler üzerinden farklı kesimlerin ilgisini çekmeye başlamıştır. Türkiye’de komünizm ve emperyalizm tartışmaları sosyal, kültürel, siyasal ve ilmi açıdan farklı zeminlerde tartışma konusu olmuştur. Bununla birlikte siyasal ve ekonomik krizler, askeri müdahaleler, ayaklanmalar, sağ-sol tartışmaları, Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) ve Avrupa Birliği’ne (AB) üye olma konuları, Kıbrıs meselesi, işçi sorunları ve genel af gibi konuların çoğu farklı perspektiflerden Türk siyasal hayatında tartışılacak konuların başında yer almıştır. Bu bağlamda siyasetten akademiye, gazetelerden düşünce eserlerine kadar birçok alanda bu tartışmalar süre gelmiştir.

1950’li yıllarda Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) karşısında muhafazakâr kesimleri de temsil ettiği iddiasıyla iktidara gelen Demokrat Parti (DP) döneminde, CHP’nin tabanından olup siyasetle ilgilenen elitist kadroların dışında, siyasetle pek alakası olmayan muhafazakâr kesim, bu dönemde siyasete olan alakasını arttırmaya başlamıştır. Ancak siyasal anlamda kozmopolit bir yapının olmayışı, kırsal alanda iletişim araçlarının yeterli olmayışı, kent nüfusunun yeni yeni artmaya başlaması gibi nedenlerle bu ilgi sadece düşünce düzeyinde kalmıştır. Ancak 1960 Darbesi ile demokrasinin kesintiye uğraması, 1961 Anayasasının getirmiş olduğu demokratik haklar ile vakıf ve dernek kurmanın kolaylaşması gibi etkenler bir yandan sivil kanadın siyasal örgütlenmesinin önünü açarken öte yandan siyasal kutuplaşmanın da fitili ateşlemiştir. Bu nedenle 1960’lı yıllar, Türkiye’nin milliyetçi, muhafazakâr sağ kesimlerin yanı sıra, komünist ve Leninist gibi aşırı sol grupların da örgütlenmeye başladığı bir dönem olarak tarihe geçmiştir. Bu örgütlenme sadece düşünsel düzeyde kalmayarak sokaklara taşarak kimi zaman terör eylemleri olarak görülecek düzeyde infiale yola açan eylemler eşliğinde kendini göstermiştir.

Böylesine çetin bir siyasal atmosferde ortaya çıkan Aykut Edibali, Türk gençliğinin içine girdiği siyasal arayış ve kimlik bunalımına kendi bakış açısıyla getirdiği açıklamalar ve

özüm yolları, belirli kesimler tarafından benimsenmiş ve kısa zamanda geniş kitlelere ulaşmıştır. 1970’li yıllara gelindiğinde, Aykut Edibali öncülüğünde ‘‘Yeniden Milli Mücadele’’ (YMM) ismiyle birlik haline gelerek dava olarak gördükleri söz konusu düşüncelerine kurumsal bir kimlik kazandırma gayretine girişmişlerdir. Birlik üyeleri kendilerine ‘‘Mücadeleciler’’ ismini veren topluluk üyeleri, kısa zamanda geniş kitlelere ulaşmıştır. Ardından YMM üyeleri, görüşlerini ‘‘Yeniden Milli Mücadele Mecmuası’’ (YMM Mecmuası) adıyla çıkardıkları dergide neşrederek daha geniş kitlelere ulaşmayı amaçlamıştır. YMM Mecmuası kısa bir süre içerisinde ülke sınırları dışına çıkarak yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına da ulaşmıştır. Bu düşünceler, Aykut Edibali’nin söylemiyle ‘‘İlmi Sağ’’ tezi ile hayat bulmuş, bu tez ile mevcut ideolojiler ve doktrinler ele alınarak, Siyonizm ve kapitalizm karşıtı görüşleri ile İslamcı bir doktrin ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Aykut Edibali’nin siyasetçi kimliğinin yanı sıra sahip olduğu entelektüel kimliğin kendisine kazandırmış olduğu bakış açısıyla Türkiye’nin sosyal, iktisadi ve siyasi meselelerine ilişkin görüşleri ve bu sorunlara getirdiği çözümleri, kaleme aldığı eserler ve dile getirdiği düşünceler ışığında ortaya koymaktır. Bu amaçla, Türk siyasal hayatında Aykut Edibali’nin; görüşlerinin anlaşılabilmesi için yazmış olduğu eserler incelenmiş, yazılı, sözlü ve görsel açıklamaları ele alınmış ve bu görüşlerin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda YMM Birliği’nin ortaya çıkışı, amaçları, stratejisi ve söylemlerinin neler olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte Aykut Edibali’nin hayatı ele alınarak, ortaya koyduğu eserler ve eserlerinde yer alan idealleri, eserlerinde değindiği politik konular ve siyasal hayatta gerçekleştirdiği faaliyetleri ele alınmıştır.

Bu çalışmada Aykut Edibali’nin doğrudan kendisinin yazdığı eserlerin yanı sıra çıkarılmasına öncülük ettiği kitap, dergi ve makalelerden birincil kaynak olarak istifade edilmiştir. Çalışmanın ana omurgasını bu eserlerin incelenerek ortaya konulan görüşlerden meydana gelen doktrinlerin tespit edilmesi oluşturmuştur.

Çalışma toplamda üç bölümden oluşmuş olup, birinci bölümde kısaca Aykut Edibali’nin hayatına değinilmiş ve ardından düşüncelerine ev sahipliği yapan YMM Birliğinin kuruluşu, faaliyetleri ve temel esaslarına değinilmiştir. Aykut Edibali’nin tam olarak anlaşılabilmesi için görüşlerinin yer aldığı YMM Mecmuasında yer alan yazılar incelenerek dönemin meselelerine ilişkin görüşler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Ardından günümüzde YMM Birliğinden kısaca bahsedilmiş ve Aykut Edibali'nin yayın hayatına geçilmiştir. Burada süreli yayınlara katkısı ve kendisi tarafından kaleme alınmış eserlerine kısaca yer verilmiştir. Bölümün son kısmında Aykut Edibali'nin önemle üzerinde durduğu ve dilinden düşürmediği “Muhteşem Türkiye” ve “İslam Rönesans'ı” ideeline değinilmiştir.

İkinci bölümde Aykut Edibali'nin eserleri üzerinden işlediği konulara değinilmiştir. Diğer bir ifadeyle eserlerinde ortaya koyduğu politik vizyonu ele alınmıştır. İlk olarak Aykut Edibali'nin dava olarak nitelendirdiği millet konusu yer almıştır. Öncelikle milletin oluşması için gereken temeller ve yapılacak mücadele ile bu mücadelenin nasıl bir strateji izlemesi gerektiğinden bahsedilmiştir. Bunun dışında, ideoloji ve milliyetçilik kavramlarına bakış açısına değindikten sonra günümüzde de önemini koruyan terör sorunu ve Kıbrıs meselesi üzerine görüşlerine yer verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise Aykut Edibali'nin siyasal hayatına değinilmiştir. Bu bağlamda, Islahatçı Demokrasi Partisi (IDP) ve Millet Partisinin (MP) kuruluşu, tüzükleri, politikaları ve söylemlerine yer verilerek Aykut Edibali'nin siyasal kimliği ve çalışmaları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.AYKUT EDİBALİ’NİN SOSYAL HAYATI VE ESERLERİ

Aykut Edibali 1942 yılında Afyonkarahisar ili Sandıklı ilçesinde dünyaya gelmiştir. Eğitiminin liseye kadar olan kısmını Sandıklı ilçesinde tamamlamıştır. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olmuştur. Bu dönemde demokrasi ve insan hakları üzerine faaliyetlerde bulunmuş ayrıca Genç Hukukçular Grubu’nu kurmuştur. Sonraki yıllarda YMM Birliğini ve YMM Mecmuasını kurmuştur. Mecmua etrafında toplananları meşruiyet ve adalet doğrultusunda teşkilatlandırarak eğitmiştir (Edibali, 2017: 5). Aykut Edibali’yi o dönem Türk siyasal hayatında önemli bir isim haline, YMM Mecmuası ile sürdürdüğü davası getirmiştir. Şu halde Aykut Edibali’nin davasının anlaşılması, YMM Birliğinin anlaşılmasından geçmektedir.

YMM Birliğinin etkin olarak faaliyette bulunduğu 1960’lı yıllardan 1980’li yıllara kadar geçen süreçte Türkiye’de önemli siyasal olaylar yaşanmıştır. Dönemin siyasal konjonktürüne kısaca değinmek çalışmanın daha iyi anlaşılması için önemli görülmüştür. Çünkü YMM Birliğinin nasıl bir siyasal ortamda gelişme gösterdiği burada önem arz etmektedir. Bu itibarla ilk olarak 27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi çıkmıştır. Milli Birlik Komitesinin kurulması ve bu komitenin gölgesinde yaşanan ordu ve üniversite tasfiyeleri ile Yassıada mahkemelerindeki yargılamalar dönemin önemli siyasal olayları arasında yerini almıştır.

1961 Anayasası’nın hazırlanmasından sonra sivilleştirilmeye çalışılan yönetim koalisyonlara mahkûm olmuştur. 1962 ve 1963 yıllarında yaşanan askeri ayaklanmalar ve koalisyon hükümetleri, 1965 yılında Adalet Partisi’nin (AP) tek başına iktidara gelmesiyle suları biraz durultmuştur. Ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin (TBMM) demokratik sayılabilecek nitelikte çok sesli bir yapıya kavuşması, ekonomik sıkıntıların yaşanmaya başlaması, öğrenci ve işçi hareketlerinin artması 1971 yılında yeni bir askeri müdahaleyi beraberinde getirmiştir.

12 Mart 1971 Muhtırasıyla anayasa askıya alınmış ve daha sonra köklü değişikliklere uğratılmıştır. Siyasi tutuklamalar, yargılamalar ve idam cezaları o dönemde iz bırakan olaylar olarak tarih sayfalarına yazılmıştır. Sivil siyasete dönüş çabaları tekrar koalisyonları ve iktidar boşluklarını ortaya çıkarmıştır. Bunlara Kıbrıs meselesi ve ekonomik sıkıntılar da eklenmiştir. 12 Eylül 1980’de yine askeri bir müdahale gelmiş ve yeni anayasa çalışmaları başlamıştır.

Görüldüğü üzere YMM Birliğinin aktif olduğu yıllar aynı zamanda Türk siyasal hayatının da konjonktürel olarak zengin olduğu bir döneme denk gelmiştir. Tabi ki yaşanan olayların hepsinin bir alt yapısı olduğu, peşi sıra ve hızlı bir şekilde gelişmediği, burada aktarılmak istenilenin YMM Birliğinin nasıl bir siyasal ortamda geliştiğinin görülmesi için olayların kronolojik sırayla hızlı bir şekilde verildiği unutulmamalıdır. Türk siyasal hayatından kesitler verildikten sonra çalışmanın ilk bölümünde Aykut Edibali’nin sosyal alandaki faaliyetleri ve eserlerine yer verilmiştir. Öncelikle YMM Birliği ile başlayan harekete, hareketin fiziki yansıması olan YMM Mecmuasına ardından Aykut Edibali’nin eserlerine ve ideallerine değinilerek bölüm sonlandırılmıştır.

1.1.Yeniden Milli Mücadele Birliği

YMM Birliği’nin temelleri 1960’lı yıllarda Aykut Edibali tarafından atılmıştır. Vatan, millet ve bayrak sevgisini içinde taşıyanlar ile Allah’ın gösterdiği yolda yürüyenler kısa sürede YMM Birliği etrafında toplanmaya başlamışlardır. 1970 ve 1980’li yıllarda YMM Birliği, YMM Mecmuası ile ses getirmiştir.

Bugün Türkiye’de; “Cemil Çiçek, Melih Gökçek, Ali Müfit Gürtuna gibi siyasetçiler ile Atilla Yayla, Ahmet Taşgetiren gibi yazarlar”(Hürriyet Gazetesi, 2 Ocak 2009) YMM Birliği içinde yer almışlardır.

1.1.1.Yeniden Milli Mücadele Birliğinin Ortaya Çıkışı

YMM Birliği, 17 Kasım 1967’de Konya’da maddi imkânsızlıklar nedeniyle birlik binası bulunmasında sıkıntı çekilirken Vakıf İşhanı’nda bir terzi dükkânının boşaltılmasıyla kurulmuştur. Kurucu üyeler arasında Mevlüt Baltacı, Mustafa Alptekin ve ismi anılmasa da İrfan Küçükköy yer almıştır. Birliğin Türkiye çapında yayılmasında Kemal Yaman, Hasan Elmas ve Mevlüt Cavlak’ın emeği geçmiştir (Cebeci, 2011: 139-140). Küçükköy (2011) eserinde; üyeler arasında Yavuz Aslan Argun’unda yer aldığını belirtmiştir. Dükkânın ise 3,5x10 metre ebadında olduğunu, içinde masa ve sandalye olmadığını belirtmiştir. Yere kilim serip kenarlarına sünger minderler döşediklerini kaleme almıştır.

Daha sonra eski bir masa ve iki sandalye temin edildiğini, tahtadan bir ayakkabılık çaktırdığını dile getirmiştir.

Türk milleti ve İslam âlemi için bir şeyler yapılması gerektiğine inanan, gerçeği arayan, ilmi rehber alan, daima yasal çerçevede kalan, kadın-erkek, genç-yaşlı ayrımı gözetmeyen, yerli ve yabancı tüm düşmanlara meydan okuyan, milli değerleri savunan, geri dönmeyen, pes etmeyen, temel insan hak ve hürriyetlerine, hukuk devletine, demokrasiye, milli devlete, bilime ve laikliğe dayanan YMM Birliği, sayılan ilkelerin ışığında birleşerek ortaya çıkmışlardır (Cebeci, 2011: 59-60). Beş karakteristik prensip belirlemişler ve daha sonra prensipleri sloganlaştırmışlardır. Bu prensipler arasında; Anti-Siyonist, Anti-Komünist, Anti-Kapitalist olmak, milli değerlere bağlı kalmak ve İslam'a saygı yer almıştır. Prensip olarak belirtilmese bile Türk Ordusu ve Türk milletin bütünlüğü, Türkiye'nin bölünmezliği ve Türk ahlakını korumak YMM Birliğinin genel olarak üzerinde durduğu konular olmuştur (Küçükköy, 2011: 75).

YMM Birliğinin ruhu; farklı ruhlarla özdeşleştirilmiş ya da farklı ruhlar, YMM Birliğinin ruhunu açıklamak için örnek alınmıştır. Tüm varlığını Allah'ın adını duyurmak için harcayan Hz. Ukbe b. Nafi'nin önüne çıkan denize karşı "Ya Rab, önüme şu deniz çıkmasaydı mübarek adını daha da ileriye götürürdüm." ve Hz. Hubeyb'nin kendisini öldürmek isteyenlere "Allah'ım, ölümüne gam yemiyor ve üzülmiyorum. Keşke beni öldürmeye çalışanlardan birisine daha seni anlatabilseydim de gözüm arkada gitmeseydim." sözleriyle verilen mücadele, YMM Birliği mücadelesinin anlaşılmasında örnek alınmıştır (Cebeci, 2011: 136). Örnek alınan mücadele ruhları dışında mücadelenin eş değer görüldüğü durumlarda yer almıştır.

Türkiye Cumhuriyetini kuran ve kuruluş hamurunun yoğurulmasında yer alan büyük lider Mustafa Kemal Atatürk'ün ve kahraman arkadaşlarının inanç ve mücadele azimlerindeki cevher YMM Birliğindeki cevher ile özdeşleştirilmiştir. Ayrıca Halide Edip'in, Nene Hatunların, Sütçü İmamların ruhu ve Çanakkale Savaşında verilen mücadele de YMM Birliğinin ruhuyla özdeşleştirilmiştir. Yine YMM Birliğinin taşıdığı ruh ve misyon İstiklal Mücadelesindeki Kuva-yi Milliye ruhuyla eşdeğer olarak görülmüştür (Cebeci, 2011: 135-136).

Anlatılan mücadele gerçek mümin ve vatanseverler ile bütün milliyetçilerin; milli ideallerinin ve ahlakının koruyucusu, hür yaşamın garantörü, İslam dininin kalbi, Türk ideallerinin korunması ve Türk milletine düşman olanların Türkiye üzerinde açık ya da

gizli hâkimiyetine son vermesi olarak nitelendirilebilir. Birliğin amacı sadece Türkiye üzerinde değil aynı zamanda dünya üzerinde istila altında olan bütün milletlere mücadeleyi örnek göstermek olmuştur (YMM Mecmuası, 15 Eylül 1970: 3). Görüldüğü üzere YMM Birliği sadece Türkiye içinde değil esaret altında yaşayan ülkeler üzerinde de etkili olmak istemiştir.

YMM Birliğinin hızla gelişmesi ve Türk siyasal hayatına yön vermeye başlaması YMM Birliğinin Konya dışına çıkmasını sağlamıştır. YMM Birliğinin bu şekilde ilerlemesi bazı kesimleri rahatsız etmiş ve Kayseri’de kaleme alınan bir bildiri hedef gösterilerek YMM Birliği kapatılmak istenmiştir. Yapılan ithamların hızlı bir şekilde cevaplanması ve cevapsız kalmaması gerektiği bu süreçte ortaya çıkmıştır (Küçükköy, 2011: 115). Aslında bu durum YMM Mecmuasının çıkışını hızlandırmıştır.

1.1.2.Yeniden Milli Mücadele Birliğinin Stratejisi

Strateji kuvvetlerin sevk ve idare ilmi ve sanatı olarak tanımlanırsa mücadele kuvvetlerin kavgası olarak nitelendirilebilir. Şu halde strateji bu kavgada kullanılacak araçları belirlediği için zaferin kazanılması olarak düşünülebilir. Düşmanı zayıflatmak, parçalamak ve yok etmek; mevcut kuvvetleri ise korumak, muhafaza etmek ve arttırmak kuvvet kullanmanın asıl amacını oluşturmuştur. Bu amaç stratejinin diğer prensiplerini de ortaya koymuş ve doğru bir stratejinin kurulmasını sağlamıştır (YMM Mecmuası, 22 Eylül 1970: 15).

Verilecek olan mücadelenin haklı bir ideolojiye bağlı olması ve bu ideolojinin yolunun da doğru bir politika ile aydınlatılması gerekmektedir. Türkiye’nin önemli problemlerinden biri de doğru düzgün bir gelecek ve mücadele stratejisinin ortaya konulamamış olmasıdır (Cebeci, 2011: 153). Osmanlı İmparatorluğunun uzun süren mağlubiyetlerinin nedeninin doğru bir strateji ortaya konulmamasından kaynaklandığı düşünülebilir (YMM Mecmuası, 22 Eylül 1970: 15). Burada mücadelenin sadece bir plana sahip olmasının yeterli olmayacağı, planında mücadelenin karakterine ve araçlarına uygun olması gerektiği unutulmamalıdır.

Her mücadelenin önemini, şeklini ve mevcut araçların kullanımını bazı hususlar belirlemektedir. Bunların başında hem mevcut kuvvet, imkân ve araçlar hem de düşmanın sahip olduğu kuvvet, imkân ve araçlarının bilinmesi gelmektedir. Bunların dışında halkın mücadeleye bağlılığı, ülkenin içinde bulunduğu siyasi durum ve uluslararası politik vaziyetin de bilinmesi gerekmektedir. Ayrıca hiçbir mücadele küçümsenmemeli ve

mücadelenin şartlarının da daima değişebileceği göz ardı edilmemelidir (YMM Mecmuası, 8 Eylül 1970: 15).

Daha açıklayıcı olmak gerekirse tüm bunlar dikkate alındığında stratejik planın belli başlı temelleri barındırması gerekmektedir. İlk olarak düşman kuvvetleri belirlenmelidir. Bu kuvvetlerin asıl gücü, siyasi, askeri, ekonomik imkânları ile mücadelenin doktrini ve hedefleri belirlenmelidir. Daha sonra kuvvetlerinin karakteri, üstün yönleri ve zaafı belirlenerek bunların hangi şartlar altında değişebileceği tayin edilmelidir. Düşman kuvvetlerin ittifak kuracağı göz ardı edilmeden bu kuralların düşmanın müttefikleri ve ittifakları içinde geçerli olacağı unutulmamalıdır (YMM Mecmuası, 8 Eylül 1970: 15).

İkinci olarak mevcut kuvvetlerin asıl gücü, imkân ve kabiliyetleri, güçlü zayıf yönleri ile jeopolitik durumu ve milletin mücadeleye sevk belirlenmelidir. Dikkat edilmesi gereken bir nokta güçlü yönlerin daha da güçlendirilmesi, zayıf yönlerin ise giderek azaltılması olacaktır. Müttefiklerin bulunması ve ittifakların kurulması konusu dikkate alındığında bu kuralların müttefikler ve ittifaklar içinde geçerli olacağı göz ardı edilmemelidir. Son bir husus ise mücadele stratejisine dışarıdan müdahale edebilecek uluslararası güçlerin belirlenmesi olacaktır (YMM Mecmuası, 29 Eylül 1970: 15). YMM Birliğinin stratejisi, öncelikle mevcut imkân ve kuvvetlerin iyi bir şekilde sevk ve idaresini gerçekleştirecek ve halkın mücadeleye katılımını sağlayacaktır. Ancak Türkiye'nin de içinde bulunduğu dünya; emperyalizmin siyasi, askeri, ekonomik ve ideolojik gücünün baskısı altındadır. Bu itibarla uygulanacak strateji öncelikle emperyalizmin yıkılması üzerine olacaktır (YMM Mecmuası, 25 Ağustos 1970: 15).

Emperyalizmle mücadele uzun süreç gerektiren bir savaş olduğundan kuvvetlerin toplanması ve emperyalizme karşı kullanılması da uzun bir süreç gerektirecektir. Sadece müdafaa, hücum ve geri çekilme değil aynı zamanda psikolojik savaşta burada dikkate alınacaktır (YMM Mecmuası, 8 Eylül 1970: 15). Şu halde YMM Birliğinin üzerinde durduğu asıl sorunun emperyalizm olduğu ve emperyalizmin yıkılması üzerine strateji geliştirilmesi gerektiği anlaşılmıştır. Emperyalizmin yıkılması için geliştirilecek stratejide öncelikle mevcut imkânlar ve müttefiklerin imkânları belirlenecek ardından düşmanın kim olduğu ve imkânları belirlenerek mücadelenin stratejisi ortaya koyulacaktır. Kısaca bu yolda hedef emperyalizmin yıkılması olacaktır.

1.1.3.Söz Uçar, Yazı Kalır! (Yeniden Milli Mücadele Mecmuası)

Söz uçar yazı kalır anlayışıyla, 3 Şubat 1970 yılında YMM Birliği; “İman et, mücadele et, zafer senindir.” sloganıyla YMM Mecmuasını çıkmaya başlamıştır. YMM Mecmuası milletin; iman, ahlak, kültür, tarih ve menfaatine bağlı, haftalık, siyasi milli dava mecmuası olarak çıkarılmıştır. On yıldan fazla süre yayın hayatına devam etmiştir. Kapak sayfası hariç olmak üzere toplamda 15 sayfadan oluşmuştur.

YMM Mecmuasının ilk sahibi Ömer Ziya Belviranlı olmuştur. Daha sonra İrfan Küçükköy ve ardından İsmail Nakilcioğlu sahipliğini üstlenmiştir. İlk sorumlu müdür ise Selim Arkoç olmuştur. Daha sonra Kemal Yaman, Abdullah Yaman, Hasan Erden de sorumlu müdürlük görevini yapmıştır. YMM Mecmuasının idare yeri ise İstanbul Çağanoğlu No: 29/3 olmuştur. Haftalık fiyatı 150 kuruş, abonelik şartları ise yıllık 70, altı aylık 35, üç aylık 18 lira olarak belirlenmiştir. Şekil olarak açık bir kitap, yumruk gibi sıkılmış sağ bir el, yıldız ve güneşten oluşmuştur. Simgelerin yazıya dökülmüş hali ise başta da belirtildiği üzere “İman et, mücadele et, zafer senindir.” şeklinde olmuştur (Bkz. Ek-1). Bu simgeler yıllarca mücadelenin simgeleri olarak yer etmiş hatta partileşme sürecinde de bu simgeler kullanılmıştır.

Simgelerin anlamlarına bakılacak olursa (Cebeci, 2011: 145-146); açık kitap, bilimi ve ilmi simgelemiştir. Bilimsel çalışmaların esas alınması ve ilmi verinin temel dayanak olarak kabul edilmesi anlamını taşımıştır. Sıkılmış sağ yumruk; mücadelenin kararlılığını, azmini ve devamlılığını simgelemiştir. Yıldız; Türk bayrağından ilham almış ve zaferin sembolü olarak kullanılmıştır. Son olarak güneş simgesi Türkiye’nin ve Türk milletinin yeniden bir güneş gibi doğarak medeniyeti simgeleyeceğini ifade etmiştir.

YMM Mecmuasının ilk sayısı “Milletim Uyan” sloganıyla basılmıştır (Bkz. Ek-2). Başyazarı Aykut Edibali tarafından “Neden Çıkıyoruz?” başlığıyla kaleme alınmıştır. Başyazıda başta Yahudilik olmak üzere Türkiye’nin o dönem içinde bulunduğu krizlere, ekonomiden kültüre, eğitimden sanata ve dine kadar birçok konuya değinilmiştir. Sıkıntıların ve krizlerin giderilememesi durumunda akıbetin yok olmak olacağı belirtilmiştir. Yazının son paragrafında ise çıkış nedenleri yer almıştır (YMM Mecmuası, 3 Şubat 1970: 3):

“Bu savaşın kolay olmadığını biliyoruz. Dünyanın en güçlü sermayeleri ve tekniği karşısında: milletimize hazırlanan hıyanetleri duyurmak, onu teşkilatlanmak ve mücadeleye sevk etmek elbette kolay değildir. İşte Yeniden MİLLÎ MÜCADELE milletin muhteşem mazisine uygun bir hayat kurmak isteyen, bütün vatanseverlerin, gerçek müminlerin mecmuası olmak için çıkıyor.”

YMM Mecmuası bu itibarla vatanını ve milletini seven herkesin mücadelede yerini almasını istemiştir. Dünyanın en güçlü sermaye ve araçlarına sahip olanlara karşı Türkiye'nin savunulmasının zor olduğunu ancak Türkiye üzerinde oynanan oyunların bertaraf edilmesi için bu savunmanın yapılması gerektiğini belirtip tüm müminlere seslenerek yayın hayatına başlamıştır.

İkinci sayının başyazısı yine Aykut Edibali tarafından kaleme alınmıştır. “Yeniden Milli Mücadele” başlığıyla çıkan yazıda mücadelenin milliliğine yer vermiştir. Bu millilik bir şahsın ya da zümrenin kurtarıcılığına inanmak yerine mücadelenin temelinde milleti görmek anlamı taşımıştır (YMM Mecmuası, 10 Şubat 1970: 3). Şu halde Türkiye'nin içinde bulunduğu sıkıntılardan kurtulmasının hiçbir zümre, şahıs ya da sınıfa bağlanmaması gerektiğini belirtmiştir. Buhrandan kurtulmak için Türk milletinin topyekûn olarak uyandırılması ve teşkilatlandırılması, diğer bir ifadeyle mücadelenin doğrudan doğruya Türk milleti tarafından yapılması gerektiği dile getirilmiştir.

YMM Mecmuasının yukarıda sayılanlara bağlı kalınarak uzun süre üzerinde durduğu konular olmuştur. Bu konuların başında Kıbrıs meselesi ve Komünizm yer almıştır. Bunların dışında birçok konuya değinilse de özellikle ekonomi, eğitim, tarım, sanayi, turizm, hayvancılık gibi konulara yer verilmiştir. Özel olarak ise dönemin çok konuşulan konularından af, Devlet Güvenlik Mahkemeleri (DGM), Uluslararası Para Fonu ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile ilişkilere değinilmiştir. İslamiyet, Orta Doğu, Siyonizm, Masonluk, Ortak Pazar, petrol krizleri mecmuanın çoğu sayısında yer alan diğer konuları oluşturmuştur.

On yıldan fazla süre yayın hayatına devam eden ve sadece Türkiye içinde değil aynı zamanda farklı ülkelerde okurlarına ulaşan YMM Mecmuasının son sayısı olan 528. sayı 11–18 Mart 1980’de çıkarılmıştır. 528. sayının son sayfasında “Müjde” başlığıyla Bayrak Dergisinin çıkış haberi ve abonelik şartları yer almıştır.

1.1.4.Günümüzde Yeniden Milli Mücadele Birliği

YMM Birliği; YMM Mecmuası, IDP ve günümüzde siyasi parti olarak varlığını koruyan ve YMM birliğinin bir meyvesi olarak nitelendirilen MP olarak Türk siyasal hayatında yerini almıştır. MP’ye çalışmanın üçüncü bölümünde detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

1.2.Aykut Edibali'nin Yayın Hayatı ve Eserleri

1970'li yıllarda YMM Mecmuası Aykut Edibali'nin yayıncılık hayatında önemli bir yer almıştır. YMM Mecmuasından sonra Aykut Edibali Bayrak Gazetesini çıkarmıştır. Kültür, sanat ve edebiyat alanında Pınar adında bir derginin yayınlanmasına öncülük etmiştir. Ardından Gerçek ve Çınar isimli dergilerin kuruculuğunu yapmıştır. Otağ ve Bayrak Yayıncılık ile Bayrak Matbaasını kurmuş, Bayrak ve Çınar Dergisi ile Milletin Egemen Sesi haftalık gazetesinde başyazılar yazmıştır (Edibali, 2016: 5). Başyazılarının dışında birçok esere imza atmıştır.

Aykut Edibali eserleriyle bireylere yol göstermeyi amaçlamıştır. Milli Mücadelede Kadroların Vazifeleri, Komünist İhtilale Karşı Tedbirler, Beş Çay, Sosyal Sistemlerin Temelleri, Birlik Davamız, Rejim Tartışmaları ve İslam, Kur'an'ın Aksiyon Öğretisi, İnsanın Yaratılışı ve Yücelişi, Milli Birlik ve Doğu Meselemizin Çözüm Esasları, Hakikatin İzinde İlmi Sağ, Türkiye'nin Kıbrıs Politikası Ne Olmalıdır, Millet Davası Büyük Değişim Stratejisi isimli eserleri kaleme almıştır. Aykut Edibali'nin eserlerinin çoğunda YMM Mecmuasında konu edinilen unsurların olması dikkat çekmiştir.

1.2.1.Milli Mücadelede Kadroların Vazifeleri

Otağ Yayınevinin ilk kitabı olarak 1970 yılında basılan eser, YMM Mecmuanın yirmi sekizinci ve yirmi dokuzuncu sayısının arka kapağında şu cümlelerle duyurulmuştur (YMM Mecmuası, 11-18 Ağustos 1970: 16):

“Otağ Yayınevi, ‘Milli Mücadelede Kadroların Vazifeleri’ eserini neşretmekle, milli kültürümüzü zenginleştirme ve arıtma yolunda mühim bir adım attığı inancındadır. Bu kitap; milletin hayatını koruma idealinin takipçisi İlmi Sağ’cılara mücadelelerinde mütevazî bir rehber olmak emelindedir. Vazifesini yaptığı nisbette, milletin mücadelesi; zaaflarından sıyrılacak, muhteşem yürüyüşüne başlayacaktır.”

Eserin; Türk kültürün zenginleştirilmesi ve arttırılması için önem arz ettiği belirtilmiştir. Eserin arka kapağında, hayat mücadelesine katılmak isteyen sağcılara, Türkiye'nin o yıllarda içinde bulunduğu; sosyal, ekonomik ve politik krizlerin sebebinin anlaşılması ve bunlara karşı tedbirler alınması için önemli unsurlara yer verilmiştir. İlmi sağcılara seslenerek, toplumun devamlılığının sağlanması için eserin bir rehber olduğuna işaret edilmiştir.

Burada Türk toplumun devamlılığının sağlanmasının; inanç, hassasiyet ve fedakârlık ile oluşturulacağına yer verilmiştir. Mücadelenin seyri Türk toplumunun en üst kesimi tarafından şekillendirileceğine göre bu kesim, Türk toplumunun sürekliliğini sağlayacak

bilgi ve liyakate sahip olması gerektiği görülmüştür. Gerekli bilgi ve liyakate sahip olunmaması halinde mücadelede zaafıların meydana geleceği belirtilmiştir. Bahsi geçen eser ilmi sağ düşüncesi açısından tüm inkılapların, özellikle İslam inkılabının incelenmesinden doğan bilgilerin kazandırdığı tecrübeleri toplamıştır (Edibali, 1970: 6-7).

Yukarıdaki paragraftan da anlaşılacağı üzere, eser Türkiye'nin elit kadrolarına hitaben yazılmıştır. Ancak İlmi Sağ düşüncesini benimsemiş ve mücadelenin önemine haiz olmuş kişilerin anlayacağı nitelikte yazıldığını, mücadele safalarında yer almayan, İslam ile millet gerçeğinden habersiz olanlar ve faaliyetlerinin eleştirisini yapmayanlar için anlam ifade etmeyeceği belirtilmiştir (Edibali, 1970: 6-7). Eser toplamda sekiz ana başlık ve 136 sayfadan oluşmuştur (Bkz. Ek-3). Genel olarak, propaganda ve teşkilatın tanımı ile teşkilat içindeki azınlıktan bahsedilmiştir. Milli cephe ile kadroların ve kitlelerin mücadeleye sevk de eserde anlatılmaya çalışılmıştır.

1.2.2.Komünist İhtilale Karşı Tedbirler

Komünizm; toplum üzerinde önce sosyalist ardından komünist bir toplum kurmak amacıyla Marksist öğretilere dayalı, siyasi ve askeri vasıtaları sınırsız savaş anlayışı ile kullanan sosyal bir sistem olarak çıkmıştır. Sınıfların olmadığı, her şeyin kardeşlik içerisinde ve bol olduğu eşitlikçi bir toplum düzenini savunan Komünizm; Komünist olmayan toplumların eninde sonunda sistem içine alınacağını ve ne kadar büyük olursa olsun sisteme dâhil olmayanların yok olmaya mahkûm olacağını öngörmüştür (Edibali, 1972: 15). İnsan ihtiyaçlarının sınırsız ve doyumsuz olmasının yanında kaynakların bu ihtiyaçları karşılayacak kadar çok olmaması ister istemez mücadeleyi doğurmuştur. Komünizmin yer aldığı bir toplumda hâkimiyetini arttırmaya çalışması ve diğer toplumlara da hâkim olma isteği nedeniyle Liberalizm ve Kapitalizm ile karşı karşıya gelmiştir. Dünya iki kutup haline dönüşmüş ve sonucunda iki büyük dünya savaşı yapılmıştır.

YMM Mecmuasında en çok yer alan konulardan biri olan Komünizm, “Komünist İhtilal Tekniği” başlığıyla uzunca bir süre Mecmuada yer almıştır. “Terör Kimin Silahıdır?” başlıklı on ikinci sayıda komünizmin gayesi ve neden Komünizme karşı olunması gerektiği açıklanmıştır.

Yazıya göre (YMM Mecmuası, 21 Nisan 1970: 3): Komünizmin gayesi, bir dönem yaşanmış olan altın çağa dönülmesi olmuştur. Altın çağda insanlar; hür, mutlu ve ihtiyaçlarını istedikleri gibi karşılamışlar ve devlet, ahlak, din gibi maddi ve manevi hiçbir sınırlamaya tabi olmamışlardır. Günümüzde bu hedefe ulaşılmasının ihtilal ve proletarya

diktatörlüğünün gerçekleşmesiyle oluşacağı düşünülmüştür. Çünkü belli bir dine inanan, milletine ve devletine bağlı, meşru yoldan elde ettiği kazancını mülkü sayan insanın değişmesinin burjuva sınıfının yok olması ve proletarya diktatörlüğünün kurulmasıyla olacağı belirtilmiştir. Burjuva sınıfının yok olmasının ancak insafsız, zalim, gaddar ve sınır tanımayan şiddet politikalarıyla gerçekleşeceği savunulduğundan komünist bir ihtilalin gerçekleşmesi kargaşa ortamı oluşturacağı için bu ihtilalin engellenmesi hedeflenmiştir.

Otağ Yayınevi tarafından 1972 yılında basılan eser, YMM Mecmuasının 126. sayısında; “Bütün milletini sevenlerin okuması gereken kitap” olarak duyurulmuştur. Sonraki sayıda ise; “Vatanımızı, milletimizi ve devletimizi komünizm belasına karşı korumak gibi şerefli bir mücadeleyi verecek olan subay, öğrenci, memur bütün aydınlarımızın, işçimizin, köylümüzün ve bütün yöneticilerin mutlaka okuması gereken kitap!” şeklinde duyurulmuş, sonraki sayıda da aynı şekilde yer almıştır (YMM Mecmuası, 27 Haziran – 11 Temmuz 1972: 16):

Eserde iki önemli noktaya değinilmiştir. Bunlardan ilki komünist ihtilalin analizi, bu analizler yukarıda da değinildiği üzere YMM Mecmuasında da yer almıştır. İkincisi ise hareketin seyri açısından Türkiye’de alınması gereken tedbirler olmuştur. Eserde Komünizmin içinde bulunduğu şartlar detaylı bir şekilde işlenmiştir. Ayrıca Türk toplumunun Komünizme karşı alacağı tedbirler analiz edilmiş ve Türkiye’nin yönetim kadrosuna Komünizm karşısında alınacak tedbirlerin haritası çizilmeye, Türk toplumunun hemen hemen her kesimine de mücadele için yapılması gerekenler belirtilmeye çalışılmıştır. Eser toplamda beş bölüm ve 142 sayfadan oluşmuştur (Bkz. Ek-4).

1.2.3.Beş Çayı

1975 yılında Otağ Yayınevi tarafından basılan eser, o dönemde Türk sanat anlayışına şekil vermek amacıyla kaleme alınmış bir piyestir. Eser iki hikâye ve 126 sayfadan oluşmuştur (Bkz. Ek-5). Hikâyelerdeki asıl karakterler Ayşe isminde başörtülü genç bir Anadolu kızı ve memleket isminde bir gazeteye yazı gönderen Selçuk Beydir. İlk hikâye Anadolu’nun bir kahvesinde geçmektedir. Selçuk Beyin olayın geçtiği kahvede yaşananları kaleme aldığı sırada kızını İstanbul’a okumaya göndermek için para denkleştirmeye çalışan Ayşe’nin babası da orada yer almıştır.

Ayşe’nin babasına borcu olan bir müteahhit o sırada kahveye gelmiştir. Baba fırsatı değerlendirip alacağını istediğinde müteahhit, alaycı bir şekilde neden istediğini sormuştur. Kızını okutmak için İstanbul’a göndereceği cevabını alınca müteahhit, Ayşe hakkında

ahlaksızca konuşmaya başlamıştır. Bu duruma kızan baba ise müteahhidi tabancasıyla vurarak öldürmüştür. Tüm bunlara şahit olan Selçuk Bey, Ayşe'nin İstanbul'a gitmesi için gereken parayı kahvede bulunanlardan birine vererek oradan ayrılmıştır.

Böylece Ayşe buruk bir sevinçle İstanbul'a gidip yurduna yerleşmiştir. Ancak yaşadığından çok farklı bir kültür ve toplum baskısıyla karşılaşmıştır. Mevcut kültüre uyma davranışı göstermeye başlamış ve bu durumun farkına vararak direnmeye çalışmıştır. Ayrıca İstanbul'a gelmesine vesile olan Selçuk Beyi de bulmak için çabalamıştır. Birinci hikâye Ayşe'nin kültürün farklılaşmasını ve bu duruma direnmesini konu etmiştir.

İkinci hikâye ise Selçuk Bey ve Fransız Profesör Jak Moris arasında Doğu ve Batı medeniyeti ile Hristiyanlığın ve İslamiyet'in karşılaştırıldığı bir münazara ortamında geçmiştir. Ayşe, arkadaşı Jale tarafından buradaki ortama katılmıştır. Profesörün Batı medeniyetini ve Hristiyanlığı övdüğü İslamiyet'i ve Doğu medeniyetini yerdiği konuşması kültür farklılaşması yaşayan Ayşe'yi derinden etkilemiştir. Kandırılma hissine kapılan Ayşe, Selçuk Beyin konuşmaya başlamasıyla kendi kültürünün ne kadar doğru olduğunun farkına varmıştır. Ayrıca Selçuk Beyle de burada karşılaşmıştır. Böyle geçen ikinci hikâyede Doğu- Batı medeniyeti ile İslamiyet ve Hristiyanlığın karşılaştırılması yapılmıştır. Piyeste, aslında Türk ve İslam kültürü üzerinde Batı kültürünün nasıl bir hegemonya oluşturduğunun farkına varılması ve Türk kültürü ile İslam dininin doğru yorumlanması kendini göstermiştir.

1.2.4.Sosyal Sistemlerin Temelleri

Bireyin ve toplumun yaşayışını düzenleyen kaidelerin bütünü sistemdir. Komünizm, Kapitalizm, Faşizm hepsi doğru veya yanlış olarak kabul edilsin birey ve toplumun yaşayışını düzenleyen birer sistemdir. Burada doğru ya da yanlışın tespiti bireyin ve toplumun ihtiyaçlarına göre belirlenmiştir. Toplumu oluşturan bireyler olduğuna göre eğer sistem bireylerin ihtiyaçlarını karşılayamıyorsa o sistemin değişmesi gerekmektedir. Çünkü birey maddi ve ruhi bir varlık olarak düşünüldüğünde ihtiyaçlarını tatmin etmek zorundadır (YMM Mecmuası, 11 Ağustos 1970: 3). Özetlenecek olunursa sistem; bireyin bütün ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaya çıkan kaidelerdir.

Eserin ismi her ne kadar Sosyal Sistemlerin Temelleri olsa da Eserde, geçmişten bugüne süregelen ve özellikle Türkiye'de 1960 Darbesinden sonra açıkça tartışılmaya başlayan; sosyal, kültürel ve ekonomik problemlerin anlaşılması ve bunların çözülmesi için yapılan analizler yer almıştır. Otağ Yayınevi tarafından 1979 yılında basılan (Bkz. Ek-6) Eserde iki

temel soru yer almıştır. Bu sorulardan ilki; Osmanlı İmparatorluğunun yıkılmasına neden olan kültürel, ekonomik, sosyal ve siyasal problemlerin tekrar ortaya çıkmasının sebebi, ikincisi ise ortaya çıkan problemlerin ne şekilde sona erdirileceği olmuştur. Dört bölüm ve 350 sayfadan oluşan eserde; toplumsal problemlerin oluşumu, sosyal idealler, kültür analizleri, metafizik, duyular, akıl ve gerçeklik ile oluşan problemlerin çözüm odakları incelenmiştir.

Dönemin hâkim zihniyeti Batı toplumlarının geliştirmesiyle oluşmuştur. Özellikle felsefe, bilim ve din konusunda ortaya çıkan problemlerin çözümüne yönelik değil, insanlığa karşı yapılacak kültürel bir haçlı seferi oluşturulmuştur. Aykut Edibali; özellikle Türk aydınlarının birleşerek ilmi çalışmaları verimlileştirecek, araştırmalarını asıl hedeflere yöneltecek bir organizasyon kurulması gerektiğini ve böyle bir organizasyonun milli bir boyuta ulaşmasının Türk milletinin temel sorunlarının anlaşılması ve doğru çözüm yollarının teklif edilmesi için gerekli olduğunu dile getirmiştir (Edibali, 1979: 10-17). Şu halde Türk milletinin problemlerinin tespit edilmesi ve doğru anlamda çözülmesi için gerçeklik ve Türk aydınlarının birleşerek çalışması şart koşulmuştur.

1.2.5.Birlik Davamız

1991 yılında Bayrak Yayıncılık tarafından basılan eserde tek kitap içerisinde toplam 350 sayfadan oluşan iki kitap yer almıştır (Bkz. Ek-7). İlk kitap, üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde Türk ve İslam dünyasına bakış ve tahliller yer almıştır. Burada; Emeviler, Abbasiler, Hunlar, Avarlar, Göktürkler ve Uygurlar, Türk toplumunun bazı karakteristik özellikleri ile I. ve II. Dünya Savaşlarının başlama nedenleri ve sonuçları belirtilmiştir. İkinci bölümde İslam'da birlik konusu yer almıştır. Üçüncü bölümde ise hem İslam dünyası hem de Türk dünyası açısından kurulacak birlik için önerilerden bahsedilmiştir.

İkinci kitap ise bölümler halinde değil de başlıklar halinde ve ulusal konular yer alacak şekilde kaleme alınmıştır. 12 Mart döneminde Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik şartlar ile koalisyonlar, milli iktidar, milli partiler, milli partilere; ittifak çağrısı, uyarılar ve milli partilerin parlamento görevleri, Birinci Milliyetçi Cephe olayının değerlendirilmesi ve CHP, AP ve Milli Selamet Partisi (MSP) gibi siyasi partilere bakış açısı yer almıştır.

1.2.6.Rejim Tartışmaları ve İslam

Türk siyasal hayatı zengin bir geçmişe sahiptir. Ancak bu zengin geçmiş bir o kadar sıkıntıyı ve tartışmayı beraberinde getirmiştir. Demokrasi, laiklik, şariat, İslamiyet gibi tartışmalar sıcaklığını hep korumuştur. 48 sayfadan oluşan eserde, Türk siyasal hayatı

boyunca gerek darbelerin gerekse darbe kalkışmalarının gerekçesi olan bu kavramların açıklamaları yapılmaya çalışılmıştır.

Ayrıca Aykut Edibali eserinde; İslam Dünyası ile Türkiye'nin işbirliğinin kaçınılmaz olduğunu savunmuştur. Çünkü demokrasi ve laikliğin toplumlara sunduğu mutluluğun kat kat fazlasının İslam'da olduğunu belirtmiştir (Edibali, 1996: 5). 1996 yılında Bayrak Yayıncılık tarafından basılan eserinde daha önce yayınladığı iki makalesi yer almıştır (Bkz. Ek-8). Eserde; demokrasi, laiklik, şeriat, İslam kavramları konusunda bugüne kadar yapılan yanlışlara ışık tutarak bu yanlışları gidermeyi amaç edinmiştir.

1.2.7.Kur'an'ın Aksiyon Öğretisi

Bayrak Yayıncılık tarafından 2000 yılında basılan Kur'an'ın Aksiyon Öğretisi, toplam 415 sayfadan oluşmuştur (Bkz. Ek-9). Eserin içinde üç kitap yer almıştır. Her kitap ayrı ayrı bölümler halinde işlenmiş ve sonuç kısmıyla son bulmuştur. Birinci kitapta insan ve insanın yaratılışına değinilmiştir. Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da yaratılışların yanı sıra insanın dünyaya gönderilmesi, Salih Amel-in önemi, ölümden sonra tekrar yaratılış gibi konulara da yer verilmiştir.

İkinci kitap; insan davranışları ve psikolojisi üzerine kaleme alınmıştır. İnsan davranışlarının arka planı, kişilik ve kişiliğin şekillenmesi, insan davranışlarını etkileyen faktörler ile bunların sosyal gruplar ve toplum üzerindeki etkilerinden bahsedilmiştir. Üçüncü kitapta; insan davranışlarının hukuksal boyutuna değinilmiş, ehliyetler ve suç olan fiillere yer verilmiştir. Sonuç bölümünde ise Salih Amel'in manası, önemi, mahiyeti, kapsamı ve hedefi aktarılmaya çalışılmıştır.

1.2.8.İnsanın Yaratılışı ve Yücelişi

Aykut Edibali öncülüğünde yayına hazırlanan eserin asıl yazarı Abraham Cressy Morrison'dur. Eserin asıl ismi ise “Man does not Stand Alone” yani “İnsan Yalnız Değildir” şeklindedir. Ancak Aykut Edibali “İnsanın Yaratılışı ve Yücelişi” isminin esere daha uygun olacağını düşünmüş ve esere bu ismi vermiştir (Edibali, 2007: 9-10). 2007 yılında Bayrak Yayıncılık tarafından basılan eser 155 sayfa ve sonuç kısmı da dâhil olmak üzere yirmi bölümden oluşmuştur (Bkz. Ek-10).

İşlenen konuların başında, Hackel'in materyalist panteizminin ve bazı Darwinistlerin tezlerinin çürütülmesi amaçlamıştır. Bunların dışında insanın yaratılışı ve gelişmesinin temelleri ile bunların sebeplerinin araştırılması, çevresiyle ilişkilerinin incelenmesinin yanı

sıra gelişme aşamalarından sonra yaşamını sürdürebilmesi için gerekli dış şartların incelenmesi yer almıştır (Edibali, 2007: 9-10). Özetlemek gerekirse eser, insanın yaratılışı ve insanı nasıl bir geleceğin beklediğini araştırmak üzerine kaleme alınmıştır.

Eserde insan konusunda bilimsel anlamda üzerinde ciddiyetle durulan ve bilimsel veriler üzerinde temellenmiş düşünsel bir malzeme ortaya konulmuştur. Ayrıca tanrı inancının akli ve pozitif delilleri bilimsel olarak açıklanmıştır (Edibali, 2007: 9-10). Eserin yazarının Hristiyan dinine mensup olması nedeniyle Aykut Edibali, İslam dini açısından uygun görülmecek bazı düşünsel alanlara değinmemiştir.

1.2.9.Milli Birlik ve Doğu Meselemizin Çözüm Esasları

Fransız İhtilali ve Osmanlı İmparatorluğunun askeri yenilgileri sonrasında İmparatorluk üzerinde yaşayan gayrimüslim kesimlerin ayaklanma projesi hayata geçirilmiştir. Balkanlar ve Arap toprakları Osmanlı İmparatorluğundan koparılmış ve bu tarihten sonra Müslüman halklar ezilmeye başlamıştır (Edibali, 2011: 11-13). Özellikle Mısır, Tunus, Libya günümüzde Irak ve Suriye meseleleri bunun açık örneğini oluşturmuştur. Türkiye’de ise bu durum terör örgütleri eliyle yürütülmeye çalışılmıştır.

Aykut Edibali’nin bu eseri 2011 yılında ikinci baskı olarak Bayrak Yayıncılık tarafından basılmıştır. Eser toplam on iki bölüm olmak üzere 148 sayfadan oluşmuştur (Bkz. Ek-11). İlk üç bölümde eser metninden ayrı olarak millet, devlet ve kavmiyetçiliğin tanımları yer almış ardından terörün ortaya çıkışı ve tırmanışına değinilmiştir. Bunların yanı sıra AB ile ABD’nin terörle ilgili tutumları ve Türkiye’nin terörle mücadelesinden bahsedilmiştir.

Eserin sonuç kısmında Aykut Edibali terörü besleyen iç ve dış kaynakların olduğunu; bunların ekonomik, kültürel ve sosyal bir takım tedbirler alınarak kurutulması gerektiğini savunmuştur. Terörist unsurların kandırılmış ve saptırılmış olduklarının unutulmaması gerektiğini ve buna göre mücadele verilmesini belirtmiş, İslam’da birleşme çağrısında bulunmuştur (Edibali, 2011: 148).

1.2.10.Hakikatin İzinde İlmi Sağ

“Hakikatin İzinde İlmi Sağ” isimli eser 1970 yılında “İlmi Sağ” başlığı altında Aykut Edibali’nin devamlı yazı kadrosunda bulunduğu YMM Mecmuasının ilk sayısından itibaren ve her sayının ikinci sayfasında yer alarak yayınlanmaya başlamış, yirmi birinci sayıda kitap haline getirileceği bildirilerek son bulmuştur. Tüm yazıların başlık kısmının

altında büyük harflerle çerçeve içinde; “İlmi Sağ: sadece sola karşı bir protesto değil; bizzat millet ideolojik yapısının ilmîleşmesi ve hareketlenmesidir..!” yer almıştır.

Aynı derginin on altıncı sayısında yine aynı başlıkla yer alan yazıda sağ ve sol ayrımı yapılmıştır. Bu ayrımın sosyal sistemler olarak değil, insanın; kâinat, hayat ve düşünce metotlarına göre yapılması gerektiği belirtilmiştir. Sol; kâinat ve hayat anlayışında vahime, düşüncede ise zanna dayanmıştır. Din olarak düşünüldüğünde; Musevilik, Hristiyanlık, Budizm, Brahmanizm, Şintoizm felsefi sistem olarak bakıldığında ise panteizm, materyalizm, spiritüalizm gelmiştir (YMM Mecmuası, 19 Mayıs 1970: 3).

Sağ; kâinat ve hayat anlayışında hakka dayanmış ve hakkın tek olduğunu düşünmüştür. Düşünce anlayışında ise akla dayanmıştır. Hakkın tek olduğu düşünüldüğüne göre sağ ideoloji de kaynağı itibarıyla tek ve belli kanunlara tabi olmuştur. Şu halde İlmi Sağ, bu kanunların incelenmesinden başlayarak kâinat ve hayatın tabi olduğu kanunlara yönelen bir fikir hareketi olmuştur. Diğer bir ifadeyle kâinat ve hayatın gerçek kanunlarının tespitini amaçlayan bir düşünce hareketi olmuştur (YMM Mecmuası, 19 Mayıs 1970: 3).

Aykut Edibali’nin tanımıyla İlmi Sağ; insan ve içinde yaşadığı toplumun hayat ve kâinat kanunlarının genel bilgisidir. Tüm bilimler, yaşamın ya da evrenin tabi olduğu kanunları bulmaya çalışmıştır. İlmi Sağ da yaşam ve evrenin tabi olduğu asıl kanuna doğru yönelen bir fikir akımı olmuştur. Bu kanunların doğru incelenmesi bireyde inanç bağı meydana getireceğinden; yapılacak incelemelerde, İslam dini açısından hakkın hâkimiyetini gözler önüne sermesi amaçlanmıştır (Edibali, 2016: 14-15).

2016 yılında Bayrak Yayıncılık tarafından basılarak kitap haline getirilen eser, belli bir gruba hitap etmeyi değil, Türk milletine hitap etmeyi amaçlamıştır. Yukarıdaki paragraflarda anlatıldığı ve eserin isminden de anlaşılacağı üzere yazılış amacı, hak davasının ortaya konulması ve İslam Rönesans’ı idealinin temelini okurlara ulaştırmak olmuştur (Edibali, 2016: 11). Eser toplam on sekiz başlık ve 138 sayfadan oluşmuştur (Bkz. Ek-12). İçerik olarak bakıldığında; insanın varlığının araştırılması ve insan ile toplumun kanunları, evrendeki düzen ve uyum ön planda olmuştur. Bunların yanında kültür ve değerler sistemi ile ideolojilerin araştırması da yer almıştır. İlmi Sağ açısından; İslam, İslam’ı içeriden yıkma çabaları, İslam Rönesans’ı ve inkılabına değinilmiştir.

1.2.11.Türkiye’nin Kıbrıs Politikası Ne Olmalıdır?

Aykut Edibali’nin bu eseri 1974 yılında Otağ Yayınevi tarafından, 2017 yılının Ocak ayında ise ikinci baskı olarak Bayrak Yayıncılık tarafından basılmıştır (Bkz. Ek-13).

YMM Mecmuasının 194. sayısında ‘‘Türkiye’nin Kıbrıs Politikası Ne Olmalı’’ isminde bir de makale yer almıştır (YMM Mecmuası. 16-23 Ekim 1973: 13). Eser toplam on bölüm olmak üzere 230 sayfadan oluşmuştur. Bu çalışmanın ikinci bölümünde Türkiye’nin Kıbrıs Sorunu yer almış ve eserdeki önemli konulara ayrıntılı şekilde yer verilmiştir. Bu nedenle tekrara düşmemek amacıyla burada eserin içeriğiyle ilgili bilgilere değinilmemiştir.

1.2.12.Millet Davası Büyük Değişim Stratejisi

Ayktut Edibali’nin bu eseri 2017 yılında Bayrak Yayıncılık tarafından basılmıştır. Eser toplam on bölüm olmak üzere 231 sayfadan oluşmuştur (Bkz. Ek-14). Eserde milletin oluşması için gereken unsurlar ve yapılacak mücadeleler hakkında önemli görülen noktalara değinilmiştir. Tıpkı Kıbrıs Sorunu gibi millet davası da bu çalışmanın ikinci bölümünde yer almış ve eserde yer alan önemli konulara ikinci bölümde ayrıntılı şekilde yer verilmiştir. Bu nedenle tekrar olmaması amacıyla burada eserin içeriğiyle ilgili bilgilere değinilmemiştir.

1.3.Ayktut Edibali’nin Diğer Eserleri

Ayktut Edibali yukarıda sayılan eserleri dışında bazı eserlere makale ve notlar ekleyerek katkıda bulunmuş, bazı eserleri ise tefrika ve teksir şeklinde kaleme almıştır. Ömer Nesefi’nin İslam inancının temellerinin daha iyi anlaşılmasına yönelik eserine şerhler ve katkıları bulunmuştur (Cebeci, 2011: 473). Henry Koston’un Beynelmilel Sermaye ve İhtilaller adlı eserine ilaveler koymuştur. John N. Moore ve A. N. Field tarafından kaleme alınmış olan İlmi Gerçekler Işığında Darwinizm adlı esere makale ilave etmiştir.

İlmi Çalışmaları Nasıl Yapmalıyız ve Gerçek Emperyalizm adlı eseri ise teksir notları şeklinde yayınlanmıştır. Tefrika olan eserleri ise YMM Mecmuasında yayınlanmıştır. Bunlar; İlmi Sağ, İslam toplumları üzerine tespitlerin yer aldığı eseridir. Milli Mücadelenin Stratejisi; siyasi kadrolara yönelik bir yeniden değerlendirme programı niteliğinde kaleme almıştır. İçerisinde birçok konuyu barındırmış olan İnkılab İlmi, uzun süre YMM Mecmuasında yer almıştır (Cebeci, 2011: 473-474).

1.4.Ayktut Edibali’nin İki Önemli İdeali

Ayktut Edibali’nin iki önemli ideali, Muhteşem Türkiye ve İslam Rönesans’ı olmuştur. Muhteşem Türkiye ve İslam Rönesans’ı, idealleri üzerine ne yazık ki net bir çalışma yapılmamıştır. Sadece bazı eserlerde konuyla ilgili kısa kesitler yer almıştır. Her iki idealde MP’nin resmi internet sitesinde projeler kısmında açıklanmıştır. Bu nedenle Ayktut

Edibali'nin ideallerinin çerçevesi MP'nin resmi internet sitesinden alınmıştır. Proje yerine ise idealin kullanılmasının daha uygun olacağı düşünüldüğünden çalışmada ideal olarak bahsedilmiştir. Muhteşem Türkiye, Aykut Edibali'nin sıkça kullandığı ve hemen hemen her söyleminde yer aldığı bir sözcük olmuştur.

İslam Rönesans'ı ise yine bahsi geçen internet sitesinde ve Hakikatin İzinde İlmi Sağ eserinin bir bölümünde yer almıştır. Aslında her iki idealinde ortak bir amaca hizmet ettiği görülmüştür. Müslümanların en büyük savunucusunun Türkiye olduğu söylemleri dikkate alındığında İslamiyet'te gerçekleşecek olan özgün bir yenileşmenin Türkiye'ye de katkısı olacağı düşünülebilir.

1.4.1.Muhteşem Türkiye İdeali

Muhteşem Türkiye bir sonraki bölümde yer alacak olan millet davasının devamı olarak düşünülebilir. Çünkü millet tam olarak oluşmadan ya da bütünleşmeden muhteşem bir Türkiye oluşması düşünülemez. Önce millet tam olarak oluşturulacak ve bütünleşecek ardından muhteşem bir ülke olmak için çalışılacaktır. Bu nedenle milletin oluşması için gerekli unsurlara ikinci bölümde millet davası açıklandığı için burada yer verilmemiş ve sadece Aykut Edibali'nin muhteşem bir Türkiye idealini oluşturmak için gerekli gördüğü şartlara değinilmiştir.

Küreselleşme, dünyayı küçültmeye başlamıştır ve tüm milletler birbirlerine bağımlı hale gelmiştir. Küreselleşen dünyada Türkiye'nin önemi ise büyük ölçüde artmıştır. Bu nedenle Türkiye'nin, değişen dengelerin ve stratejik konumunun oluşturduğu avantajların farkına varması zorunlu hale gelmiştir. Değişen ve küreselleşen dünyada Türkiye'nin özellikle Orta Doğu'daki avantajları gözle görülür şekilde yükselmiştir. Bu nedenle her fırsatta Muhteşem Türkiye ideali üzerinde duran Aykut Edibali, bu ideali nasıl oluşturacağını, idealin tam olarak uygulanmasıyla neler getirileceğini ve neler kazanılacağını açıklamaya çalışmıştır (milletpartisi.org.tr):

Muhteşem Türkiye idealiyle Aykut Edibali; akıllı ve duyarlı bir millete, hukuk ve hukuk üstünlüğüne dayalı katılımcı demokrasiye, bu ilkelere bağlı bir iktidara, milletle barışık, dinine saygılı, laikliği koruyan, serbest pazar sistemini kuran ve bu sistemi sorunsuz yürüten, bilim, teknoloji ve zenginlik üreten, bilgi toplumu hedef ve kabullerine göre yeniden organize olmuş bir devlet yapısının kurulacağını belirtmiştir.

Sayılanların dışında Türkiye'nin ciddi anlamda hayati ve çözüm bekleyen meselelerinin olduğunu, bu meselelerin çözümü için sabır gerektiğini belirtmiştir. Ancak sabrın tek

başına yeterli olmayacağı; bunların yanında cesaret, fazilet, bilim ve ehliyet ölçütlerinin de bir arada olması gerektiğini savunmuştur. Günümüz politikacılarının kilisenin yerine geçmiş gibi davrandıklarını, “Günahkâr insanoğlunun kurtuluşu kiliseye bağlanmakla mümkün olur” diyen papazlar gibi kendilerine sorgusuz sualsiz inanılması ve belirli aralıklarla seçimlerde oy kullanılmasının yeterli görüldüğü gibi bir anlayışa sahip olmalarının yanlış olduğunu belirtmiştir.

Ayktut Edibali, Muhteşem Türkiye idealinin uygulanmasının Türkiye’ye çok ağır ekonomik krizlerin, sosyal ve zihinsel faturalarını ödemeye devam etmesinden ve toplumun ahlaki, manevi ve kültürel değerlerinin ciddi şekilde değişmesinden dolayı mağlubiyet ve mahkûmiyet psikolojisine teslim olan bireyler tarafından hayret ve şaşkınlıkla karşılanabileceğine de değinmiştir. Ayrıca Türkiye’nin; birleşip bütünleşmemesi ve bölünmesi için uğraşanların oyunlarını bozacağı için hoş karşılanmadığını da belirtmiştir.

Böyle bir ideal için çaba sarf edilmesinin her ne kadar hoş karşılanmasa da idealin istenilen şekilde uygulanması; Türkiye’nin rehberliğinde Türkiye içinde, Türkiye’nin bulunduğu bölgede ve dünya üzerinde barış ve demokrasi umutları yeşertmek için önemli olduğu görülmüştür. Böylece Türkiye’nin bulunduğu bölgede, Türk dünyası ve İslam dünyası tarafından sevilen bir rehber ülke haline geleceğine inanılmıştır. Şu halde Muhteşem Türkiye; düşmanlığa, ayrılmaya, çaresizliğe ve cahilliğe meydan okuyan, güçlü, hak ve hürriyetlerin en üst seviyeye çıkarıldığı, millet egemenliğinin korunduğu, barışın, mutluluğun, refahın, sevginin ve güvenin arttırıldığı, açlığın, sefaletin, sıkıntıların ve karanlığın ortadan kaldırıldığı bir ideal olmuştur (Cebeci, 2011: 409).

Bunların dışında Ayktut Edibali Muhteşem Türkiye idealinin nasıl ve ne şekilde olacağını, hangi temel ilkelere bağlı kalınarak idealin devamlılığının sağlanacağını da açıklamaya çalışmıştır (milletpartisi.org.tr):

Milli birlik ve Türkiye’nin toprak bütünlüğünün korunarak, cumhuriyetin kazanımlarının teminat altına alınması ilk şart olarak görmüştür. Hukukun üstünlüğü sağlanarak; din, düşünce ve vicdan özgürlüğünün teminatı olan laikliğin en iyi şekilde uygulanmasını da temel şart olarak belirtmiştir. Özellikle 1920 ile 1923 yılları arasında kurulan TBMM’nin yapısına dikkat çekmiştir. Çünkü bu mecliste bütün kesimlerin temsilcileri yer almış ve bu insanlar siyasi bir misak etrafında toplanmışlardır. Kuva-yi Milliye ruhu; milli güçlerin seferberliğini, istila altındayken herkesin kardeşçe ve özgürlük içinde bir araya gelmesi şeklinde ortaya koymuştur.

Çünkü güce, kudrete ve sayı olarak üstünlüğe dayanarak yapılan baskılar; saltanat veya iktidar ne kadar güçlü olursa olsun eğer rızaya dayanmıyorsa uzun ömürlü olmaz ve yıkılmaya mecbur kalır. İşte Aykut Edibali, dünyanın neresinde olursa olsun uzlaşmanın ancak özgürlük çatısı altında bir araya getirilebileceğini savunmuştur. Bütün büyüklüklerin, akitlerin, sözleşmelerin temelinde karşılıklı rıza ve gönül hoşnutlukları olduğunu belirtmiştir.

Türkiye’deki tüm liderlere ve tüm bireylere yeni bir mutabakat çağrısında bulunmuştur. “Türkiye’de; bayrakta, yurdun bölünmez bütünlüğünde, İslam’a saygıda, çoğulcu-hürriyetçi demokraside, birbirine tolerans göstermede, laiklikte anlaşalım. İşte bu milli mutabakatımızın temeli olmalıdır.” sözleriyle bu ilkeler çerçevesinde insan hak ve özgürlüklerinin tüm bireylerin sahip olacağı haklardan olması; vicdan, inanç, ibadet ve mezhep özgürlüklerinin sağlanarak bu özgürlüklerde mutabık kalınması ve bu özgürlükler konusunda asla münakaşa edilmemesi gerektiğini bildirmiştir.

Şu halde Muhteşem Türkiye idealinin temelinde altı ilke yer almıştır (Cebeci, 2011: 411-424): İlk ilke “Adalet mülkün temelidir.” anlayışına dayanan, insan hak ve hürriyetlerine bağlı bir hukuk devleti olmuştur. Milli iradenin önündeki engellerin kaldırıldığı demokrasi, din düşmanlığı gibi din istismarının da bittiği bir laiklik, fakirlik ve çaresizliğin tarih olduğu tüm vatandaşların sosyal adalet çatısı altında yer aldığı kerim devlet, bilim, hikmet ve erdemle donatılmış bilge bir devlet ve son olarak İslam Rönesans’ı, Muhteşem Türkiye’nin oluşturulması için gereken ilkeleri oluşturmuştur.

1.4.2.İslam Rönesans’ı İdeali

Bütün dünyayı etkisi altında bulunduran Batı medeniyetinin temelleri yüzyıllar önce Müslüman bilim, sanat ve düşünce adamları tarafından atılmıştır. Bu gerçek, Batı’da da İslam dünyasında da gereken ilgi ve kabulü görememiştir. Aykut Edibali’ye göre; çağdaş Batı medeniyeti, İslam medeniyetinden doğmuştur. Batı medeniyetinin tarihsel analizi yapıldığında; Batı medeniyetinin kurucusu olarak kabul edilen Avrupa milletleri, Roma topraklarına girişleriyle birlikte devlet zoruyla Hristiyan yapılmış ve kiliseye bağlanmışlardır. Roma hukuku, İncil ahlakı ve Grek felsefesi Batı medeniyetinin temelini oluşturmuştur. Haçlı seferlerinin bitiş tarihine kadar tam bir sefalet, perişanlık, cehalet ve karanlık içinde kalmışlardır. Haçlı seferlerinin sona ermesinin ardından; bilimsel düşünce, üç asır süren haçlı seferleri sonucunda, sarsılan İslam dünyasından, Batıya göç etmiştir (milletpartisi.org.tr).

İslam dünyasından Batıya doğru olan göç birkaç yolla gerçekleşmiştir (milletpartisi.org.tr):

1. Kur'an'ın tevhit düşüncesinin ilk basamağı olan, pozitif bilim ve düşünce metodu, doğrudan veya dolaylı olarak Batı'ya geçti.
2. O zamana kadar sihir, büyü ve felsefe ile karışık ve dağınık ampirik bilgiler toplamı halinde bulunan bilgiler, bağımsız bilimlere haline yükseltildi, sistemleştirildi.
3. Bağımsız bilimlere haline getirilip insanoğlunun yararına sunulan bilimlerin uygulaması halinde yeni teknikler ve sanat uygulamaları insan aleminin yararına sunuldu. Mesela tıbbın uygulama alanları eczacılık, klinik tecrübeleri, çok geliştirilmiş hastane yönetimlerini sayabiliriz.
4. Ziraatın pek parlak uygulamaları, sulama tekniklerinin geliştirilmesiyle İspanya, Mısır ve Mezopotamya vb. yerlerde ziraat, tarihin en büyük verim atışlarına sahne oldu.
5. Teknik ve sanat dışında Müslümanlar son derece faydalı binlerce buluşun öncüsü oldular (kağıt, pusula, çek, viza, pasaport, evde pijama ve gecelik giymek, Türk kahvesi içmek gibi alışkanlıkların da).

Görüldüğü üzere göç olayı Orta Çağın bitişini simgelerken, Batı ülkeleri için tarihi tümünden değiştirecek yeni bir gelişmenin, Müslümanlar için ise duraklama ve çöküşün başlangıcı olarak kabul edilmiştir. 17. yüzyıldan itibaren kuvvet dengeleri İslam dünyası aleyhine şekillenmeye başlamıştır. İslam-Batı ilişkileri gerçek anlamda bozulmaya başlamıştır. Anadolu ve Mısır, Orta Doğunun dünya ticaret merkezi olma özelliğini yitirmiş ve Müslümanların dünya ticaret hegemonyası kırılmış, İslam dünyasının parçalanması ve ekonomik bunalıma düşmesine neden olmuştur. Kısaca Roma ve Bizans, Türk-Moğol dünyasını Hristiyanlaştırmak için uğraşmış ve zaman zaman da uğraşlarında başarılı olmuştur. Özellikle İslam ve Türk dünyasının lideri konumunda olan Anadolu Türklerinin askeri ve siyasi gücü zayıflatılarak yok edilmeye çalışılmıştır (milletpartisi.org.tr).

Hal böyle olunca Hristiyan, Yahudi ve İslamiyet dışında kalan diğer kuvvetlerin; askeri, fikri ve dini saldırıları sonucu zayıflayan İslam düşüncesi insanlığın fikri ve manevi liderlik vasıflarına durağanlık getirmiştir. Devrin Müslüman ülkeleri ve Osmanlı İmparatorluğu da bu nedenle çağın gerisinde kalmıştır (Edibali, 2016: 110).

İnsanlığı korumaya, yüceltmeye; ilim, ahlak ve medeniyet ile insanları aydınlatmaya ve onlara yön vermeye gönderilmiş İslam Medeniyeti her dönemde; hakka, hakkaniyete, ilme, ahlaka, akla ve insanlığa çağrıda bulunmuştur (Edibali, 2016: 110). İslamiyet; Müslümanlardan, kendine Müslüman olmayı değil, başkaları için de Müslüman olmasını temenni etmiştir. Ayrıca ölçülülüğün, sevginin, barışın ve kardeşliğin oluşturulmasını; sömürüye, şiddete, haksızlığa, kötülüğe, fakirliğe, cahillliğe ve tembelliğe karşı durulmasını da istemiştir (Cebeci, 2011: 424).

Ancak yukarıda da belirtildiği gibi günümüzde İslam coğrafyasının şiddet, fakirlik, cehalet ve kavga bataklığında bulunduğu gözle görülür hale gelmiştir. Ayrıca dünyanın zengin, gelişmiş, barış ve adaletin hâkim olduğu ülkeler arasında Müslüman bir ülke sayılmamıştır. Zenginlik, güç, bilim, adalet, hukuk, hürriyet ve diğer manevi değerler İslam ülkelerini terk etmiş, ileri olarak adlandırılan Batı ülkelerine göç etmiştir. Müslümanların vebal altında kalmasına neden olan bu durum; onursuzluk, yenilgi, bunalım ve pişmanlık getirmiştir. İslam ülkeleri ve Türkiye için tek yol Aykut Edibali'ye göre İslam Rönesans'ının gerçekleşmesi olmuştur (milletpartisi.org.tr).

İslam Rönesans'ının anlaşılması için Kur'an'ın mesajlarının en iyi ve doğru bir biçimde anlaşılması gerektiği belirtilmiştir. Şu halde İslam Rönesans'ının gerçekleşmesi için Aykut Edibali'nin belirlediği bazı noktaların dikkatle alınması gerekmektedir. Öncelikle Batı medeniyetlerinin evrensel bir medeniyet haline gelmesi, diğer medeniyetlerle etkileşimi ile Kur'an'ın yol gösterici olmasına rağmen İslam medeniyetinin neden yavaşlayıp durduğu ve mesajlarının neden doğru bir biçimde anlaşılmadığının incelenmesi ve objektif bir çalışma sergilenmesi gerekmektedir (Cebeci, 2011: 424-427).

Bu hedeflerin dışında Aykut Edibali'nin sürekli üzerinde durduğu ve sadece İslam Rönesans'ı için değil, toplumun her alanında inkılap ve ıslahın yapıldığı; akli, insani ve barışçıl bazı özelliklerin dikkate alınması gerekmektedir (Edibali, 2016: 109). Bu özellikler; hukukun üstünlüğünün kurulduğu bir devlet, fikirlerin özgürce ifade edildiği demokrasi, ilmin her şeyin üzerinde tutulduğu sosyal ve kültürel bir çevredir.

İKİNCİ BÖLÜM

2.AYKUT EDİBALİ’NİN ESERLERİNDEKİ POLİTİK VİZYONU

Birinci bölümde Aykut Edibali’nin hayatı ve eserlerine yer verilmiştir. İkinci bölümde ise özellikle eserleri dikkate alınarak Aykut Edibali’nin Türk siyasal hayatındaki vizyonu politik açıdan incelenmeye çalışılmıştır. Her fırsatta ülkesi için mücadele ettiğini ve kendi ifadesiyle güçlü ve müreffeh bir Türkiye kurmayı amaçladığını dile getirdiğinden ikinci bölümde ilk olarak millet konusuna değinilmiştir.

Millet konusu açıklandıktan sonra Aykut Edibali’nin ideolojiye yaklaşımı ve Milliyetçilik ideolojisine yer verilmiştir. Ardından yine Türk siyasal hayatında uzun yıllar gündemde yer almış ve tam anlamıyla çözülememiş terör ve Kıbrıs meseleleri aktarılmaya çalışılmıştır.

2.1.Aykut Edibali’nin Millet Davası

Aykut Edibali eserlerinde, özellikle milletin oluşumunu bir dava olarak nitelendirmiş ve bu davayı da bir mücadeleye dayandırmıştır. Hal böyle olunca çalışmada da millet kavramı ifadesi yerine millet davası kullanılmıştır.

2.1.1.Millet Davası’nın Temelleri

Millet ya da diğer bir ifadeyle ulus aynı topraklar üzerinde yaşayan insan topluluğunu ifade etmiştir. İfade edilen topluluk insanları bir araya getiren dil, din, ırk, gelenek ve görenek gibi ortak unsurları barındırmıştır. Örneğin, Hayes bir milleti diğerlerinden ayırt eden unsurların başında dilin, tarihin ve geleneklerin geldiğini belirtmiştir. Bir millet karakterini, tarihi ve kültürel güçlerinden almıştır. Gelenekler, kan bağları, diller ve dinler toplumsal yaşam açısından önemli olduğu varsayılan kültürel bağları oluşturmuştur (Arslan, 2012: 363).

Dil gibi ulusal kültürlerin ayırt edici özelliklerinin bireyler tarafından oluşturulmadığını savunan Calhoun’a göre; aile ve etnik bağlar gibi ilişkiler insanlara o denli temel gelebilir

ki, bireyler kendilerini bu ilişkilerin dışında düşünemezler ve Calhoun milleti; ortak geçmiş, din, dil, kültür ile gelecek isteğine sahip topluluk olarak tanımlamıştır (Arslan, 2012: 364).

Farklı ancak ortak bir tanıma daha değinmek gerekirse millet; ne ırksal, ne kavimsel, ne coğrafik, ne siyasi, ne de iradi bir zümredir. O halde millet; dil, din ve ahlakça ortak olan diğer bir ifadeyle aynı terbiyeyi almış bireylerden oluşan zümre olarak kabul edilmiştir. Çünkü birey kan olarak ortak olduğu insanlarla değil, dil ve din bakımından ortak olan insanlarla yaşamak istemiştir (Gökalp, 2019: 32). Bu itibarla millet; aynı topraklar üzerinde yaşayan, aynı tarihten gelen ortak ahlaki inanç ve dile sahip insan topluluğu olarak nitelendirilmiştir (Dabağyan, 2009: 60).

Millet davası daha çok milliyetçi yaklaşımlar tarafından savunulmuştur. Millet davasını ezelden beri gelen doğal bir olgu olarak savunan milliyetçi yaklaşımlar; genellikle milliyetçi gruplar, medya ve devletler tarafından benimsenmiştir. Milliyetçi yaklaşım, İngilizcede “başlangıçtan beri var olan, ilk yaratılan” anlamına gelen “primordialism” kelimesi ile ifade edilmiştir. Bu terim ilk olarak 1957 yılında Edward Shils tarafından kullanılmıştır (Özkırımlı, 2009: 82).

Shils, aile üyeleri arasındaki bağlılığın, üyelerin sürekli iletişim halinde bulunmalarından değil, aralarında kan bağı olmasından kaynaklandığını savunmuştur. Bu bağ, ilk olma niteliği taşımış, dolayısıyla hep varmış gibi algılanmıştır. İşte milliyetçilerin vurgu yaptığı durum da bu olmuştur. Aile bağları, etnik bağlar tarihin başlangıcından beri hep var olmuş, buna bağlı olarak millette tarih boyunca var olmuştur. Bu yüzden milliyetçi yaklaşımlar, milletleri en eski etnik yapıların devamı olarak görmüştür (Küçük-Durur, 2011: 37).

Genel olarak, millet davasının modern çağlarda değil de daha eski zamanlarda meydana geldiği savunulsa da, milliyetçi yaklaşımlar dört farklı kategoriye ayrılmıştır (Özkırımlı, 2009: 84-91). Bunlardan ilki; doğalcı bakış açısı olmuştur. Millet, kalıcı bir özellik taşımış, bireylerin üzerine doğuştan itibaren yapışmış ve bireyler kendini millettten asla soyutlayamayacağına inanmıştır (Smith, 2010: 146). Kısaca, dünyanın doğal biçimde oluşmuş milletlere bölündüğünü ve tarihin ana aktörlerinin milletler olduğunu öne sürmüştür

İkinci görüş eskilci görüş olmuştur. Milletin doğal bir olgu değil tarihsel ve sosyal bir ürün olduğunu savunmuşlardır. Ancak eskilci araştırmacılar, milletlerin doğum tarihi konusunda farklı görüşleri benimsemiştir. Örneğin Llobera, milletlerin Orta Çağ’da

başlayan uzun tarihsel sürecin kalıntıları olduğunu savunurken, Hastings, milletlerin prototipi olarak nitelendirdiği İngiltere’de milli bilincin 14. ile 16. yüzyıllar arasında şekillendiğini öne sürmüştür (Smith, 2010: 159).

Üçüncü kategori biyolojik yaklaşım olmuştur. Bu yaklaşım etnik bağılıkların kökenlerini genetik özelliklerde ve içgüdülerde aramıştır. Bu yaklaşımın en önemli temsilcisi olan Pierre van den Berghe, insanların da tıpkı hayvanlar gibi kıt kaynaklara ulaşım amacıyla kendi aralarında birlik kurduğunu ve diğer gruplarla rekabete girdiğini belirtmiştir. Berghe, rekabet ortamındaki insanların, nesillerini devam ettirmek diğer bir ifadeyle üremede başarılı olmak için kendilerine yakın olan kişilere yöneldiğini savunmuştur (Özkırmı, 2009: 89-94).

Dördüncü ve son kategori olan kültür ise bireylerin kendilerine yakın olan hısım ve akrabalarını seçmelerinin nedenini; onların tanındık ve bilindik, dolayısıyla güvenilir olarak düşünülmesi şeklinde yorumlamıştır. Bu nedenle insanlar, ait oldukları etnik gruplarla doğal bir biçimde bağılılık kurmuşlardır. Dolayısıyla bir millete bağılılıkta, kültürel öğelerin öneminin altını çizmişlerdir. Milleti, öteki milletlerden ayırdığı düşünülen din, dil, ortak geçmiş gibi öğelere sıkıca bağlayan şeyin, bu öğelerin ilk olma niteliği taşıması ve her şeyden önce var olduğuna inanılması olmuştur (Özkırmı, 2009: 94).

Anlaşıldığı üzere millet davası hakkında farklı görüşlerin olduğu görülmüştür. Milleti millet yapan ve bunu millet davası haline getiren öğeler ortak oluşumlardan meydana gelmiştir. Ortak oluşumlara bakılacak olursa; birlikte yaşama arzusu belki de en başta yer almıştır. Bu arzuyu sağlayan önemli öğeler ise tarihsel bağlar, aynı dine mensup olmak, ortak bir dil ve ortak bir gelenek yapısı olarak sıralanmıştır. Ancak sosyal medya denilen olgunun geniş kitlelere yayılması ortak unsurların önemini azaltmış, çizilen sınırları sadece fiziki hale getirmiş ve milletleri farklı stratejilere yöneltmiştir.

2.1.2.Millet Davası’nın Mücadelesi

Mücadele, milletin yok olmasını engellemenin temelini oluşturmuştur. Mücadelenin zaferle sonuçlanması istisna tanımayan bazı şartlara bağlanmıştır. Bunlar; karşılaşılan problemleri doğru olarak çözecek bir doktrin ve metot, sağlam bir politika, tek bir hedef, üstün bir strateji ve işinin ehli olan, düşmanı tanıyan, stratejilerini kestiren, hilelerini bilen bir kadronun yönetimi olmuştur. Tüm bunların toplamı ise teşkilatlanmayı zorunlu kılmıştır (Edibali, 1970: 25-26).

Burada doktrin ve metot diğer şartlardan ayrılmıştır. Doktrin; kâinat ve hayatı izah eden kural, ilke ve fikirlerin tümü olarak tanımlanmıştır. Beden için ruh neyse mücadele için doktrin o olmuştur. Doktrinin, mücadele ya da düşünceye çizdiği yol ise metodu oluşturmuştur. Metot, aklın ve fikrin kılavuzu ve gerçeği bulmada yol gösteren bilgi olmuştur. O zaman doktrin ve metodun gösterdiği yolda yürümeyen bir mücadelenin başarılı olması pek mümkün görülmemiştir (Edibali, 1970: 26-28).

Aslında her mücadelenin arkasında bir ideoloji bulunmuştur. İdeolojilerin en önemli aygıtı ise propaganda olmuştur. Propaganda; günümüzde kendini miting olarak göstermiştir. Mitingde teknik olarak iletişim faaliyetlerini kullanmıştır. Yaşattığı heyecanla kitleleri belli bir hedefe yöneltmiştir. Karşıt unsurların iradesini yok ederek kendi unsurlarını kabul ettirmek ve güçlendirmek istemiştir. Bu durum aynı zamanda mücadelenin amacını oluşturmuştur (Edibali, 2017a: 51-67).

Mücadelenin mali bir yönü de ortaya çıkmıştır. Harcanan paralar mücadele için ödenen ekonomik bedeli ifade etmiştir. Ekonomik bedel bazen milyonlarla ifade edilmiştir. Kullanılan tüm ideolojik, psikolojik, ekonomik araçlar mücadeleyi siyasal ve askeri olmak üzere ikiye ayırmıştır. Savaşa kadar yapılan her türlü mücadele siyasal mücadeleyi oluşturmuş ve soğuk savaş olarak adlandırılmıştır. Belli bir noktadan sonra mücadelenin silahlı hale gelmesi olanaklar içinde yer almıştır. Bu durumda sıcak savaş anlamını taşımıştır (Edibali, 2017a: 51-67).

Mücadele dost gibi görünerek de varlığını sürdürebilmiştir. Diğer bir ifadeyle soğuk savaş halinde de devam etmiş ve fiziki anlamda görünümünü silahlı mücadele ile kazanmıştır. Kısaca silahlı mücadele silahsız mücadelenin devamı olarak nitelendirilmiştir. Şu halde siyasal mücadelenin tamamlanması ya da yeterli olamaması durumunda askeri mücadele başlamıştır. Ancak hiçbir mücadele tek başına bir anlam ifade etmemiştir. Çünkü bu unsurların kaynaşp, bütünleşmesi ve aynı amaca yönelmesi gerekmiştir. Bu amaç ise disiplinli bir teşkilatlanmayı beraberinde getirmiş, teşkilatlanma bireyler üzerinde millet davasının mücadelesinin temelini oluşturmuştur (Edibali, 2017a: 51-67).

Millet davasının mücadelesi ancak inançlı, bilgili ve disiplinli bir teşkilatlanma ile yürütülebilmiştir. Teşkilat; kuvvet, inanç, fikir, karar, hareket gibi prensipler dâhilinde oluşturulmuştur. Bu prensiplerin başında ehil bireyler bulunmuştur. O halde teşkilat ehliyetli bireyler tarafından kurulmuş ve teşkilat mensupları da ehliyetli bireyler arasından seçilmiştir. Ehliyetten kasıt ise teşkilatın inanmış, kararlı ve cesur bireylerinin doktrin,

metot ve diğer programlara tam anlamıyla bağlı olması olarak görülmüştür (Edibali, 1970: 35-44).

Teşkilatlanma tamamlandıktan sonraki süreç teşkilat mensuplarınca teşkilata yukarıda sayılan nitelikte bireyleri kazandırarak bunları mücadele saflarına çekmek olmuştur. Bunun için de propaganda kullanılmıştır. Propagandanın teşkilat içinde, teşkilata yeni bireylerin kazandırılmasının yanı sıra mücadelenin hedefleri arasında yer alan; milli devlet, milli ekonomi, milli kültür ve milli mücadelenin tüm bireylere aktarılmasını amaçlamıştır. Kısaca propagandanın kullanılmasındaki amaç; teşkilata, teşkilatın niteliklerine uygun bireyler kazandırmak ve hedeflerini mücadeleye inananlara aktarmak olmuştur (Edibali, 1970: 35-57).

Millet mücadelesinde ise amaç, dış güçlerle diğer bir ifadeyle düşman olan güçlerle mücadele ederek milleti var etmek olmuştur. Bunun başarılabilmesi için mevcut şartlardan en uygun olanının seçilmesi ve yukarıda sayılan faktörlerin dikkate alınması gerektiği ortaya çıkmıştır. Türkiye; dili, dini, kültürü bakımından sadece yer üstü değil, aynı zamanda yeraltında da zengin kaynaklara sahip olmuş (Edibali, 2017a: 49-50) ve kurulurken çetin mücadeleler yaşanmıştır. Yaşanan mücadeleler Milli Mücadele adı altında topyekûn bir hareket olarak gerçekleştirilmiştir.

2.1.3.Millet Davası'nın Stratejisi

Strateji mücadelenin temelini oluşturmuştur. Askeri bir terim olan strateji, gücün sevk ve yönetiminin bilimi ve sanatı olarak tanımlanmıştır. Stratejisi belirlenmemiş ya da yanlış belirlenmiş bir mücadelede zafer elde etmek mümkün görülmemiştir. Zafer elde edilmek isteniyorsa mücadelenin belli başlı kurallara uyma zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bahsi geçen kurallar kuvvet kullanımının ve mücadelenin kanunları olmuştur. Bunlar stratejinin bilgi/bilim kısmını oluşturmuştur (Edibali, 2017a: 73-75).

Kuvvet kullanmanın ve mücadelenin kanunlarını bilmek, hem güçlü ve zayıf yönlerin hem de karşıt kuvvetlerin güçlü ve zayıf yönlerini tespit etmek, karşılaşılabilecek problemleri çözümlmek ve bu problemlere çareler üretmek için önemli görülmüştür. Kullanılacak kuvvetleri belirlenecek plana göre zafer elde etmek için sevk ve idare etmek stratejinin sanat kısmını oluşturmuştur. Belirlenen planlar ise taktikler şeklinde bölümler halinde uygulanmıştır. Taktik; mücadelenin geldiği durum, toplumsal çevre ve yaşanan olaylara göre değişiklik göstermiştir. Stratejinin değişimi ise; karşıt kuvvetlerin durumunda yaşanacak değişikliklere göre değişmiştir (Edibali, 2017a: 76-80).

Türkiye'nin içinde bulunduğu sistem gayri milli ve gayri insani bir sistem olmuştur. Daha açık olarak; din, Allah, ahiret, vahiy gibi inançları yıkan ve bunları bireyin canı isterse kabul edeceği varlıklar haline getiren daha fazla yemek, içmek ve rahat etmek gibi ideallerini benimseyen bir sisteme dönüşmüştür. Bu sisteme, insan ihtiyaçlarını karşılayamadığı için gerçek milliyetçiler tarafından karşı çıkıldığı görülmüştür (YMM Mecmuası, 11 Ağustos 1970: 3).

Uygulanacak temel strateji; düşmanların; ideolojik, kültürel, siyasi, ekonomik ve askeri bütün etkilerini yıkmak ve devletin millileştirilmesi için çalışmak olmuştur. Ayrıca emperyalizmin teşkilatlanmasına imkân sağlayan tüm anlaşmaların ve kanunların tekrar gözden geçirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bütün eğitim kurumlarında kültür vasıtalarının millileştirilmesi, milli kültür, ahlak, örf ve adetlere aykırı uygulamaların kaldırılması yabancı eğitim kurumlarının müfredatlarının sürekli olarak incelenmesi gerekmiştir (YMM Mecmuası, 26 Ocak 1970: 3).

Ekonomik anlamda bakıldığında, faiz mekanizmasının getirdiği olumsuz şartların giderilmesi ve israfın önüne geçilmesi için kampanyalar düzenlenmesi önemli görülmüştür. Ekonomi üzerinde uygulanmaya çalışılan spekülasyonların engellenmesi ve milli ekonomiye geçilmesi için politikaların geliştirilmesi, psikolojik bir silah olan basının gayri milli unsurları açıklanarak tarih, din, ahlak, örf ve adetlerin korunması, ordu-millet birliğinin korunarak bu bilincin kuvvetlendirilmesi gerekmiştir (YMM Mecmuası, 26 Ocak 1970: 14). Kısaca; milli ve insani bir sistem kurularak din, ahlak ve hukukun temel alındığı milli ekonominin oluşturulduğu ve Türkiye'nin menfaatlerine ters düşecek uygulamalardan kaçınıldığı bir stratejinin geliştirilmesi gerekli görülmüştür.

2.1.4.Millet Davası'nın Türkiye'deki Yansımaları

Türk bir semboldür, toplayıcı, kucaklayıcıdır. Türk Milleti ise kan ve dil esasına dayanmayan, birlikte yaşama arzusuna dayanan kültürel, hukuki ve tarihsel bir kavram olmuştur. Türk, Nuh Peygamberin torunlarından Yasef ya da Yafes'in oğlunun isminin Türk olmasından gelmiştir. Aynı şekilde Oğuz Han gibi büyük Türk hükümdarları da bu nesilden gelmiştir (Edibali, 2011: 15).

Türklerden Milattan önce 2. ve 3. yüzyıllarda Çin belgelerinde bahsedilmiştir. Çin'in kuzey Batı kesimlerinde yaşayan, Çinli olmayan "Ti" ya da "Tik" olarak adlandırılan boyların adının Türk kelimesinden Çinceye aktarıldığı ayrıca "Tie-le, Kao-che" denilen "Ting-Ling" diye adlandırılan kavimlerin Türklerin en eski boyları olduğu ve Çin'in

kaderini değiştirdiği kabul edilmiştir. Tarihte bilinen ilk Türk kavmi Hunlar olmuştur (Edibali, 1991: 17-18). İlk defa Türk ismini kullanan devlet Kök-Türkler, İşlamiyet’le tanışarak Türklerin kaderini değiştiren ilk devlet ise Karahanlılar olmuştur.

Büyük Selçuklu Hakanı Sultan Alpaslan Malazgirt Savaşında Bizans’ı mağlup edince Anadolu’yu Türk milletine vatan yapmıştır. Hem İşlam dini ile tanışılması hem de Malazgirt Savaşının ardından emperyalist devletler Türk Milletini tekrar geldikleri topraklara sürmeyi amaç edinmişler ve bu amaca Doğu problemi/şark meselesi gibi isimler vermişlerdir. Ayrıca Türklerin İşlamiyet’le tanışık olması ve İşlam dininin giderek yaygınlaşması da emperyalist devletlerin İşlam dinine ve İşlam’a hizmet eden her topluluğa saldırmaya başlamasına neden olmuştur. Haçlı Seferleri bunun bir örneğini oluşturmuştur. Bu seferlere kendi dillerinde ‘‘Tanrı’nın Savaşı’’ anlamına gelen ‘‘God’s War’’ demişlerdir (Edibali, 2017a: 17-30).

1789 yılından sonra Fransa Avrupa’nın liderlik koltuğuna oturmak için Moskova ile anlaşmış ve İngiltere’yi karşısına almıştır. İlerleyen süreçte İngiltere ile Moskova birbirine yaklaşınca Fransa kazandığı zaferlere rağmen yıkılma sürecine girmiştir. I. Dünya Savaşına doğru giden süreçte İngiliz, Fransız ve Rus sanayisi dünya kaynaklarını aralarında blşmeye başlamış ve birliğini tamamlayan Almanya’da bu kaynaklardan pay istemiştir. İngiliz, Fransız ve Rus menfaatlerine ters düşen bu istek Almanya karşısında ittifak oluşurmalarına neden olmuştur. Almanya ise yanına İtalya’yı ve Osmanlı İmparatorluğunu almıştır. Savaşlarda alınan mağlubiyetler, ışlahat hareketlerinin plansız şekilde yapılması, küçük atölyelerin emperyalist endüstrisi karşısında yok olmaya başlaması, tımar ve zeamet sisteminin bozulması, lonca teşkilatlarının kapatılması Osmanlı İmparatorluğunu emperyalist devletlerin pazarı haline getirmiştir (Edibali, 2017a: 110-113).

Ayrıca İngilizler, Fransızlar ve İtalyanlar, Yunanistan ve Ermenistan’a Osmanlı İmparatorluğunu parçalama görevi vermiştir. Savaşın fitilini ateşleyen ise Avusturya-Macaristan veliahdının Saraybosna’da suikasta uğraması olmuştur. Savaş sonunda arlık Rusya’sında yaşanan ihtilal nedeniyle yıkım gerçekleşmiş, Osmanlı İmparatorluğu parçalanmış ve Türk milleti varlığını sürdürmek için mücadeleye girişmiştir (Edibali, 2017a: 110-113). Türk milletinin hesaba katılmayan bir direnişi emperyalist devletlerin planlarını suya dşrmştir. Yeni bir Türk devleti kurulmuş, parçalanmayı hedefleyen Sevr Antlaşması da havada kalmıştır.

I. Dünya Savaşından sonra kuvvet sistemleri İtalya, Rusya, Almanya ve Japonya'da toplanmıştır. Özellikle Japonya, Asya kıtasında ekonomik çıkar imkânları aramaya başlamıştır. ABD, İngiltere ve Fransa ise başlangıçta herhangi bir ittifakta bulunmamıştır. Almanya'nın yayılmacı hareketlerinin ardından II. Dünya Savaşı patlak vermiştir. Almanya, İtalya, Japonya, Bulgaristan, Macaristan, Romanya karşında İngiltere, Fransa ardından Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB), Çin ve ABD'nin de dâhil olmasıyla taraflar belli olmuştur. ABD'nin savaşa girmesiyle Almanya yenilgiye uğratılmıştır (Edibali, 2017a: 114-119).

Fransa daha da güçlenmiş, Japonya antikomünist bir politika benimsemeye mahkûm edilmiştir. SSCB sömürsünde olan Çin bu esareten kurtulmuştur. Dünya iki kutba ayrılmış; kapitalist blok içerisinde Amerika, İngiltere ve AB ülkeleri, Komünist blok içerisinde ise Rusya, Çin ve Küba yer almıştır. Berlin Duvarının yıkılmasından sonra komünizm dünya siyasetinden uzaklaşmaya başlamış ve NATO ön plana çıkmıştır (Edibali, 2017a: 114-119).

Türkiye ise jeopolitik konumu gereği kilit sayılmıştır. Rusya gözünden bakıldığında; Akdeniz'de kesin üstünlük kazanmak, sıcak denizlere inmek İngiltere ve ABD'yi zayıflatacaktır. Bunların yanında zengin petrol yataklarının Rus kontrolüne geçmesi kapitalist blokun dağılmasına zemin hazırlayacaktır. Bu nedenle Türkiye, Rus yayılma stratejisinin önem verdiği bir ülke konumundadır. Amerikan ve Batı bloku gözünden bakıldığında; Türkiye'nin; Avrupa, Asya ve Afrika milletleri üzerinde tarihi bağlarının bulunması, Orta Doğu ve İslam coğrafyasındaki nüfusunun dışında Rusya üzerine yapılacak bir istila hareketinde çıkarma üssü olarak kullanılabilecek jeopolitik yapıya sahiptir (Edibali, 2017a: 119-127). Kısaca; Türkiye'nin jeopolitik konumu tüm güç gruplarının menfaatlerinin toplandığı bir ülke olmasından dolayı hayati bir öneme sahip olmuştur.

Türk milleti; soyu, sopu hatta bölgesi ne olursa olsun dünyadaki itibarını ve gücünü tarihteki birliğinden almıştır (Edibali, 2011: 15-19). Birliği ve bütünlüğü sayesinde Türkiye bulunduğu bölgede itibarını korumuştur. Özellikle jeopolitik konumu gereği Türkiye, sınırları içinde ve bulunduğu bölgede düşmanlarının ülke birliğini bozarak Türkiye'yi işgal etme planlarını gün yüzüne çıkmaya başlamıştır.

Hak ideolojiye hizmet eden bir hareketin halk ile bütünleşmesi kitleleşme olarak tanımlanmıştır. Kitleleşmenin oluşması; halkın büyük bir kısmının dava ideolojisini

benimsemiş olması, aynı reaksiyonlara heyecanlanarak harekete geçmesi ve lidere güven duyulmasıyla gerçekleşmiştir. Halkın, millet davasını gerçekleştirebilmesi amacıyla aktif rol oynamasının sağlanması için; teşkilatın halkla bağlarının kuvvetli olması, halka rehber olunması, kitlenin ihtiyaçlarının, sıkıntılarının bilinmesi, halkın faaliyetlerinin amaca uygun olarak yönetilmesi, uyarma faaliyetlerinin sürekli olarak devam etmesi ayrıca bireylerin millet davasına çekilmesi için propaganda ve eğitim faaliyetleri ile kadrolaşmasının sağlanması gerekmiştir (Edibali, 2017a: 189-200).

Yukarıda sayılanlara ek olarak Türkiye'nin varlığını, birliğini ve beraberliğini devam ettirebilmesi için; Türkiye'nin ve insanlığın temel sorunlarının açıkça ortaya konulması ve bu sorunlara gerçekçi çözümler üretilmesi gerekmiştir. Türk toplumunun serbestçe çalışabilmesi ve kendini geliştirmesine izin verilmesi diğer bir unsur olarak kendini göstermiştir. Kurulmuş ya da kurulacak olan siyasi partilerin Türk tarihine, geleneklerine ve değerlerine bağlılığının sağlanması şart görülmüştür (Edibali, 1991: 72-73). Ayrıca toplumda farklı siyasi görüşlerin olması ve bu görüşlerin birleşerek siyaset sahnesine çıkması için şartların sağlanması gerekmiştir. Seçimlerde Türkiye'nin menfaati konusunda en iyi yönetecek partinin iktidara getirilmesi ve partiler arası iş birliğinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

İktidar, devleti kendi ideolojileri doğrultusunda yöneten parti olarak tanımlanmıştır. Eğer millet davası gerçekleştirilecekse bu milli iktidar ve milli partiler eliyle gerçekleşecektir. Şu halde milli partiler ve milli iktidarında tanımlanması gerekmiştir. Milli iktidar, milli politika ile ölçülerek, milli ideolojiler doğrultusunda ülkeyi yönetme sanatını icra etmektir. Milli iktidarın asıl hedefi geleceğin güçlü ve müreffeh Türkiye'sini milli ideoloji ve milli kültür olgusu üzerine kurmak olmalıdır (Edibali, 1991: 180).

Milli iktidar, iktidar ve milli politika olarak iki unsurdan oluşmuştur. İktidar; toplumun menfaatleri ve ideallerini gerçekleştirmek için bütün engelleri yok eden yönetim gücü olarak tanımlanabilir. Milli politika uygulamak ise toplumun çoğunluğunun yaşamın her alanında yer almasıdır (YMM Mecmuası, 23-30 Ekim 1973: 3).

Tüm bunlar yapılırken milletin çoğunluğunun iktidarın yanında olması gerekir. İktidar milletin desteğini her daim yanında hissederse yabancı güçlere boyun eğmez bilakis yabancı güçlerle mücadelesini daha güçlü ve sağlıklı bir şekilde devam ettirir (Edibali, 1991: 197). Aksi takdirde kurulan iktidar sözde bir iktidar olur. Milli politika uygulama

iddialarına rağmen milli bir politika uygulayamaz ve kısa bir süre sonra yabancı güçlerin himayesi altına girer (YMM Mecmuası, 22-29 Ocak 1974: 3).

Ülke sorunları ve ülke yönetimi konusunda ortak bir amaç ve düşünce etrafında toplanmış, bu amaç ve düşünceleri savunan anayasa ve yasalara uygun olarak kurulmuş organizasyona ise parti denir. İktidar ise yönetme yetkisini elinde bulunduran mevcut hukuksal sınırlar içerisinde oy mekanizması yoluyla başa gelen ve devleti kendi ideolojileri doğrultusunda yöneten partidir.

Aykut Edibali; milli partileri yine anayasa ve kanunlara uygun olarak kurulmuş, Türk milletini milli hedeflere yöneltmek ve bu hedefleri Türk milletine benimsetmek amacıyla politika yapan parti olarak tanımlamıştır. Ancak milleti milli hedeflere yöneltmek ve bu hedefleri benimsetmek tek başına yeterli olmamıştır. Milli partinin kitlelerden belli aralıklarla oy almak amacıyla olmayıp hedeflerin karşısında duran yabancı güçler ile mücadele etmesi, Türkiye üzerinde oynanan oyunların bir bir üzerine gitmesi gerekmektedir. Milletin ise milli partinin yanında yer alması için milli hedefleri benimsemesi ve demokratik organizasyonlardan taviz vermemesi gerekmektedir (Edibali, 1991: 119-203).

Milli partiler; Türk milletine ve ideallerine sadık kaldıkları ve bu sadakati sürdürdükleri sürece, kabul görüp gelişecek ve güçleneceklerdir. Aksi düşünülüp birbirleri aleyhine gelişme çabaları hem küçülmelerine hem de düşmanlarının emellerine ulaşmalarına destek sağlayacaktır. Bunların başında; gelip geçici olan siyasi partilerin başarısı değil, milliyetçilerin; vatanseverliği, birliği, beraberliği ve kardeşliğidir. Ayrıca liyakat ve ehliyet sahibi milliyetçilerin, Türk milleti tarafından her zaman el üstünde tutulacağı unutulmamalıdır (YMM Mecmuası, 26 Nisan – 3 Mayıs 1977: 3). Ayrıca millet davasının gerçekleşmesi için ittifak yapılabilir. İttifak farklı güçlerin ortak bir amacı gerçekleştirmek için koordineli olarak çalışması anlamına gelmektedir. Burada farklı güçlerden kasıt elbette ki milli partilerdir. Hedef ise millet davasının gerçekleştirilmesidir. Partiler sınırları aşarak ciddi bir iş birliği çerçevesinde milli meselelerde partiler üstü bir mutabakat sağlamalıdır (Edibali, 1991: 115-117).

Bu ittifaka en güncel örnek 24 Haziran 2018’de yapılan genel seçimlerde Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) ve Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) tarafından kurulan Cumhur İttifakı ve CHP, İYİ Parti ile Saadet Partisi arasında yapılan Millet İttifakı gösterilebilir. 2019 yerel seçimleri için de benzer ittifak çalışmaları yapılmıştır. Eğer bu tür

ittifaklarda belirtilen unsurlar sağlanmazsa diğer bir ifadeyle hedefler milli bir amaç gütmeyse ya da partiler milli parti değilse, ittifak kısa zaman içerisinde dağılır. Millet umudunu kaybeder, ülke yabancı güçlerin sömürü faaliyetlerine maruz kalır.

Aykut Edibali'nin söylemlerinde belirttiği birleşme çağrısı milli bir iktidar oluşturmak içinde düşünülebilir. Öyle ki yukarıda da bahsedildiği üzere milli bir iktidarın kurulması için milli partilerin bulunması ve milli bir metodun takip edilmesi gerekmektedir. Burada uygulanacak metod birinci bölümde belirtilen İlmi Sağcılık, kurulacak birlik ise milli cephe birliği olacaktır (YMM Mecmuası, 15 Eylül 1970: 9).

Milli partilerin, kuvvetlerinin muhteşem bir Türkiye kurmak için birleşmesi birliğin asıl hedefi olarak görülecektir. Burada her teşkilat kendine has olarak örgütlenecek ve buna gölge düşürecek her şeyden kaçınılacaktır. Daha önce eksik ya da hatalı olsa bile millet davasının mücadelesine dâhil olmuş kişilere; gerekli dikkat, özen ve saygı gösterilecektir. Ancak bu birlik asıl hedeflerden sapma ya da taviz verme olarak görülmeyecektir (YMM Mecmuası, 15 Eylül 1970: 9). O halde milli cephe için temel iki şartın gerçekleşmesi gerekmektedir. Bunlardan ilki; kurulacak olan partiler arası ittifakın hedeflerinin Türk milliyetçiliğinin hedefleri olmalıdır. İkincisi ise belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesinin şart olması ve bunları gerçekleştirecek olanların gerçek milliyetçiler olmasıdır (YMM Mecmuası, 4-11 Haziran 1974: 3).

Tıpkı ittifak konusunda da değinildiği gibi milli partilerin birleşme konusunda da partilerin teşkilatlanmalarını sonlandırıp tek bir parti çatısı altında birleşmeleri düşünülmemelidir. Asıl gaye; partilerin ideolojilerini, programlarını ve savundukları görüşleri terk etmeden ortak hedefler doğrultusunda seçim koordinasyonu sağlanmasıdır (YMM Mecmuası, 24-31 Temmuz 1973: 3). Bu birlik aslında sadece sağ kesimin birleştirilmesi anlamında değil Türk milletinin gönül rızasıyla birleştirilmesi olarak algılanmalıdır. Türkiye'nin başta terör olmak üzere çözülmeyi bekleyen önemli sorunları vardır.

Gerçek Türkiye ve millet davasının sağlanması için Türkiye'nin bölünmez bütünlüğü, devletin, bayrağın birliği, Türkçe'nin tek resmi dil olması, insan hak ve hürriyetlerine, düşünce, inanç, ibadet ve ticaret hürriyetine saygı duyulması, hukuk üstünlüğünün sağlanması, bilimin ülke kalkınmasında kılavuz haline getirilmesi, Türkiye'nin sınır güvenliğinin ve iç güvenliğinin tam anlamıyla sağlanması, basın özgürlüğünün ön plana çıkarılması, Gazi Meclis gibi bir meclisin oluşturularak toplumun tamamının temsiliyetinin sağlanması gerekmektedir.

Millet davasını millet davası yapan kendisine yapılacak bir saldırıyı uzaklaştırmaktır. Çünkü milletler var oldukça sahip olunan ortak unsurlarının devamı için kendilerinin hâkim güç olarak tanınmasını istemişlerdir. Özellikle menfaatler ve idealler de buna eklenince milletler sürekli olarak mücadele içine girmiştir. Bu nedenle düşmanlıklar ve ihanetler hiçbir zaman eksik olmamıştır (YMM Mecmuası, 4-10 Ocak 1972: 8). Bugün Türkiye üzerinde çıkarlarını gerçekleştirmeye çalışanlar karşısında Türkiye'nin birlik ve beraberliğinin korunması Türkiye için en önemli vazife olmalıdır.

Türkiye'nin birlik ve beraberliğinin korunması en önemli vazife olacağına göre, Türkiye'nin kime karşı ve nasıl korunacağı da önemli olacaktır. İşte bu durum Türk milletini dost ya da müttefik ile düşmanı ayırt etmeye sevk etmiştir. Dost veya müttefik; menfaatleri mevcut menfaatlere uygun olandır. Menfaatleri birbirine aykırı olanlar ise ittifak kuramaz ya da dost olamaz. Dünyaya bakıldığında ülkeler arasında daimi dostluk bulunmadığı görülebilir. Menfaatleri birbirine uygun olan ülkeler sistemlerini benimseyebilir (YMM Mecmuası, 11 Ağustos 1970: 3-14). Ancak bu durum tıpatıp benzetmek olarak algılanmamalıdır. Asıl olanın milletin kendi seçme hakkı olduğu unutulmamalıdır. Türkiye açısından düşünüldüğünde egemenliğin millete ait olduğu unutulmadan menfaatleri doğrultusunda ittifak bağları kurulabilir.

İttifaklar kurulurken de dikkat edilmesi gereken bazı prensipler bulunmaktadır. Öncelikle ittifak; yukarıda da belirtildiği üzere, toplumların ortak menfaatlerini, bu menfaatler devam ettiği sürece, belli bir amaca göre sevk ve idare etmektir. Bu durum bir zorunluluktan ibarettir. Çünkü tarih boyunca toplumlar ittifak kurmuş ya da çeşitli ittifaklara katılmışlardır. Menfaatlerin ortadan kalkması sonucu ittifaklar sona erebilir ya da menfaatlerin değişmesi ittifakları da değiştirebilir (YMM Mecmuası, 28 Mart - 3 Nisan 1972: 3-14). Bu durum ittifakların sürekli olmadığını ve değişken olduğunu göstermiştir. Ayrıca ittifaklarda toplumların birleşmesinin söz konusu olmadığı asıl olan menfaatlerin birleştirilmesi olduğundan iç ve dış politikada tam bağımsız, ittifaklar içinde ise tam eşitlik olmalıdır.

Türkiye sınırları dışında düşünüldüğünde iki sanayi ülkesi ya da iki tarım ülkesi arasında uzun ömürlü bir dostluk kurulması ihtimali düşüktür. Birbirine komşu ve sanayi ülkesi olan Almanya ve Fransa'nın sanayi çıkarları ya da yine birbirine komşu olan İtalya ve Yunanistan'ın Doğu Akdeniz çıkarları daimi dostluklarına engel olarak görülebilir. Rusya'nın sıcak denizlere inme emellerinin Anadolu'dan geçtiği ayrıca milyonlarca

Müslüman Türk'ün yok edilmeye çalışıldığı düşünüldüğünde Rus-Türk dostluğu da hayal olarak nitelendirebilir. Amerika için ise Türkiye'nin pazar olarak görülmesi ve Rusya'nın emellerine ulaşamaması için Türkiye ile ilişkilerini sıcak tutmaya gerek duyduğu düşünülebilir (YMM Mecmuası, 19 Mayıs 1970: 3). Hal böyle olunca Aykut Edibali Türkiye'ye düşman olanları şu şekilde sıralamıştır:

Emperyalizm; insan ve insan toplulukları (günümüzde devlet ve milletleri oluşturmaktadır) üzerinde açık veya gizli olarak baskı kurma, nüfus elde etme, yönetme, maddi ve manevi olarak sömürme eylemi olmakla birlikte kelime anlamı “İmparatorluğa Ait” anlamı taşımıştır. Amacı milletleri yozlaştırıp, dinleri özünden uzaklaştırıp, devletleri yok edip, güçlü ekonomik yapısı ile dünya diktatörlüğünü kurmak olmuştur. Ayrıca kültür üzerinde yoğun etki alanı oluşturmak ve basın yayın kolları; kitap, dergi, gazete, televizyon, film, tiyatro, radyo, sinema, sosyal medya, reklamlar ve haberler ile bilinçaltına işlenmek amacını gütmüştür. Buradan yola çıkarak emperyalizm; gerçek ve maskeli olarak ikiye ayrılmıştır. Gerçek emperyalizm, sömürü faaliyetini gerçekleştiren emperyalizm olmuş ve küçük teşkilatlardan oluşmuştur. Sömürü ardından en büyük payı kendisi almıştır. Kalanlar ise teşkilatlar arasında paylaştırılmıştır. Ancak bu teşkilatlar bir süre sonra ortadan kaldırılmıştır. Çünkü emperyalizm kendisine ortak ya da muhalif istememiştir. Maskeli emperyalizm ise gücünü milletlere rağmen kullanan emperyalizm olmuştur. Kendi zihniyetini aşıladığı iktidarlar eliyle milletleri ezerek gerçek emperyalizmin hizmetkârlığını yapmıştır (Edibali, 2017a: 83-87).

Hristiyanlık; Hz. İsa'nın tebliğleri Sen Paul tarafından bozulduktan sonra yaşanan çatışmalarla birlikte Katolik (Papalık), Ortodoksluk (Fener Patrikhanesi) ve Protestanlık olarak üç mezhebe ayrılmıştır. Katoliklik; siyasal teşkilatlanması Roma'da yer almıştır. Papa'nın liderliğinde tüm dünya milletlerini Hristiyanlaştırarak ve Hristiyan dünyasını birleştirerek bir dünya devleti kurmayı amaçlamıştır (Edibali, 2017a: 100-106).

Papalık; geniş, disiplinli, dini, siyasi ve ekonomik bir rahipler teşkilatı olmuştur. Mücadele yöntemleri Tevrat'ın tefsirlerine dayanmıştır. Güçlü oldukları dönemde silah zoruyla milletleri kendi politikasına tabi kılmıştır. Katoliklik dışında tüm inançlara düşman olmuştur. Ayrıca anti-siyonist ve anti-masonist politikalar gütmüştür. Ancak kaybettiği nüfuzunu tekrar elde etmek için Yahudiliğe tavizler vermiştir (YMM Mecmuası, 10 Kasım 1970: 15).

Ortodoksluk; Papalıktan ayrılmıştır. Fener Patrikhanesi liderliğini yapmaktadır. Güçlü mali yapı ve gizli teşkilatlanmalar oluşturmuştur. Ekonomik ve siyasal iktidarı ele geçirmek için her türlü teşkilatlanmayı kullanmıştır. Türk ve İslam düşmanlığı gütmüştür. Amacı Türkiye'yi Hristiyanlaştırmak olmuştur. Amerika ve İngiltere tarafından desteklenmiş ve bütün dünyayı özellikle İslam coğrafyasını protestanlaştırma hedefinden dolayı güçlü bir teşkilatlanma yapısı kurmuştur (Edibali, 2017a: 100-106).

Siyonizm; milletlerin din, ahlak ve yüksek idealleri olan ideolojik yapılarını gizlice çalışarak zayıflatmayı hedeflemiştir. Oluşacak zayıflık sonucunda meydana gelecek olan anarşi ortamında mali gücünü kullanarak devletlerin görünmeyen idarecisi haline gelip dünya üzerinde mali, kültürel ve siyasi bir diktatörlük oluşturmayı amaçlamıştır. Gücünü Tevrat'ın telkinlerine koşulsuz olarak bağlı olan hahamlar ve bunlara bağlı Yahudi milletinden almıştır. Ayrıca oluşturdukları masonluk ve komünizm teşkilatları ve bu teşkilatların yardımlarıyla oluşturulan servetleri ile kurdukları kültür ve eğitim sistemi de gücünün bir parçasını oluşturmuştur (YMM Mecmuası, 29 Eylül 1970: 15).

Amerika; Anglosakson ve Latin (Fransız, İtalya) kökenli olanlar, sınırlı sayıda yerel halk, köle olarak getirilenler ve çoğunluğunu Afrikalı siyahilerin oluşturduğu esirlerin yer aldığı dört farklı ırktan oluşmuştur. Dini teşkilat yapısı içerisinde Protestanlık önemli bir paya sahip olmuştur. Musevi asıllı liderler politikada yer almış ve Yahudi kültürü siyasette hissedilmiştir. Masonluk teşkilatı; sanayi tesisleri, basın-yayın organları ve önemli eğitim kurumlarının bir kısmını kontrolü altına almıştır. İslamiyet emperyalist oyunlar nedeniyle zayıf kalmıştır (Edibali, 2017a: 88-96).

İngiltere; gerçek emperyalizmin ve onun maske teşkilatlarının faaliyet gösterdiği bir ülke olmuştur. Gizli yapılaşmaların merkezi haline gelmiştir. ABD'nin yükselen dünya liderliği koltuğuna oturmasıyla birlikte ikinci plana itilmiştir. Hristiyanlığın Protestanlık mezhebine bağlıdır ancak masonluğun ülkenin inanç yapısı üzerinde etkili olduğu görülmüştür (Edibali, 2017a: 96-97). Emperyalizmi tam olarak tesis edebilmek için geçmişte Yahudi ittifakını kullanmıştır (YMM Mecmuası, 20 Ekim 1970: 15). Kıta Avrupası ile sürekli rekabet içinde olmuştur. Hatta bu rekabet 2016 yılının haziran ayında yapılan Brexit ismi verilen halk oylaması sonucu AB'den ayrılma kararıyla birlikte tam anlamıyla kendini göstermiştir.

Fransa; sanayi devriminin ardından Avrupa'da ilk sanayileşen ülkeler arasında yer almıştır. Köken olarak Latin ırkı ve Hristiyanlığın Katolik mezhebi hâkim olmuştur.

Katolik yaşam ve Katolik kilisesinin öğretileri karşısında başlatılan mücadeleler milliyetçilik akımının başlangıcı olarak kabul edilmiştir. Avrupa’da baskın güç olmak için zengin kömür yataklarına sahip Alsace Lorraine bölgesinde hâkimiyet sağlamak adına Almanya ile büyük mücadeleye girişmiştir. NATO üyeliği ile birlikte ABD politikaların tarafı olmuştur (Edibali, 2017a: 97-98).

Almanya; I. Dünya Savaşını kaybeden Almanya emperyalist oyunların tuzağına düşmüş ve II. Dünya Savaşını başlatmış ancak istediği sonuca erişememiştir. Hristiyanlığın Protestanlık mezhebi hâkimdir ama Yahudiliğin etkileri de bulunmaktadır. Berlin Duvarının yıkılışına kadar ABD ile Komünist Rusya arasında yaşanan hâkimiyet mücadelesinin arasında kalmıştır. Berlin Duvarının yıkılmasının ardından ABD politikaları Almanya üzerinde etkili olmaya başlamıştır. Yaşanan mücadelenin ardından sanayileşmek için duyulan iş gücünden yoksun hale gelmiş, bu durum Türkiye’den işçi göçlerinin yaşanmasına neden olmuştur (Edibali, 2017a: 98-100). Türk nüfusu bugün Almanya nüfusunun yaklaşık olarak %10’unu oluşturmaktadır.

İspanya, Portekiz, İtalya; geç sanayileşmiş Avrupa ülkelerindendir. Ekonomileri daha çok tarıma dayanmıştır. Hristiyanlığın Katolik mezhebi hâkimdir. *Rusya’da*; komünizmin etkili olduğu ülkelerden biri olmuştur. Komünizmin hâkim olduğu dönemde Komünist Partisi haricinde hiçbir teşkilatlanma ve yapılanmaya fırsat verilmemiştir. Hristiyanlık bile bu partinin kontrolü altında yapılanmıştır. Komünizm gerçek emperyalizm tarafından geliştirilmiş, maske teşkilatlar tarafından ele geçirilememiş milletler için oluşturulmuştur. Rus-Çin emperyalizmi şeklinde kendini göstermiş ancak uzun ömürlü olamamıştır (Edibali, 2017a: 100-102).

Komünist Partisi Rus olmayan milletlerin devlet kademelerine bazı politikalar uygulayarak buralara Rusları sokmuştur. Bunun yanı sıra dil, ırk ve dinin birleştirici unsurlarını parçalamak amacıyla; doğum kontrolü, yeni alfabeler ve eğitim sistemi oluşturma, din adamlarını ve kitaplarını yok etme suretiyle Ruslaştırma politikaları uygulamıştır (YMM Mecmuası, 20 Ekim 1970: 15). Halkın memnuniyetsizliği arttıkça çeşitli tavizler verilmiştir. Dış güçlerin baskılarıyla komünizm zamanla değişmeye başlamış ve sonrasında yıkılmıştır. Komünizm yıkılsa da Rusya’nın sıcak denizlere inme hayali yıkılmamıştır. Boğazlar üzerinde tam kontrol tesis etmek ve buradan sıcak denizlere inerek bir dünya imparatorluğu kurma hayali hep sıcak kalmıştır (YMM Mecmuası, 8-14 Şubat 1972: 10-11).

Düşmanın her zaman dışarıda yer almadığı, aynı vatani, dili, dini, gelenek ve görenekleri paylaşabileceği de unutulmamalıdır. Bunun en büyük örneği Türkiye’de terör örgütü Kürdistan İşçi Partisi (PKK) ve Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) olarak çıkmıştır. Yabancı güçler tarafından beslenen, her türlü ekonomik ve sosyal destek sağlayarak terör faaliyetlerinde bulunan bu örgütler düşmanın her zaman sınırların dışında olmadığını göstermiştir.

2.3.Ayktut Edibali’nin İdeolojiye Yaklaşımı ve Milliyetçilik İdeolojisi

İdeolojinin birden fazla tanımı yapılmıştır. İktidara, partilere, bireylere, topluma yön vermesi ve kitleleri peşinden sürüklemesi bakımından Ayktut Edibali ideoloji üzerinde durmuş ve özellikle milliyetçilik ideolojisine değinmiştir.

2.3.1.İdeolojinin Tanımı ve Tarih Sahnesine Çıkışı

Andrew Heywood ideoloji kavramını; mevcut iktidar sisteminin muhafaza edilmesi, değiştirilmesi ya da ortadan kaldırılmasına yönelik olarak oluşturulmuş örgütlü siyasal eylem veya tutarlı fikir kümeleri şeklinde tanımlamıştır (Çaha ve Şahin, 2013: 18). Fransız İhtilalinden sonra 1796 yılında “Fikirlerin Bilimi” olarak Antoine Destutt de Tracy tarafından üretilmiştir. İdeoloji insan aklının bilimi olmuş ve hangi düşüncenin doğru, hangisinin yanlış olduğunu bulmaya çalışmıştır. Aynı zamanda insanların geleceğine ışık tutmuştur. Şu halde ideoloji hem insan düşüncesini ve bu düşüncenin kaynağını incelemiş hem de insanların geleceğe yönelik projelerini belirlemiştir. Günümüze doğru yaklaştıkça ideoloji olumlu olan anlamını, bilimsellik özelliğini ve objektifliğini kaybetmeye başlamıştır. Taraflılığı ve dogmatikliği ifade etmiştir. Her ideolojik grup birbirini ideolojik olmakla suçlamış ve ideoloji birkaç biçimde ele alınmaya başlamıştır (Örs, 2014: 9-13).

İlk olarak ideolojilere değinilmiş, liberalizm, muhafazakârlık, Marksizm, sosyal demokrasi, faşizm gibi büyük ideolojik akımların incelenmesi ideolojiler ile ilgili grupta yer almıştır. İkinci olarak kültürle iç içe geçmiştir. İnsanların topluma ve siyasete ilişkin inançlarını ve söylemlerini içermiştir. Üçüncü olarak iktidarın meşrutiyyet ve yönlendirme aracı olarak kullandığı toplumdaki dil, semboller ve mitleri incelemiştir. Son olarak devletin ideolojik aygıtları olan günümüzde özellikle sosyal medya olarak nitelendirilen medya araçları başta olmak üzere televizyon, radyo, dergiler vb. araçlarla siyasal sistemin ayakta kalmasını sağlayan seçkin gücü olarak ele alınmıştır (Örs, 2014: 14).

Günümüzde ise artık ideoloji tartışmalarının sona ermeye başladığı görülmüştür. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında Faşizmin yıkılması ve Batı ülkelerinde Komünizmin

gerilemesi ideolojilerin sonu tartışmalarını gündeme getirmiştir. Amerikan sosyalist yazar Daniel Bell “İdeolojilerin Sonu” adlı eserinde ideolojik soruların basit kaldığını ve Batı toplumlarında partilerin daha fazla ekonomik büyüme vaat ederek rekabet ettiklerini belirtmiştir. Fukuyama gibi “Tarihin Sonu” teorisyenleri, liberal demokrasinin önündeki rakiplerini geçerek zirveye yerleştiği ve zaferini ilan ettiğini savunmuşlardır. Böylece ideoloji olmadan da siyaset yapılabileceği gibi sorular gün yüzüne çıkmaya başlamıştır (Heywood, 2016: 56-57).

2.3.2. Aykut Edibali’nin İdeoloji Üzerine Düşünceleri

Aykut Edibali ideolojiyi; bireyin doğrudan ya da dolaylı olarak etkisi altında kaldığı; savunduğu, inandığı, benimsediği, sevdiği ve hayata geçirmek için çalıştığı değerler bütünü olarak tanımlamıştır. İnsan ihtiyaçlarının sınırsızlığı, buna karşın bu ihtiyaçları karşılayacak kaynakların kıtlığı bireyleri ihtiyaçlarını karşılamak için çaba sarf etmeye itmiştir. Ancak ihtiyaçların karşılanamaması durumunda bir takım problemler görülmeye başlamıştır. İşte ideolojide burada ortaya çıkmıştır. Çünkü her ideoloji bireyler üzerinde mutlak bir hâkimiyet kurmayı amaçlamıştır (Edibali, 2016: 58-64).

İdeolojinin temelinde ise öğretiler olmuştur. Öğreti; ideolojinin çekirdeğini, toplumun ve insanın yaşamına ait hedeflerinin toplamını oluşturmuştur. İdeolojiler öğretilere göre iki şekilde sınıflandırılmıştır. Bunlardan ilki hak öğreti, ikincisi ise Batıl öğretiler olmuştur. Hak öğreti, evren, yaşam ve insan gerçeğini tespit eden bir inancın ve düşüncenin konusudur. Evreni yaratan, yaşamı devam ettiren ve yok edecek olan, varlığı mevcut imkânlarla kavranamayan, Allah’a ulaşan öğretilerdir. Bunun dışında kalan evren, yaşam ve insan gerçeğine yanlış anlamlar yükleyen öğreti ise Batıl öğretilerdir (Edibali, 2016: 65-66). Bu durumda İslamiyet’in benimsendiği bir toplumda İslam öğretileri hak ideoloji, Hristiyan ve Yahudi öğretileri ise Batıl ideolojiler kategorisi içinde yer almıştır.

Bireyler gibi ideolojilerde belli başlı kanunlara göre hareket etmişlerdir. Bunlardan ilki ideolojilerin kesin ve mutlak hâkimiyet kurma kanunu olmuştur. Her ideoloji kendi öğretisini mutlak hak olarak nitelendirmiş ve diğer öğretileri kabul etmeyip onları yok etmeye çalışmıştır. Hristiyan öğretisi Hz. İsa’nın ilah olduğunu kabul etmiştir. Bu inanç dışındaki inançlar onlar için yok hükmünde görülmüştür. Kutsal kitap saydıkları İncil’de “Bizden olmayan, bize düşmandır” sözü de mutlak ve kesin bir hâkimiyet kurmak için örnek olarak gösterilmiştir. Aynı şekilde Yahudi öğretisinde bu inanca sahip olmayan herkes kâfir olarak nitelendirilmiştir. Yahudi tarihindeki istila hareketleri ve yine ilkel

kabinelerde bulunan farklı inançlar da bu duruma örnek olarak gösterilmiştir (Edibali, 2016: 83).

Kesin ve mutlak hâkimiyet kurma kanununda bir ideoloji ya doğru ya da yanlış olarak kabul edilmiştir. İkinci bir seçenek görülmemiştir. İkinci bir seçeneğin olmaması ideolojiler arasında mücadeleyi beraberinde getirmiştir. Ancak mücadeleden önce ideolojinin toplum ve insanlar üzerinde yerleşmesi fikri ortaya çıkmıştır. Bunun içinde öncelikle propaganda kullanılmıştır. Propagandanın; sözlük anlamına bakıldığında, bir öğretinin başkalarına çeşitli yollarla benimsetilmesi olarak tanımlandığı görülmüştür. Halkı en çok rahatsız eden konuların belirlenmesi ve bunların çözülmesi için gerekli fikirlerin toplanması içinde bulunan durumların raporlar, istatistikler ve rakamlarla ulaşmak istenilen kitleye inandırıcı bir şekilde anlatılması gerekmiştir. Bu anlatımların farklı açılardan incelenmesi ortaya çıkmıştır (Edibali, 2017a: 147-152).

Kullanılan araçlara göre; görsel ya da yazılı propaganda; yazı, video, resim gibi araçlarla yapılmıştır. Gazete, dergi, afiş, pankart, ilan, broşür gibi dokümanlar bu alana girmiştir. İşitsel veya sözlü propaganda ise; söz ile yapılmıştır. Konferans, radyo, tiyatro bu alana girmiştir. İnternet ve televizyon hem görsel hem de işitsel propaganda alanında yer almıştır. *Bireye ve topluma yönelik olması bakımından;* tek tek şahıslara yapılan bireye ya da ferde, kitleye yapılan ise topluma yönelik propaganda olmuştur. *Konularına göre;* öğretiye dair propaganda, bireyin inandığı ideolojiyi terk edip farklı bir ideolojiye inanması, güdüleme ise bizzat bireyin kendisine ya da topluma belli bir ideolojiyi kabul ettirmek için yapılmıştır. Miting, grev bu tip propagandaya girmiştir (Edibali, 2017a: 147-152).

Mevzularına göre; öğretiye dair propaganda, bireyin ideolojisini değiştirmek için yapılan propaganda olarak tanımlanmıştır. Tahrik, direk olarak kitle ya da bireye; miting, grev veya bir düşmanı yok etmek için yapılan çağrılar olarak değerlendirilmiştir. Stratejik ya da taktik propaganda ise propagandanın o anki hedefinin stratejik ya da taktiksel olmasına göre değişmiştir (Edibali, 2017a: 65-66). Bunların dışında *kaynaklarına göre propaganda* çeşitleri de vardır. Kaynağının, amacının ve hedefinin belli olduğu propaganda açık, hem doğruların hem de yanlışların birlikte kitleye kabul ettirilmesi bulanık, kaynağı belli olan ancak farklı bir kaynaktan geliyormuş gibi gösterilen ise sinsî propaganda olarak tanımlanmıştır (Edibali, 2017a: 147-162).

Propagandanın tabi olması gereken esaslar da vardır. Öncelikle propaganda dikkat çekici olmalıdır. Dikkati çektikten sonra verilecek olan mesaj; basit ve özetlenmiş şekilde aktarılmalıdır. Kısa, özlü ve dikkati daima canlı tutan kelime veya cümlelerin kullanılmasıyla aktarılmak istenen mesaj bireyin hatırında kalmalıdır. Aynı hedef ve fikir sürekli olarak tekrar edilmeli ve propaganda devamlı olmalıdır. Kitlenin ya da bireyin belli istek ve duygularına tekabül ederek fikirlerini kabul ettirmeli, yayılmasını sağlamalıdır (Edibali, 1970: 66-79). Kısaca belirtmek gerekirse hedefe gönderilecek mesaj; açık, net, somut ve dikkat çekici olmalıdır. Toplumun duygu ve düşüncelerine tercüman olunarak verilecek mesaj kesinlikle kesilmemeli sürekli olarak tekrar edilmelidir.

Propaganda tam anlamıyla yerleştikten sonra bireyler bu fikir etrafında toplanmaya başlar ve bir teşkilatlanma meydana gelir. Teşkilat konusu yukarıda açıklandı da bütünlük için kısaca teşkilat; bir fikir etrafında toplanan, hiyerarşik bir düzen içerisinde belli bir disiplin ile mücadele etmek için eğitilerek zafere yönelen teşkilatçılardan oluşan topluluk şeklinde açıklanabilir. Ancak gerçekleştireceği mücadele ile yeteneğini ispatlayan biri teşkilatçı olabilir. Teşkilatçılar davasına, liderine, programına sadık ve disiplinli olmalıdır. İnandığı ideolojiyi mensup olduğu çevreye ve topluma yaymalıdır. Bu yayma faaliyeti bireyleri teşkilata çekme, eğitme ve mücadeleye sevk etmeyle birleşiyorsa o teşkilatçıda liderlik vasfı var demektir fakat bu pek az teşkilatçıda bulunabilen bir özellik olmuştur (Edibali, 2017a: 167-180).

Tüm toplumlarda genel olarak yöneten ve yönetilen olarak iki kesim bulunmuştur. Yönetenler azınlıktır, yönetici azınlık veya hâkim sınıf olarak adlandırılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu gibi toplumlarda ise ilmiye, seyfiye ve kalemiye isimlerinden oluşan ve kendini sürekli olarak yenilemeye zorlayan hâkim azınlık görünmüştür. Hangi topluma bakılırsa bakılsın, liderlik bireysel değildir. Daima bir toplumun hâkimiyeti ve yönetimi anlamına gelmiştir (YMM Mecmuası, 1-8 Ocak 1974: 3). Ayrıca lider her zaman menfaatleri ve idealleri temsil etmelidir. Çünkü bunları yaptığı sürece yönetilenler için kıymetli olacak ve yönetmeye devam edebilecektir.

Liderlik konusunda Aykut Edibali üç nitelikten bahsetmiştir. Bireylerin fikirlerini ve toplumun kültürünü değiştirmek için çalışıyorsa fikirsel, bireylerin kurtarılması için gücünü muhaliflere karşı sevk ve idare ediliyorsa askeri, maddi ihtiyaçların davaya uygun olarak kullanılmasını sağlanıyorsa ekonomik liderlik şeklinde sıralamıştır. Bu üç nitelikten birinin olmaması halinde liderlik tam anlamıyla gerçekleşmemiştir. Ancak Komünist ya da

Nazi akımlarında yukarıda sayılan üç nitelikten dini liderlik soru işareti uyandırmıştır. Bu akımlar ideolojilerini ilahlaştırdığı için dini nitelik olarak algılanmıştır. Teşkilatın ana kaynağı ise birey olmuştur. Bireyle teşkilat arasındaki bağ propaganda ile kurulmuştur. Bu bağ kuvvetlendirmek ve güçlendirmek mahalli teşkilatlarla sağlanmıştır (Edibali, 2017a: 167-180). Mahalli teşkilatlar günümüzde siyasi partilerin il, ilçe teşkilatları, kadın ve gençlik kollarına benzetilebilir. Bu teşkilatlanma hem yukarıdaki kıstaslara uygun olarak hem de belli bir davaya göre hareket ederek teşkilata yeni üyeler kazandırmayı hedefler.

Üye, davaya inanmış ve davada bizzat mücadele etmiş bireydir. Bu üyelerin teşkilatlarda yapılan seminer, toplantı gibi eğitim çalışmalarıyla problemleri çözmesi ve teşkilatın kültürünü edinmesi sağlanacaktır. Aynı zamanda üyelerin disiplinli olması gerekmektedir. Disiplin sağlanması oto kritiklikle mümkündür. Oto kritiklik, hedeflerin, programların doğru yöne gitmesini ve tecrübelerden ders çıkarılmasını sağlar. Özgürlük ise teşkilat içinde sınırlanmıştır. Teşkilatta dava haricinde bir hayat düşünmek ihanet anlamına gelmiştir. Usule uygun olarak üyelerin itiraz hakları vardır ve fikirlerinin dikkate alındığı durumlar da mevcuttur. Ancak fikirler dikkate alınmayıp üyenin fikrine zıt bir karar verilirse o karar üyenin kendisi tarafından verilmiş gibi kabul edilerek üye kararı benimser (Edibali, 2017a: 170-176).

İdeolojiler; kendi öğretilerini mutlak doğru olarak kabul ettiğinden, kendi ideolojileri dışında kalan ideolojileri yok etmek için mücadele içine girmişlerdir. Bu durum bize ideolojilerin uyması gereken bir diğer konunun da, ideolojilerin sınırsız ve topyekûn olarak mücadele etmesi gerektiğini vermiştir.

İdeolojiler hedeflerine ulaşmak için öğretilerine inanmış ve teşkilatlanmış bireyleri düşman ideolojiyi ezmeye yönlendirir. Düşman ideolojiyi yok etmek için herhangi bir şart ya da sınır tanımaz. Böylece ideolojilerin mücadelesinde yumuşak ve sert güç kullanımı ortaya çıkmıştır. *Soft power*, diğer adıyla yumuşak güç askeri ya da silahlı işgal evresi gerçekleşinceye kadar geçen süre olarak adlandırılmıştır. Önce kültür çalışmaları, hayır işleri, okullar, hastaneler ile topluma yerleşir ve uygulamalarına başlar. Bunlar psikolojik mücadeledir. Siyaset ve politika da bu alanda yer almaktadır (Edibali, 2017a: 131-139).

Hard power yani sert güç ise askeri ya da silahlı gücü ifade etmiştir. İdeolojik mücadelede, mevcut ideoloji dışında diğer ideolojileri düşman olarak görülmüştür. Düşmanı yok etmenin yolu da askeri mücadeleden geçmiştir. Savaş, zıt ideolojilerin çarpışmasının en sıcak hali olmuştur. Burada değinilmesi gereken diğer bir konuyu da cihat oluşturmuştur.

Kelime anlamı cehd etmek/mücadele etmek anlamı taşıyan cihat, İslamiyet'in yeryüzüne yayılması için insanlığa; hayrın ve hakikatin gerçeklerini göstermek, kötülükten ve fenalıktan uzak durmaya yönlendirmek olarak ifade edilmiştir (Edibali, 2017a: 131-139).

Görüldüğü gibi ideolojiler farklı şekillerde mücadele içine girmişlerdir. Mücadele sonunda bir ideoloji galip gelmekte ve zıt ideoloji yıkılmaktadır. İşte ideolojilerin uyduğu kanunlardan sonuncusu bir ideolojinin başka bir ideoloji tarafından yıkılmasıdır. İdeoloji yaptığı mücadele sonrası itibarını kaybedebilir ve yıkım ile birlikte başka bir ideoloji tarafından tasfiye edilir. Tasfiye eden ideoloji kendi öğretileri ile yeni bir düzen kurmaya başlar ve tasfiye edilen ideolojinin izleri silinir (Edibali, 2016: 88-91).

Tasfiye edilen ideolojinin izleri silinirken her şey bahar havası içinde geçmemiştir. Tasfiye süreci bazı toplumsal olayları da beraberinde getirmiştir. Toplumda buhranlar meydana gelmeye başlamış ve ideoloji insanlık dışı olmaya yönelmiştir. Bu yöneliş tasfiye sürecinde ideolojiyi zalimce ve kan dökücü yöntemlere sevk etmiştir. Hak ideolojilerde böyle bir durum söz konusu değilken Batıl ideolojiler kendi diktatörlüğünü oluşturma ve sağlamlaştırma amacıyla buhranların oluşmasını istemiştir. Yahudilikte haham sınıfı, Hristiyanlıkta papa, kapitalizmde patron sınıfı, komünizmde komünist parti kendi diktatörlüğünü oluşturmak için buhranların devam etmesini öngörmüştür. Ancak insan ve toplumun doğal ideolojisi hak ideoloji olmuştur. Topluma son şeklini hak ideoloji vermiştir (Edibali, 2016: 115-135).

Osmanlı İmparatorluğu yıkılma sürecine girdiğinde ülke içinde çeşitli aykırı hareketler ve ideolojiler görülmüş, bunların yanı sıra dış güçler ülke topraklarını paylaşmak için çeşitli faaliyetler içine girmeye başlamıştır. Sonuçta verilen topyekûn bir mücadele ile birlikte yeni Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. Osmanlı İmparatorluğunun tasfiye süreci başlamıştır. Mevcut Osmanlı ideolojisi yerini yeni Türkiye'nin o dönemki ideolojisine bırakmıştır.

2.3.3. Milliyetçilik ve Tarihsel Gelişimi

Milliyetçilik, “modern toplumlarda toplumsal yapışmayı ve bir arada bulunmayı sağlayan, bu toplumda ortaya çıkan siyasal otorite biçimini meşrulaştıran siyasi inanç ya da itikat olarak tanımlanabilir.” (Şaylan 1983: 1945) Bu tanıma bakıldığında, fikir akımlarının insanlar üzerinde etkili olabilmesi ancak bir iman haline gelmesi ile mümkün olmuştur (Kösoğlu, 2003: 208). Milliyetçilik, mevcut zeminde yürütülen ideolojilerin hegemonya mücadelesinde öne çıkmış, akli önermeleriyle olmasa da yarattığı güçlü metafizik etkiyle

bir kolektif bilinç olarak tarihi akıştaki yerini almıştır (Bostancı, 1999: 28).

Millas'ın milliyetçi düşünce biçimi “‘bizden olmayanı’ diğer bir ifadeyle “öteki” ya da “yabancı” kavramını da içermiştir. “Öteki” milliyetçi ideolojinin temel taşlarından birini oluşturmuştur. Bizden olmayan diğer bir ifadeyle öteki ya da yabancıyı, şu veya bu nedene bağlı olarak değil, özü itibarıyla kötü en azından şüpheli olarak saymış ve onunla olan sorununu ancak şiddet yoluyla halledeceğini düşünmüştür. Bu bağlamda Milas milliyetçiliği; milli duyguyu doğal bir güdü olarak tasavvur etmesinin şiddet potansiyelini beslediği kanısında olmuştur. Milliyetçilik fiziki bir refleksmişçesine doğallaştırılınca aklın, fikrin ve siyasetinde bu doğal duyguyla uyum içinde olması gerektiğini düşünmüştür. Böylece insanlar güdünün hâkimiyetine girmiştir. Dolayısıyla, bu bağlamda algılandığında milliyetçilik, insanın güdüselliğini yüceltmıştır. Güdülerine indirgenen insan da şiddete daha yakın olmuştur (Bora, 1998).

Modern devletlerde toplumu bir arada tutma işlevini yerine getiren milliyetçiliğin siyasal bir akım olarak ortaya çıkışı, Amerikan ve Fransız Devrimleri ile olmuştur. Bilindiği gibi Fransız Devrimi ve Napolyon'un askeri istila girişimleri, milliyetçilik ideolojisinin bütün Avrupa'ya yayılmasını sağlamıştır. Başka bir ifadeyle, Fransız Devrimi ve Napolyon, Avrupa'da feodal toplumun kurumlarını yıkarken milliyetçi düşünceyi ve buna bağlı siyasal örgütlenmeyi etkin bir siyasal akım olarak tarih sahnesine çıkarmıştır (Şaylan, 1983: 1945). Ancak genel olarak milliyetçilik Avrupa'da 19. yüzyılın başlarında belirmiştir. Bu ideolojinin gerçek sahibi ise, iktisadi yapısı ve üretim biçimleri değişmeye başlayan devletlerde ortaya çıkıp, gözlerini iktidara diken milli burjuvazi olmuştur. Böylece milliyetçilik, liberalizm ile birlikte burjuva devrimlerinin itici gücü ya da motoru işlevini görmüştür (Ağaoğulları, 1998: 190).

2.3.4. Türk Milliyetçiliğinin Ortaya Çıkışı

Türk milliyetçiliği, üzerinde konuşulması en zor meselelerden birisi olmuş (Ayvazoğlu, 2003: 577), tarih sahnesine çıkışı da Avrupa devletlerine göre geç olmuştur. Ancak milliyetçilik akımının Türkiye'de özel bir önemi ortaya çıkmıştır. Osmanlı İmparatorluğu devrinde insanları birleştiren nokta, “millet” olma duygusundan çok, “ümme” olma yani aynı dine mensup olma inancıydı. Bu bağlamda, Avrupa'da beliren milliyetçilik akımının ortaya çıktığı dönemde Osmanlı İmparatorluğuna bakıldığında, burada bir Türk milliyetçiliğinin doğması için gereken koşulların belirmemiş olduğu görülür. Her şeyden önce, Osmanlı İmparatorluğu ekonomik anlamda geri kalmışlığı, bu ideolojinin

önderliğini yapacak sınıfın oluşmasında en büyük engel olmuştur. İkinci etken olarak Osmanlı İmparatorluğunun çok uluslu kozmopolitik niteliği ve kültürel yapısı gösterilmiştir (Ağaoğulları, 1998: 190-191).

Osmanlı İmparatorluğu Tanzimat Fermanı ile birlikte başlayan Batılılaşma çabalarına her zaman Batılılaşmanın nereye kadar olacağı sorusu eşlik etmiştir. Bir yandan Batılılaşmayı kucaklarken bir yandan da özgün doğulu faziletleri koruma dürtüsü Türk milliyetçiliğinin en ayırt edici özelliği olmuştur (Kadıoğlu, 2003: 284). Osmanlı İmparatorluğu aydınları, milliyetçilik düşüncesi ile tanıştıklarında, yayılmacı güçler karşısında hasta olarak nitelendirilen bir imparatorluğu nasıl ayakta tutabileceklerinin kavgasını vermişlerdir. Milliyetçiliğe yönelişteki amaçta bu nedenle imparatorluğu kurtarmak olmuştur (Kösoğlu, 2003: 209).

Türklük bilincinin uyanmasında Türklerin tarihini araştıran Türkoloji çalışmalarının payı da önemli olarak görülmüştür. Osmanlıcılıktan sonra İslamcılığın da güç kaybetmeye başladığı bir ortamda Türkoloji çalışmaları Türklük bilincinin oluşmasına ön ayak olmuştur. Türkoloji çalışmaları ilk önce Batı'da başlamıştır. 19. yüzyılda Batılı devletler doğulu devletler ile ilişkilerini, sömürü düzleminden çıkartıp çok yönlü egemenlik ilişkilerine döndürmeye çalışmışlardır. Batılı devletler bu amaçla Doğu toplumları hakkında bilgi toplamak ve bu bilgileri de kendi çıkarları doğrultusunda kullanabilmek için Sinoloji, Hindoloji ve Türkoloji gibi bilgi alanları kurmuştur (Karakaş, 2007: 89).

İlk olarak 1923 yılında yayımladığı ve Türk milliyetçiliğinin tezlerini, hedeflerini ve önerilerini sistemli bir şekilde sunduğu Ziya Gökalp, “Türkçülüğün Esasları” adlı eserinde, Joseph de Guignes, Arthur Lumley Davis ve Leon Cahun gibi yabancı Türkologların, yaptıkları çalışmalarla Türkçülük fikrinin gelişmesine katkıda bulunduğunu ifade etmiştir (Gökalp, 2012: 4-8). Diğer yandan Macar Türkolog Arminius Vambery'nin Türk lehçelerini incelemek için Reşid Efendi takma adlı bir derviş kılığında, Orta Asya'da yaptığı ve üç yıl süren seyahatini anlatan “Bir Sahte Derviş'in Orta Asya'da Seyahatleri” kitabı da Türk milliyetçiliğinin doğuşunda önemli rol oynamıştır (Oba, 1995: 133-134).

Avrupa'da ise çeşitli merkezlerde yürütülmeye başlanan Türkoloji çalışmaları, Türkçülere önemli ölçüde bilimsel destek sağlamıştır. Bu araştırmalar, hem Türk kültürünün eskiliğini, hem de Balkanlar'dan, Orta Asya'ya ve Sibirya'ya kadar yayılmış olan Türkçe konuşan halklar arasındaki kültür benzerliğini ortaya çıkarmıştır. Böylece Türk halklarının İslamiyet öncesi dönemin önemini ortaya çıkarken, bir yandan da İslamiyet, artık

diğerlerinden farkı olmayan bir gelenek ya da dönem olarak görölmeye başlamıştır (Georgon, 2009: 3-4). Bu araştırmalarla Türk kimliğinin İslamiyet'ten önce de var olduğunun vurgulanmasının yanında aynı zamanda Türklüğün Osmanlı İmparatorluğu dışında da var olduğu belirtilmiştir (Karakaş, 2007: 98). Batıdaki bu Türkoloji çalışmaları Osmanlı İmparatorluğu aydınları üzerinde ciddi etki uyandırmıştır. Aydınlar, özellikle Müslümanlık öncesi Türk dili ve tarihi üzerine yapılmış olan araştırmalara daha fazla ilgi göstermiştir (Oğuz, 2012: 113-114).

Batılı Türkologların yaptığı araştırmalar, Türkçülüğün erken dönemine damga vurmuş ve Türkçülüğün kültürel düzeyde anlam kazanmasını sağlamıştır. Bu araştırmalarda Türklerin tarihsel rolünün, İslamiyet'i kabul etmeden önceki dönemlerle bağlantılı olarak tanımlanması, Türklerin İslamiyet'le özdeşleşme sürecinin devre dışı bırakılmasına yol açmıştır. Çalışmalar ışığında Türklük bilinci ve Türkçülük hareketleri sadece Osmanlı Türkleri arasında etkili olmamış, Rusya'da yaşayan Orta Asya Türklerini de etkilemiş ve bu coğrafyada da Türkçülük hareketleri ortaya çıkmaya başlamıştır (Karakaş, 2007: 62-63). Fakat Osmanlı İmparatorluğunun toprakları içinde gelişen Türkçülük hareketleri ile Orta Asya'da, Rus topraklarında gelişen Türkçülük hareketleri arasında bazı farklılıklar olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğundaki Türkçüler devlet merkezli bir anlayışla, çökmekte olan devleti Türkçülük yardımıyla kurtarmaya çalışırken, İsmail Gaspıralı, Yusuf Akçura, Hüseyinzade Ali Bey, Ahmet Ağaoğlu, Zeki Velidi Togan gibi Rusya'daki Türkçüler ise devlet merkezli bakış yerine tüm Türk dünyasını ulus temelli bir ideolojiyle birleştirmeye çalışmışlardır. Osmanlı İmparatorluğundaki Türkçüler için muhafaza edilmesi gereken bir devlet varken, Rusya'daki Türkçüler için ise elde edilmesi gereken kültürel ve siyasal haklar söz konusu olmuştur. Böylece Rusya'daki Türkçüler hem milliyetçilik ideolojisine siyasal bir boyut kazandırmış, hem de Panislavist baskıların da etkisiyle yayılmacı hedefleri olan Turancılık ideolojisini de başlatmıştır (Oğuz, 2012: 110-115). Böylece tarihe ve kültürel özelliklere vurgu yaparak başlamış olan milliyetçilik akımı zamanla siyasi bir nitelik kazanmış ve Türkçülük hareketine dönüşmüştür.

Ziya Gökalp'in yine "Türkçülüğün Esasları" adlı eserinde milli mefkûre (Ülkü kelimesinin Osmanlıcasıdır) terimi geçmiştir. Turancılık duygu ve fikrinin, doğuşundan itibaren Türk milliyetçiliği düşüncesinde bir ülkü olarak var olduğunu; milli varlığın bu yeniden algılanış döneminde, Osmanlı İmparatorluğu sınırları dışında da aynı dili

konuşan, aynı dine inanan ve ortak tarihi kökleri olan toplulukların varlığının daha yakından bilinmesi, doğal olarak bu dünyanın birleşmesi ülküsünü de beraberinde getirmiştir (Kösoğlu, 2003: 225). 1930'lardan sonra da Türk milliyetçiliğinde etkin Turancı akım çerçevesinde Nihal Atsız gibi Türkçü yazarlar milli ülkü terimini kullanmışlardır (Aslandaş ve Bıçakçı, 2002: 222).

2.3.5.Ayktut Edibali'nin Milliyetçilik Üzerine Düşünceleri

Ayktut Edibali milliyetçiliğe genel anlamda değil de daha özel anlamda değinmiştir. Milliyetçiliği daha çok toplumlar bazında değerlendirmiş ve ona göre çıkarımlarda bulunmuştur. Milliyetçiliği sistemsel değil, duygusal bir hadise olarak görmüştür. Bireyi topluma bağlayan önemli bir duygu şeklinde belirtmiştir. Bireyler toplumlar halinde yaşadığına göre her birey farklı aile, meslek, şehir gibi sosyal grupların üyesi olmuş ve bunlara tabiiyet duygusu beslediği için dışarıdan gelecek tehlikelere karşı savunmasız kalmıştır. Bu savunmasızlık toplumun içinde bulunduğu şartlara göre kuvvetli ya da zayıf şekilde cereyan etmiştir (Edibali, 1991: 149-150).

Türk tarihine bakıldığında Balkan Savaşlarından İstiklal Mücadelesine kadar geçen süreçte Türk milletini topyekûn heyecanlandıran olaylar görülmüştür. Ama dönemin politik, ekonomik ve sosyal şartları nedeniyle bu heyecanlar istenilen hedeflere ulaştırılamamıştır. İstenilen hedeflere ulaşmaması milliyetçiliğin duygusal boyutta kaldığı sürece milli enerjinin tam olarak yansıtılamadığını göstermiştir. Şu halde milliyetçilik bireyin kendi toplumunun var olması ve yükselmesi amacını güdecekse öncelikle ülkenin gerçek tarihinin, kaynaklarının bilinmesi gerekecektir. Böylece milliyetçilik var olma ve yükselme hedefine yönelir, onu diğerlerinden ayırır ve kendine has hale getirir (Edibali, 1991: 151-152).

Yukarıda bahsedilen kaynaklara değinmek gerekirse; Türk milletinin düşünce prensipleri, bireysel ve sosyal tepkiler, dini, ahlaki, hukuki, ekonomik ve sosyal hayat sistemleri, kurduğu ve yaşattığı müesseseler olarak sıralanabilir (Edibali, 1991: 153). O halde sadece vatanını, milletini sevmek milliyetçilik anlayışını yansıtmamaktadır. Gerçek milliyetçilik yukarıda belirtilen kaynakların benimsenip vatan ve millet sevgisi ile harmanlanmasıyla mümkün hale gelebilir.

Milliyetçiliğin asıl hedefinin kendi toplumunun var olması ve yükselmesi olduğu yukarıda belirtilmiştir. Bu nedenle her toplum diğer toplumların koyduğu engelleri aşarak, kendi toplumunu korumak ve engelleri aşmak için bazı yollara başvurmaktadır. Özellikle mevcut

konjonktür gereği her toplumun varlığını tehdit eden iç ve dış güçler tespit edilmelidir. Bu güçlerin ekonomik, siyasal ve kültürel baskılarının neler olduğu bilinmelidir. Aynı zamanda kendi zaafı ve eksiklikleri de belirlenmelidir. Tüm bunlar gerçekçi şekilde masaya yatırılarak cevaplanmalı ve politikalar ona göre uygulanmalıdır (Edibali, 1991: 154).

Birey açısından değerlendirildiğinde, Türkiye’de milliyetçilerin bağlı oldukları inanç ve değerler neredeyse birbirine benzemiştir. Türkiye’de milliyetçiler; Müslüman Türk ruhu ve ideallerine bağlıdır. Her türlü kozmopolitizmin ve doğudan ya da Batı’dan gelecek tüm kültür saldırılarının da karşısındadır. Devlet yönetiminde ise Müslüman Türk ruhuna bağlı, bu ruhu yaşamak ve yaşatmak isteyen bireylerin yönetimde söz sahibi olması istenmektedir (YMM Mecmuası, 26 Nisan – 3 Mayıs 1977: 3). Şu halde Türkiye’de milliyetçilerin, düşman olanlara karşı birlik olması ya da birlik sağlamanın yollarını araması gerekmektedir.

2.4.Türkiye’nin Terör Meselesine Aykut Edibali’nin Bakışı

Türkiye hem ulusal hem de uluslararası alanda birçok sorunla mücadele etmektedir. Bu sorunların içinde belki de en önemlisi terör meselesi olmuştur. Bunun yanı sıra YMM Mecmuasında da sıkça yer alan Kıbrıs’ta gündem yaratan bir mesele olmuştur. Aykut Edibali her iki mesele üzerine eser kaleme almıştır. Ancak terör ile ilgili eserinde daha çok PKK terör örgütü ve bu örgütle mücadeleye yer vermiştir. Çalışmanın bu bölümünde terör başlığı altında PKK ve PKK ile mücadeleye ve terör meselesine yer verilmiştir.

2.4.1.Terör ve Terörle Mücadele

Terör; düşman bir devletin ya da toplumun güçlenmesini engellemek veya düşman devlet ya da toplumu yok etmek amacıyla illegal olarak güç kullanmak yahut savaştır. Terör örgütlerinin profesyonel olarak yönetilen silahlı militan kadrosu bulunmaktadır. Mao’ya göre bu kadronun yaşayabilmesi için uygun sosyal, siyasal ve coğrafi alanlar bulunmalıdır. Bu kadrolar adeta bir mikrop gibi uygun zamanı bekler ve vur-kaç taktiğiyle ortaya çıkarak beklenmedik bir anda eylemlerini ortaya koyarlar (Edibali, 2011: 32-34).

Farklı bir tanıma bakılacak olursa devlet dışında yuvalanmış aktörlerin, belirli amaçlar doğrultusunda toplumda korku, panik ve tehdit oluşturduğu bir şiddet yöntemi terör olarak tanımlanmıştır. Şu halde hedef kamu otoritesi ve toplumun bizzat kendisini oluşturmaktadır. Zamanla terör örgütleri terör kavramının insanlık suçu gibi bir kavrama

bürünmesiyle “devrim gücü”, “kurtuluş ordusu” benzerinde isimler almaya başlamıştır (Alptekin, 2018: 24-25).

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu terörü geniş bir anlamda tanımlamış ve sadece şiddet anlamını içermeyip siyasi, hukuki, sosyal, laik ve ekonomik anlamlarda da düzenlemelere yer vermiştir. Birinci madde de yer alan tanıma bakıldığında;

“Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemdir.”

Terörle mücadele ise terör örgütlerini hedef almıştır. Bu örgütlerin eylemlerini belirli stratejiler dâhilinde; terör örgütünü ortadan kaldırmak, parçalamak, eylemlerini gerçekleştiremeyecek şekilde etkisiz kılmak ve bu doğrultuda operasyonel ve taktiksel planların bütününe içermiştir (Alptekin, 2018: 29-30). Aykut Edibali’ye göre terörle mücadele; siyasi bir meseledir, kimse tarafından verilmez ve halk tarafından denetlenir. Bunun için samimiyet ve kararlılıkla bu işin üzerine gidecek bir iktidar gereklidir. Ayrıca ekonomik, sosyal ve kültürel tedbirleri bütün olarak uygulayarak, terörün beslendiği kaynakların kurutulmasını içerir (Edibali, 2011: 35-39).

2.4.2.Türkiye’nin Terör Sorunu

19. yüzyılın sonlarına doğru çökmekte olan Osmanlı İmparatorluğunu kurtarmak için aydınların kafasında farklı fikirler yer almıştır. Ancak bu fikirler İmparatorluğun egemenlik alanını kısıtlamış ve zamanla işe yaramadığı anlaşılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Lozan Antlaşmasında tanınınca Osmanlı İmparatorluğunun maddi ve manevi mirasının tümünü alamamıştır. Bazıları sınırların dışında kalmış, bazıları ile irtibat koparılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devletin Anayasasında; bütünlük, üniter devlet, laik cumhuriyet gibi esaslar yer almıştır. Yalnız bu esasların içinde en önemlisi egemenlik olmuştur (Edibali, 2011: 21-26). Din, dil, ırk gibi farklılıklar ve AB uyum yasaları ile Türkiye’nin egemenlik haklarından bazı tavizler verilmiştir Ancak Türkiye’nin egemenliğinin güçlü olması kendisi, bölgesi ve İslam dünyası için önemli görülmüştür.

Dünyada özellikle sömürü faaliyetleri ile üstünlük kurma çalışmaları yapılmaktadır. İslam medeniyetine göre; hiçbir kavmin diğerine üstünlüğü yoktur. Üstünlük sadece Allah’a mahsustur ve O’nun korkusundandır. İslam; ilahi ve manevi bir milliyetçilik oluşturarak

renk, kavim, ırk gibi ayrımları aşmıştır. Batı toplumlarında ise kavim; kapitol ve panteon etrafında birleşmiş ve sömürgeye dayalı bir kavim oluşturarak dünyayı sömürmeye başlamıştır. Düzeninin dışında kalanlar barbar olarak nitelendirilmiş ve köle olarak kullanılmıştır (Edibali, 2011: 27-30).

Türkiye'deki sisteme bakıldığında emperyalizmin kurguladığı “Doğu Meselesi, Şark Meselesi ya da Kürt Meselesi” gibi isimler altında anılan mesele yerini almıştır. İran, Irak ve Suriye sınırları özellikle terör faaliyetlerinin gerçekleştiği yerler olmuştur (Edibali, 2011: 35-39). Bir ülkenin sınırlarının oluşması için milyonlarca insan can vermiştir. Bu nedenle ister ABD ister Avrupa ülkeleri ister Türkiye olsun sınırların korunma konusu önemli olmuştur. Armed Forces Journal isimli Amerikan Silahlı Kuvvetleri'nin dergisinde; Türkiye, Pakistan ve Suudi Arabistan gibi ülkelerin bölünerek yeni ülkelerin kurulduğu Türkiye ve Orta Doğu'yu ilgilendiren bir değişim haritası yayınlamıştır. Haritanın yayınlanmasından birkaç gün sonra dönemin ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice Orta Doğuda değişimin başladığını duyurmuştur. Değişimin bilinen adı ise Büyük Orta Doğu Projesi (BOP) olmuştur (Edibali, 2011: 35-39).

BOP ilk olarak ABD Başkanı Bush'un Ulusal Güvenlik Danışmanlığını yaptığı sıralarda Condoleezza Rice'ın Washington Post gazetesinde yayımladığı makalesiyle ortaya çıkmıştır. ABD'nin BOP ile İsrail'in güvenliğini sağlamak, bölgede bulunan enerji kaynaklarını ve bunların akış yollarını kontrol etmek, küresel hâkimiyetini sağlamlaştırmayı hedeflemiştir. Amaçlar gerçekleştirildiğinde; Orta Doğu yeniden şekillenecek, Türkiye dâhil 22 ülkenin sınırları değişecek, Birleşik Bağımsız Kürdistan kurulacak ve dünya çapında ABD'nin hegemonyası artacaktır (Alan, 2016: 69-70). Bugün BOP'un uygulandığı ya da “Arap Baharı” olarak adlandırılan sistemin; Irak, Suriye, Mısır, Libya, Tunus ve Yemen de ortaya çıkardığı sonuçlar ve Irak'ın refah durumu görülmektedir.

2.4.3.PKK'nın kuruluşu ve PKK ile Mücadele

Türkiye'de Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu (ASALA) terör örgütünün etkisiz hale getirilmesinin ardından 1980'li yıllarda PKK terör örgütü ile mücadele etmeye başlamıştır. Ancak Türkiye sadece PKK ile mücadele etmemektedir. Bunun yanında El-kaide, Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (DHKP-C), El Nusra, Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist (TKP/ML), Hizbullah, Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD/DEAŞ), Tevhid Selam, İslami Büyük Doğu Akıncıları Cephesi (İBDA-C), FETÖ/PDY gibi terör

örgütleriyle de mücadele etmektedir ama başta da belirtildiği gibi Aykut Edibali'nin üzerinde durduğu konu PKK olmuştur.

27 Kasım 1978 tarihinde Diyarbakır'ın Lice ilçesinde bulunan Ziyaret (Fis) köyünde yapılan toplantıda Apocular-Kürdistan devrimcileri olarak anılan grup PKK adını almıştır. Aynı toplantıda Abdullah Öcalan oy birliğiyle parti genel sekreteri seçilmiştir. Yine bu toplantıda, Abdullah Öcalan tarafından önceden hazırlanmış olan parti programı ve parti tüzüğü kabul edilmiş, kuruluş bildirisi de hazırlanarak bastırılmıştır. Ayrıca toplantıda yedi kişilik merkez komitesi ve bu komite içinden üç kişilik yürütme komitesi, inşa ve örgütlenme için bir komite, örgütlenme hazırlık komitesi, yayın komitesi ve askeri komite oluşturulmuştur (Kaya, 2013: 112-113).

29 Temmuz 1979 Ramazan ayında AP Milletvekili Mehmet Celal Bucak'a Şanlıurfa Hilvan'da silahlı saldırı düzenlenmiş ve olay yerine PKK'nın kuruluş bildirisi bırakılmış ve kuruluşu ilan edilmiştir. Asıl eylemler 15 Ağustos 1984'te gerçekleşmiştir. İlk olarak Siirt Eruh İlçe Jandarma Komutanlığına silahlı saldırı düzenlenmiş 1 asker şehit olmuş, 9 asker ve 3 sivil yaralanmış, camiden halka yönelik PKK propagandası yapılmış, ilçede bulunan Ziraat Bankası soyulmaya çalışılmış, halka propaganda bildirileri dağıtılmıştır. Devlete hakaret içeren bombalı pankart asılarak teröristler ilçeden ayrılmışlardır. İkinci eylem ise aynı tarihte Hakkâri Şemdinli ilçesinde askeri birliğe yapılmıştır. Bu saldırıda 1 astsubay şehit olmuş, 3 asker yaralanmıştır. İlçe merkezinde bulunan bir kahvehanede PKK propagandası yapılarak bildiri dağıtılmış ve ilçe girişine bombalı pankart asılmış, böylece terör örgütü PKK ile tanışılmıştır (Alan, 2016: 19-21). Bu tarihten sonra örgüt silahlı eylemlerini devam ettirmiş, Türkiye'de eylemlere karşılık vermiştir.

15-16 Şubat 1999'de terörist elebaşı yakalanmış ve Türkiye'ye getirilmiş ancak Anavatan Partisi (ANAP), Demokratik Sol Parti (DSP) ve MHP iktidarı döneminde idam kararı verilmesine rağmen karar gerçekleştirilememiştir. Irak'ın kuzeyinden geldiği belirlenen terör ve suikast saldırılarını bertaraf etmek için Türkiye, ABD ve Irak makamları arasında bir mutabakat oluşturulmuş ancak çok geçmeden mutabakatın işe yaramadığı ortaya çıkmıştır. Talabani ve Barzani PKK'nın Kuzey Irak toprakları üzerindeki yapılanmasının Türkiye'nin bölünmez bütünlüğüne tehdit oluşturduğu fikrini önemsemez hale gelmiş, PKK ile mücadele etmek yerine barış yapmayı tavsiye eder hale gelmiştir. Bu apaçık Kuzey Irak'ta yuvalanmış terörist unsurların fiili olarak desteklendiğini gözler önüne sermiştir (Edibali, 2011: 69-76).

Dönemin Genel Kurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt; Türkiye’ye yönelen terör saldırılarının Kuzey Irak’tan geldiğini ve bu bölgeye bir harekât düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca Türk Silahlı Kuvvetleri’nin (TSK) böyle bir harekâtı başarıyla sonuçlandırabilecek güçte olduğunu bildirmiştir. Tabi yapılacak harekâtın milletlerarası hukuka ve anayasaya uygun bir şekilde gerçekleşmesi için TBMM’den karar alınmıştır. ABD’nin vereceği istihbaratlar çerçevesinde Türkiye ve Irak askeri güçlerinin oluşturduğu üçlü bir sistem ile PKK ile mücadele edilmesi öngörülmüştür. Teröristlerin yararlandığı silah-mühimmat ve bunlara ait depolar ile askeri tesislerin imhasının sağlanarak harekâtın kısa sürede sonuçlandırılması hedeflenmiştir. Harekâta Güneş Harekâtı ismi verilmiştir ancak sonuçları Türkiye’nin beklentilerini karşılayamamıştır (Edibali, 2011: 87-95).

Harekât büyük bir risk alınarak kış ayında başlatılmıştır. TSK çetin kış şartları altında operasyona başlamıştır. Makine Kimya Enstitüsü tarafından geliştirilmiş silahlar da bu harekâta kullanılmıştır. Kara ve hava bombardımanlarıyla PKK’nın kullandığı üst bölgeleri ve geçiş güzergâhları bertaraf edilmiştir. Harekâtın Türkiye açısından olumlu şekilde ilerlemesi ABD başta olmak üzere Barzani ve Talabani’yi rahatsız etmiştir. Rahatsızlıkların ardından PKK ile müzakere yapılması gibi söylemler ve bozucu propagandalar yayılmaya başlamıştır. Sekiz gün sonunda yirmi dört şehit verilmiş, iki yüz kırk terörist etkisiz hale getirilmiştir ve TSK unsurları geri çekilmiştir. Geri çekiliş NTV kanalı ve Iraklı Kürtler tarafından açıklanmıştır, Genelkurmay Başkanlığı tarafından resmi açıklama ise daha sonra gelmiştir (Edibali, 2011: 100-110).

Harekâtın sona ermesinin ardından demokratik olarak yürütülecek müzakere sürecine geçilmiştir. Bu dönemde PKK pasif eylemsizlik kararı almıştır. Meselenin çözümü için bölgede söz sahibi olan aşiret liderleriyle görüşmeler başlamıştır. Kuzey Irak’taki Kürt otoritesinin tanınması, akrabalık ve geliş-gidiş sıklığından dolayı çifte vatandaşlık hakkı tanınması, öğrenci değişimleri ve Kara Kuvvetleri tarafından Kuzey Irak’ta eğitim ve sağlık gibi alanları kapsayacak bir Kürt Harp Okulu kurulması konuşulmuştur. Türkiye ise PKK tümüyle silah bırakıp yok olana kadar birlikte harekete geçme talebinde bulunmuştur. Ancak istenilen olmamış, terör tekrar tırmanışa geçmiş bazı AB ülkeleri olayları yakından takip ettiğini ve üzücü olduğunu söylemesine rağmen örgütün TV programlarına müsaade etmiş ayrıca açılması için finansal destek sağlamıştır (Edibali, 2011: 40-51). 2015 yılına gelindiğinde demokratik olarak yürütülmeye çalışılan müzakere süreci siyasi ifadesiyle “Çözüm Süreci” sona ermiş, “Hendek” ve “Sur” gibi operasyonlar başlamıştır.

2.4.4. Terör Meselesinin Çözümü Üzerine Düşünceler

Aykut Edibali Güneydoğu Anadolu Meselesi denildiği zaman Türkiye'nin iç politikası dâhilinde değerlendirilerek dışarıdan gelecek müdahalelerin engelleneceğini ancak Kürt Meselesi denildiği zaman meselenin daha geniş bir boyut kazandığını ve bu durumun Türkiye'nin birlik, bütünlük ve kardeşliğine zarar getirebileceğini belirtmiştir. Temelde Güneydoğu Anadolu Meselesi, Türkiye'nin ayrılmaz parçası olan bu bölgede Türkiye'nin diğer gelişmiş bölgelerinde olduğu gibi ekonomik, kültürel ve sosyal sıkıntıları çözmek anlamına gelmelidir (Edibali, 2011: 122-125).

Bölgede yaşayan Kürt vatandaşlarının, Türkiye'de yaşayan diğer vatandaşları gibi temel hak ve hürriyetlerini kullanabilmelerinin sağlanması için gerekli olan maddi ve manevi imkânların oluşturulması gerekmektedir. Bölge, dil, din, köken, mezhep gibi farklılıklar gözetilmeden Osmanlı İmparatorluğu gibi tüm maddi, manevi ve beşeri kazanımlar birleştirilerek Türk-Kürt ayrımı yapılmadan bütün vatandaşlara eşit yaklaşılmalıdır (Edibali, 2011: 122-125).

Türkiye bu bağlamda 2002 yılından bu yana çeşitli alanlarda düzenlemeler yapmıştır. DGM'ler kaldırılmış, Türk Ceza Kanunun 301 ve 312. Maddeleri değiştirilmiş, Kürtçe isim verme önündeki yasal engeller kaldırılmıştır. Üniversitelerde Kürt Dili ve Edebiyatı bölümleri kurulmuştur. Ortaokullarda Kürtçenin Kırmançi Lehçesi ve Zazacanın seçmeli ders olarak okutulması kararı alınmıştır. Kürtçe dil kurslarının açılması ve özel okulların Kürtçe eğitim verebilmesi için düzenlemeler yapılmıştır. Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) Kürdi ve Radyo 6 (Şeş) kurulmuş ve 24 saat Kürtçe yayına başlanılmıştır. Cezaevlerinde Kürtçe konuşma ve seçimlerde Kürtçe propaganda yasağı kaldırılmıştır. Mahkemelerde Türkçe bilmeyen şüpheli, sanık, mağdur ya da tanık ayrımı gözetilmeksizin talep edilmesi halinde Kürtçe tercüman bulundurma zorunluluğu getirilmiştir (Alptekin, 2018: 200).

Atılan ve atılmaya çalışılan adımlara rağmen dönemin siyasi partilerinden Demokratik Toplum Partisi (DTP) terörizmi reddetmeyerek PKK'nın meclis uzantısı haline gelmiştir. Etnik, bölücü, ırk ve din esasına dayanma çabaları nedeniyle Anayasa ve Siyasi Partiler Kanunu'na (SPK) karşı hareket etmiş, bunlarla yetinmeyip terörü siyasete alet etmiştir. 2009 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmıştır. DTP kapatılmasının ardında Halkların Demokratik Partisi (HDP) kurulmuştur (Edibali, 2011: 83-84).

Partinin kapatılmasına ve yasaklara aldırmayan HDP’de söylemler değişmemiş hatta sırtlarını PKK terör örgütüne yasladıklarını açıkça dile getirmişlerdir. Son seçimlerde 65 milletvekili çıkararak mecliste yer almışlardır. Demokrasinin gereği olarak sandıktan çıkan sonuca saygı gösterilmesi gerekir ancak PKK varlığını sürdürmeye devam ettiğinden dolayı, şehirdeki ve dağdaki terör bitirilmedikçe bölgede yaşayan halk terör örgütünün baskısı altında oy kullanmaya devam edecektir. Yapılacak iş bu bölgenin silahlardan arındırılarak bölge halkının serbestçe oy kullanmasını sağlamak olacaktır (Edibali, 2011: 83-85).

Dolayısıyla öncelikle bölgenin ekonomisi ve dil yapısı düzeltilmelidir. Şehirleşme başlamalı, iş imkânları ve istihdam arttırılmalıdır. Bunun devlet eliyle gerçekleşmesi gerekmektedir. Ayrıca terörün iç ve dış kaynaklarının olduğu unutulmamalıdır. Bu kaynakların başta ekonomik olmak üzere kültürel ve sosyal tedbirler uygulanarak kurutulması gerekmektedir. Unutulmaması gereken diğer bir konuda terörist unsurların kandırılmış ve saptırılmış olabileceğidir. Terörle mücadele edilirken bu durumda göz önünde bulundurulması önemlidir (Edibali, 2011: 148).

2.5.Türkiye’nin Kıbrıs Meselesine Aykut Edibali’nin Bakışı

Kıbrıs meselesi YMM Mecmuasında sıkça yer almıştır. Öyle ki Kıbrıs’ta yaşanan olayların Kıbrıs Türklerinin imhasına neden olacağı ve güçlü bir devletin, toplumuna yönelik faaliyetleri bertaraf etmek zorunda olduğu belirtilmiştir. Çünkü bireyler toplumlar halinde yaşamışlardır. Birlikte yaşama arzusunu kaybeden toplumlar ise kaybolmaya mahkûm olmuştur. Bu nedenle gerekirse savaşa bile başvurulmuştur (YMM Mecmuası, 22 Eylül 1970: 3).

Kıbrıs meselesi Aykut Edibali’nin de üzerinde önemle durduğu meselelerin başında gelmiştir. Birinci bölümde de belirtildiği üzere Kıbrıs meselesinin önemini duyurmak ve Kıbrıs konusunda Türk milletini bilinçlendirmek amacıyla Aykut Edibali meseleyi kitap haline getirerek okurlarına sunmuştur.

2.5.1.Kıbrıs’ın Önemi

Kıbrıs, stratejik önemi olan ve günden güne önemi artan bir özelliğe sahiptir. Nitekim ada, konumu itibariyle Akdeniz üzerinde hâkim bir noktada bulunmaktadır. Ege ve Marmara Denizleri ile Karadeniz’e açılan deniz yolu, Akdeniz’den, Süveyş Kanalı vasıtasıyla Kızıldeniz’e açılan deniz yolu ile Akdeniz’den İran Körfezi’ne kadar uzanan deniz yoluyla stratejik açıdan farklılığını ve önemini göstermiştir (Bozkurt ve Demirel, 2004: 5).

Yüzyıllar boyunca Orta Doğu'da egemenlik kurmak isteyen devletler için Kıbrıs, bir kale gibi görülmüştür. Kıbrıs'ın, bulunduğu konum itibarıyla geniş bir coğrafi alana hükmedecek noktada yer almıştır. Ayrıca Akdeniz deniz ulaşımının güvenliği açısından da stratejik üstünlüğünü kabul ettirmiştir. Orta Doğu ve Doğu Akdeniz'i, Süveyş Kanalı'nı hatta Cebelitarık Boğazı'na kadar uzanan bütün deniz ulaşımı ve hava yollarını, Kızıldeniz ile İran Körfezi'nin tamamını kontrol edebilecek stratejik bir konuma sahip olmuştur (Denker, 2001: 23).

Anadolu, Orta Doğu ve Süveyş Kanalı üzerindeki etkisi, Orta Doğu'dan Afrika'ya kadar olan bölge ile Süveyş Kanalı'ndan Hint Pasifik Okyanusu'na kadar deniz yollarını kontrol etmesi Ada'nın ne kadar önemli bir konumda olduğunu tekrar tekrar göstermiştir. Orta Doğu'da ortaya çıkabilecek muhtemel bir savaş durumunda ise askeri, siyasi ve coğrafi anlamda stratejik konumda bulunması Ada'nın günümüzde de önemini devam ettirdiğini ve edeceğini göstermektedir (Cumalıoğlu, 2001: 9).

Kıbrıs meselesine gelinecek olunursa, meselenin temelinde Türk-Yunan ilişkileri ve Batı Trakya sorunu yer almıştır. Yunan hâkim azınlığı 19. yüzyıldan beri emperyalist devletlerle yakınlık kurmuş, Osmanlı İmparatorluğunun parçalanması için bu devletlerin taşeronluğunu üstlenmiştir. Aynı zamanda Megali İdea adını alan Bizans İmparatorluğunu yeniden diriltme fikrini de beraberinde geliştirmiştir (Edibali, 2017b: 97).

2.5.2. Türk-Yunan İlişkilerinde Kıbrıs

Türk-Yunan ilişkileri eski bir geçmişe dayanmakta ve hala sıcaklığını korumaktadır. Bu sıcaklığın devam etmesi siyasal anlamda çözüm bekleyen meselelere dayanmaktadır. Aykut Edibali bu meseleleri; Kıbrıs, Batı Trakya, Ege Adaları, Türk ve Yunan Karasuları, Türkiye'nin Batı Sahillerinin Güvenliği, Fener Patrikhanesi, Yunanistan'ın Türkiye'ye karşı gerçek dışı diplomatik davranışlarda bulunması şeklinde sıralamıştır (Edibali, 2017b: 29-33).

Yıllar boyunca Türkiye dışında bulunan Türkler geri planda kalmıştır. Kazaklar, Özbekler, Azeriler, Kırgızlar, Tatarlar komünizm tehdidi altında yaşamışlardır. Doğu Türkistan'da Çin, Batı Türkistan'da Rus asimilasyonlarına, Kuzey Kafkasya'da ve Azerbaycan'da Rus baskılarına maruz kalmış; Yugoslavya, Bulgaristan, Romanya ve Yunanistan'da köleleştirilme politikaları uygulanmıştır. İran, Irak, Suriye, Pakistan ve Afganistan'da vatandaşlık hakları ellerinden alınmıştır. "Ne Mutlu Türküm Diyene!" sözü özgürce sadece Türkiye'de söylenebilir haldeyken son otuz yılın hükümet programlarında yer

almaya başlamış ve Türkiye'nin iç politikası haline gelmiştir. Ancak Aykut Edibali'ye göre bu yetersiz kalmıştır. Meseleye milli bir şuurla yaklaşılması, iktidarın gerektiğinde uyarılması ve desteklenmesi için mekanizmaların geliştirilmesini önemsemiştir (Edibali, 2017b: 73-76).

Aykut Edibali Kıbrıs meselesini diğer meseleler gibi dava olarak nitelendirmiş ve Kıbrıs meselesinin özünün Türklerin özgürlük davası olduğunu belirtmiştir. Çünkü Kıbrıs meselesini diğer meselelerden ayıran bazı özellikler olmuştur. Bunların başında Kıbrıs'ın Orta Doğu ülkelerinin merkezinde bulunması gelmiştir. Ayrıca Amerika ve İngiltere'nin, İsrail'e fiili anlamda yardım sağlaması için de önemli bir nokta olarak kabul edilmiştir. Diğer önemli özelliği Rusya'nın sıcak denizlere inme politikasında Kıbrıs'ta yer alan Amerikan ve İngiliz varlıkları ile karşı karşıya gelmesi olarak nitelendirilmiştir. Ayrıca Kıbrıs, Elen politikasının genişleme ve fetih hareketlerinin de belirtisi olmuştur (Edibali, 2017b: 79-84).

Bir zamanlar Türk gölü olan Akdeniz, Osmanlı İmparatorluğunun zayıflamasıyla bu özelliğini yitirmiştir. Türk gölü olma özelliği yitirilince Kıbrıs ve Ege Adaları Türkiye'nin güvenliği açısından önemli bir konuma sahip olmuştur. Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinde elde kalan toprakların savunulmasında önemli zaferler elde edilmiş ancak cephede kazanılan zaferlerin devamı masa başında getirilememiştir. Bu nedenle "Türkiye'nin Kıbrıs gibi bir sorunu yoktur." ya da "Türkiye, Kıbrıs konusunda ne yapacağını bilmemektedir!" şeklinde söylemlerde bulunmak yerine Aykut Edibali, problemlerin aslını görmeye yönelik daha tutarlı ve gerçekçi söylemler kullanılmasının isabetli olacağını belirtmiştir (Edibali, 2017b: 91-96).

2.5.3.Kıbrıs Barış Harekâtı ve Kıbrıs Meselesinin Çözümü

1878 yılında Osmanlı İmparatorluğu ile İngiltere arasında yapılan anlaşma gereği Osmanlı İmparatorluğunun Asya Kıtasında bulunan topraklarının işgal ya da saldırıya maruz kalması halinde İngiltere'nin silahlı yardımda bulunması kararlaştırılmıştır. Bu yardım karşılığında Kıbrıs Adasının sadece idaresi İngiltere'ye verilmiştir. I. Dünya Savaşı'nda Almanya ile müttefik olunmasını bahane eden İngiltere 1914 yılında Ada'yı ilhak ettiğini açıklamıştır. 1925 yılında ise İngiliz kraliyet sömürgesi olarak ilan edilmiştir. Aslında Yunanistan'ın İngiltere'den son sistem silahlar ile zırhlılar alması o dönem Osmanlı İmparatorluğunu Almanya'ya yaklaştırmış ve Almanya'dan yardım almasına neden olmuştur (Edibali, 2017b: 101-108).

Türk İstiklal Mücadelesinin ardından Anadolu'dan kaçan Rumlar Union Jack Projesi kapsamında Kıbrıs'a yerleştirilmişler ve Ada'nın Yunanistan'ın bir parçası olduğunu düşünmeye başlamışlardır. II. Dünya Savaşından sonra Yunanistan'ın komünist bloğa kayması İngiltere tarafından engellenmiştir. 1950 yıllarına doğru komünizm taraftarları Dirighenis Akritas takma adıyla Grivas, Kıbrıslıların Milli Mücadele Örgütü'nün (EOKA) faaliyetlerini düzenleme ve planlamaya girişmiştir. İngilizler ise Makarios'u lider olarak konumlandırmışlardır. Girişilen politikalar sonrasında Türk-Yunan ilişkileri bozulmaya başlamıştır. Zürih ve Londra Konferansı ile bozulan ilişkiler tekrar düzeltilmeye çalışılmış ve Ada'nın bağımsızlığına karar verilmiştir. Ancak 1960 yıllarında Ada'da silah sesleri duyulmaya başlamıştır. Enosis hazırlıklarına başlanmıştır. 15 Temmuz 1974'te Samson Darbesi ile Enosis ilan edilmiş ve Ada'da kargaşa baş göstermeye başlamıştır (Edibali, 2017b: 108-114).

20 Temmuz 1974 günü Türk askeri Ada'ya çıkmış ve Kıbrıs Barış Harekâtı başlamıştır. Harekâta ilk tepki ABD Başkanı Jhonson'dan gelmiştir. Harekâtın ardından ülke yönetiminde bulunanlar Bağımsız Kıbrıs Türk Devleti tezine odaklanamamışlardır. Bu tez 1983 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) olarak gerçekleşmiştir. Tabi Rumlar da boş durmamış, Ada'nın tamamının temsilcisi sıfatıyla AB'ye başvurmuşlardır. KKTC de Türkiye'ye özerk olarak bağlanma teklifinde bulunmuş ancak dönemin yöneticileri bağlanma teklifine sıcak bakmamışlardır (Edibali, 2017b: 127-135).

Kıbrıs üzerinde; Yunanistan, ABD, İsrail, İngiltere, Rusya, Orta Doğu ülkeleri ve Türkiye'nin çıkarları bulunmaktadır. *Yunanistan için* Enosis'in sağlanması, *ABD için* NATO ve Amerikan üslerinin güvenliği ve Orta Doğu petrollerinin kontrolü, *İsrail için* Amerikan üslerinden askeri destek sağlanması, *İngiltere için* Akdeniz'in güvenliği ve Orta Doğu petrollerinin kontrolünün ele alınması amacıyla güçlü bir Rum yönetiminin otorite kurması, *Orta Doğu ülkeleri için* İsrail'e verilen desteğin kesilmesi, *Rusya için* ise sıcak denizlere inmek amacıyla üslerden arındırılmış bağımsız ve demokratik bir Kıbrıs yönetimi istenmiştir. *Türkiye için* güney sınırların korunması ve Kıbrıs'ta yaşayan Türkler ile dil, din, kültür ve tarihsel bağların korunması açısından güçlü bir KKTC oluşturulması amaçlanmıştır (Edibali, 2017b: 166-175).

Durum böyle olunca Kıbrıs üzerinde, Türkiye ve Kıbrıs'ta yaşayan Türkler lehine sonuç alınması mümkün görünmemektedir. Türkiye; Kıbrıs üzerinde, yukarıda belirtilen emelleri de göz önünde bulundurarak; Türk askerinin KKTC'den ayrılmaması, KKTC'nin devlet

olarak hukuki statüsünün sağlanması, uzun vadeli yatırımların devam ettirilmesi, Türk-Yunan ilişkilerinin düzeltilmesi ve güçlenmesi için önerilen federasyon tekliflerinin kabul edilmemesi, Batı Trakya Türklerinin statülerinin korunması, dostluk ve kardeşlik gibi söylemlere itibar edilmemesi, hain darbe girişimine karışıp Yunanistan'a kaçan darbecilerin iade edilmesi gibi hedefleri içeren politikalar izlemesi gerekmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.AYKUT EDİBALİ’NİN SİYASİ HAYATI

Çalışmanın son bölümü olan üçüncü bölümünde Aykut Edibali’nin siyasi hayatı yer almıştır. Aslında Aykut Edibali siyasi hayata genç yaşta atılmıştır. Ancak çalışmanın bu kısmında kurduğu siyasi partiler ve bu partilerle ilgili bilgilerin yanı sıra, partilerin; kuruluşu, tüzüğü, politikaları ve Aykut Edibali’nin söylemlerine yer verilmiştir. Siyasi bir parti kurarak siyasi anlamda çalışmalarını parti çatısı altında devam ettirmek isteyen Aykut Edibali YMM Birliği içinde yer alan arkadaşlarıyla birlikte 1984 yılında IDP’yi kurmuştur.

Dönemin siyasi hayatında; gayri milli siyasetin millet iradesiyle ortadan kaldırılması, milli iradenin meşru yöntemlerle egemen olması ve milletin siyasi bir hareketle organize olarak yükselişe geçmesini sağlayacak bir milli partiye ihtiyaç duyulmasını gün yüzüne çıkarmıştır (Cebeci, 2011: 130). Tabi ki kurulan siyasi partilerin ilk hedefi iktidar olmaktır. Ancak Aykut Edibali amaçlarının oy toplamak olmadığını her fırsatta dile getirmiştir. Her zaman amaçlarının güçlü ve müreffeh bir Türkiye kurmak olduğunu söylemiştir.

Küçükköy (2011) eserinde “Ormanda seyrek de olsa hala ağaçlar var ama fidanlık kurumuştur.” sözüyle YMM Birliğinin dağıldığını ya da eskisi gibi bir birliktelik içinde olmadığını kaleme almıştır. YMM Birliğinin eski gücünde olmamasından mı yoksa yukarıda sayılan sebeplerden dolayı mı siyasi parti olarak tarih sahnesine çıktığı tartışma konusudur. Sekiz yıl siyaset sahnesinde yer almış olan IDP’nin kuruluşundan itibaren genel başkanlığını Aykut Edibali yapmıştır. 1992 yılında MP ismini almasıyla IDP’nin siyasi varlığı sona ermiş ve MP, ideolojilerinin ve davalarının devamı niteliğindeki parti olmuştur. Üçüncü bölümde ilk olarak IDP’nin kuruluşundan kapanışına kadarki süreç işlenmeye çalışılmıştır. Partinin; tüzüğü, politikaları ve söylemlerine değinilmiş, akabinde ise aynı konular üzerinden MP anlatılmaya çalışılmıştır.

3.1.İslahatçı Demokrasi Partisi

IDP, 12 Eylül Darbesinden sonra kurulan siyasi partilerden biri olarak Türk siyasal hayatında yerini almıştır. YMM Birliği etrafında toplanan kırk sekiz kişinin katılımıyla 21 Mart 1984’de “Demirin, Altının, Paranın Devri Değil İnsanın Devri Başlıyor” diyerek, Kurucular Kurulu adına Aykut Edibali dönemin İçişleri Bakanı Müsteşarı Galip Demirel’e saat 11.00’da kuruluş bildirgesini teslim etmiş ve parti resmen kurulmuştur.

3.1.1.İslahatçı Demokrasi Partisi’nin Kuruluşu

Partinin kuruluşu basında da yer almıştır. Cumhuriyet ve Tercüman Gazetesi (22 Mart 1984); “Ankara’da İslahatçı Demokrasi Partisi adında yeni bir siyasi parti kuruldu. Kurucular Kurulu adına başkan Aykut Edibali İçişleri Bakanlığı Müsteşarı Galip Demirel’e partinin kuruluş bildirgesini verdi. Yeni partinin menekşe sokaktaki merkezinde parti kurucuları partinin kuruluşuna ve ilkelerine ilişkin herhangi bir açıklama yapmayı erken bularak sadece amblemi hakkında bilgi verdiler” şeklinde haber yapmıştır.

Hürriyet Gazetesi (22 Mart 1984) ise kırmızı zemin üzerine açık bir kitap, kitabın ortasından doğan ve güneşi simgeleyen sarı renkte bir ışık, kitabın iki tarafından yukarıya doğru dağılan beş adet çizgi ve bu çizgilerin yukarıda birleşerek kitabın etrafını süsleyen on yedi yıldızdan oluşan parti amblemine yer vermiştir. Cebeci (2011) göre açık kitap; Türk milletinin, milli ve manevi değerlerini, ahlak ilkesini ve ilmi temsil etmiştir. Kitabın ortasından doğan güneş, Türk kültür ve medeniyetinin özlenen değerlerinin yeniden bir güneş gibi doğacağını ifade etmiştir. Yukarı doğru çıkan beş çizgi partinin beş ana prensibi olan; ilim, milli-manevi görüş, ahlak, gelişme ve meşruiyeti belirtmiştir. Etrafındaki on altı yıldız ise KKTC’de dâhil olmak üzere on altı Türk devletini ve en üstte yer alan büyük yıldız ise Türkiye Cumhuriyetini temsil etmiştir (Bkz. Ek-15).

22 Mart 1984’te Kurucular Kurulunun yapmış olduğu toplantıda Aykut Edibali genel başkanlığa, Selahattin Yener ise genel sekreterliğe getirilmiştir. Genel Başkan Yardımcıları ise; Talat Nevruzoğlu, Hasan Elmas, Mustafa Sağ ve Mehmet Güngör olmuştur. Genel Muhasiplik görevi ise Ali Özdemir’e verilmiştir (Cumhuriyet Gazetesi 23 Mart 1984). İlerleyen günlerde partinin kuruluş amaçları ve ilkeleri açıklanmaya başlamıştır.

Parti YMM Birliği etrafında toplananlardan oluştuğu için Mücadeleciler olarak anılmıştır. Ancak Parti Genel Sekreteri Selahattin Yener, “Mücadeleciler” diye bir grubun olmadığını ve IDP’nin bu temel üzerine kurulmadığını belirtmiştir (Yankı Gazetesi, 6-12 Mayıs 1985).

Görüldüğü üzere partinin genel sekreteri YMM Birliğinin olmadığını ve IDP'nin bu temel üzerine kurulmadığını belirterek YMM Birliğinden kopulduğunu nitelendirmiştir.

Partilerin ve büyük hareketlerin dava adamları tarafından oluşturulacağını, IDP'yi oluşturan dava adamının da Aykut Edibali olduğunu söylemiştir. Düzelmeye ve büyümeye layık bir toplumun daha da ileriye gitmesini istedikleri için partinin kurulduğunu ve bu nedenle partinin ıslahatçı demokrasi ismini aldığını belirtmiştir. Tabandan tavana demokraside birleşilerek demokrasinin en ileri seviyesinin uygulanmasını istediklerini dile getirmiştir. Geçmişte yaşanan politik sıkıntıların düzeltilmesi için parti olarak ortaya çıktıklarının altını çizmiştir (Yankı Gazetesi, 6-12 Mayıs 1985).

Partinin genel başkanı ve yöneticileri, hiçbir parti veya gruba destek vermediklerini ve hiçbir siyasi partinin devamı olmadıklarını, sürekli ve yaygın demokrasiyi, demokrasinin milli ve ileri hedefi olarak benimsediklerini, partinin kuruluş amacının ise ileri, güçlü, medeni ve sanayileşmiş bir Türkiye idealinin gerçekleşmesi olduğunu belirtmişlerdir. Partinin beş ana prensibinin bulunduğu; (hatta bu prensipleri daha sonra parti programında da yer almıştır) hürriyetçi, laik, hümanist, demokratik ve özgürlükçü bir toplum yapısının oluşturulmasının yanında milliyetçilik, birlikçilik, adalet ve barışında takip edildiğini dile getirmişlerdir (Tan Gazetesi, 23 Mart 1984 ve Tercüman Gazetesi, 24 Mart 1984).

Partinin prensiplerinin detayına inildiğinde; siyasal düşüncenin kaynak ve kabullerinde, ilim yer almıştır. Sosyal ve manevi bilimlerin verileri esas alınmış; Türk milletinin ihtiyaçlarının, değerlerinin, ülkülerinin ve toplumsal zorunluluklarının Türkiye'nin gerçekleri ve ilmin verileriyle uzlaşması gerektiği bildirilmiştir. Tüm bu çalışmaların yanında; siyasal çalışmaların da ahlaki ilkelere dayanması gerektiğini, sağlam bir ahlaki temel bulunmadıkça hiçbir gelişmenin başarıya ulaşmayacağını savunmuşlardır. Sayılan prensipler ışığında maddi ve manevi olarak gelişme sağlanması, milli bir hedef olarak kurgulanmıştır. Tüm bunlar uygulanırken unutulmaması gereken yegâne prensibin ise anayasal düzen ve meşruiyete uymak olduğu belirtilmiştir (IDP Programı, 1985: 9-10). Şu halde partinin düşüncenin kaynak ve kabullerinde ilmin, ahlakın, gelişmenin, meşruiyetin, milli dünya görüşünün ve manevi değerlerin yer aldığı görülmüştür.

Sayılanların dışında birbiri ile benzerlik gösterse bile bireyin önündeki tüm maddi ve manevi engellerin demokratik olarak kaldırılması; fikir, vicdan ve düşünce özgürlüğünün sağlanması esas alınmıştır. Bireyin doğuştan gelen haklarının hiçbir zaman inkâr edilemeyeceği ve engellenemeyeceği belirtilmiştir. Adaletin olmadığı bir toplumun

çökmeye mahkûm olduğu anlayışından yola çıkılarak, toplumun her alanında adalet sağlanması gerektiği dikkate alınmıştır. Hürriyetçi, demokratik, laik, şahsiyetçi, adalet ve barış prensipleri çerçevesinde Türk milletinin birliğinin sağlanması ve dünya medeniyetleri içinde ön sıralarda yer alması için parti teşkilatları bu prensiplere göre yapılandırılmıştır (IDP Programı, 1985: 11-18).

IDP'nin 1. Kuruluş yıldönümünün kutlandığı TRT Arı Stüdyolarında Aykut Edibali Türk milletine seslenerek (Cebeci, 2011: 269):

“...Eğer sen 5 yılda bir vereceğin reylerle Türkiye'nin kurtulacağına ve yükseleceğine inanıyorsan, kendini aldatma! Bize de rey verme... Vatandaş, millet evladı uyan! Aklını başına devşir! Daha dün bağımsızlığını kazanmış ülkelerin arkasında kalmak, geri kalmışlığı bir kader saymak sana yakışmaz, uyan!...”

asıl amaçlarının oy toplamak olmadığını Türkiye'nin; fakirliğini, çaresizliğini ve geriliğini sonlandırarak hak edilen; bolluğun, bereketin ve medeniyetin oluşturulması amacıyla iktidara gelmek istediklerini savunmuştur.

45 il ve 70 ilçede teşkilatlanarak teşkilatlanma barajını aşan IDP, 15 Ağustos 1985 tarihinden itibaren ilçe kongrelerine başlamıştır. Sandıklı ilçe kongresine yoğun ilgi olmuştur. Kongrede Aykut Edibali; milli kültür, milli ahlak ve milli ekonomi vurgusu yapmıştır. Türkiye'nin bölünmesi ve Türkiye içinde karışıklık çıkarılması gibi faaliyetlerin dış güçler tarafından kurgulandığını, bunları yapanların millet ve din düşmanı olduğunu belirterek, düşmana karşı duran ve düşmanla mücadele eden herkesin kardeşi olduğunu belirtmiştir (Türkiye Gazetesi, 14 Eylül 1985).

IDP'nin ilk büyük kongresi ise Ankara'da Selim Sırrı Tarcan Spor Salonunda 2 Aralık 1985'te yapılmıştır. Yedi bin kişiden fazla katılımcının yer aldığı kongrede, kırk üç ilden 805 delege bulunmuştur. Kongre; Atatürk ve silah arkadaşları ile şehit ve gaziler adına saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın ardından Yemen Türküsü ile açılmıştır. Ayrıca “Davamız Türk'ün Varlık ve Beka Davasıdır”, “İslahat Gelecek, Dertler Bitecek”, “Yaşasın Milli İktidar”, “Zafer Hakk'ın ve Hakk'a İnananlarındır” şeklinde sloganlar atılmıştır (Güneş Gazetesi, Günaydın Gazetesi, 2 Aralık 1985).

Aykut Edibali Kongrede “...Mete Han ile başlayan, Alpaslan ve Mustafa Kemal ile süren milli mücadele ruhunu yaşatarak ıslahat kervanını zafere ulaştıracamız...” şeklinde konuşmuştur (Tan Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi, 2 Aralık 1985). Zafer konusundaki mücadelelerini; Mete Han'ın, Alpaslan'ın ve Atatürk'ün zafer mücadeleleriyle özdeşleştirmiştir.

Kongrede ayrıca kapatılan hiçbir partiden miras istenilmemesi dikkat çekmiştir. Yeni kurulan bir parti olmasından dolayı kongreye basın ilgi duymayacağı düşünüldüğünden salona telefon hattı kurulmamıştır. Bu nedenle yaşanan tek sıkıntı gazeteciler tarafında olmuştur (Ulus Gazetesi, 2 Aralık 1985). Kongreye; Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP) çiçek göndermiş, Refah Partisi (RP) Genel Başkanı Ahmet Tekdal ile Cumhuriyet Başsavcısı Firuz Çilingiroğlu ve üç yardımcısı onur tribününden kongreyi izlemiştir. Başbakan Turgut Özal, Süleyman Demirel, Alpaslan Türkeş, Hüsameddin Cindoruk, Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı, Mehmet Yazar ve İzmir Belediye Başkanı Burhan Özfatura kongreye telgraf göndermiştir (Cumhuriyet Gazetesi, 2 Aralık 1985). Özellikle diğer siyasi partilerin davranışları dikkate alındığında demokrasinin güzel örnekleriyle karşılaşmıştır.

Kongrenin öğleden sonraki bölümünde ise seçimler gerçekleşmiştir. 35 il başkanının aday gösterdiği Aykut Edibali, seçimlere tek genel başkan adayı olarak katılmış ve 563 delegeden, 562'sinin oyunu alarak yeniden genel başkanlığa seçilmiştir (Tercüman Gazetesi, 2 Aralık 1985). 1986 yılına gelindiğinde IDP, son altı ayda en hızlı gelişmeyi gösteren siyasi partiler arasına girmiştir. Bu süre içerisinde üye sayısını 11 124'e çıkarmıştır (Cebeci, 2011: 292).

Böylece IDP, 1986'da yapılan yerel seçimde, 28 Eylül 1986'da yapılacak olan milletvekilliği ara seçimlerine katılma hakkı elde etmiştir. IDP bu seçimde; 10 ilde 11 seçim bölgesi için yarışmış, oyların %0,63'ünü alarak milletvekili çıkaramamıştır. ANAP ise seçimlerden birinci parti olarak çıkmıştır (Edibali, 1986: 20-23). Görüldüğü üzere IDP açısından seçim sonuçları beklenenin altında seyretmiştir. Seçimin tartışmalı olduğu öne sürülmüştür.

Bu durum 4 Ekim 1986 tarihinde Aykut Edibali'nin seçim sonuçlarını değerlendirmesinde görülmüştür. ANAP'ın iktidarın bütün imkânlarını kamu görevlileri ve vatandaşları baskı altına almak için kullanmış olduğunu belirtmiştir. Vatandaşın iradesine ve serbest seçimlere engel olunduğunu, IDP'yi, Türkiye'yi 12 Eylül öncesine düşürmüş partilere ve ANAP iktidarına son verecek bir parti olarak gördüğünü ve vatandaşların bu durumu görmesinden korktukları için IDP'yi bir tabela partisi gibi göstermeye çalıştıklarını belirtmiştir. Halkın yanıltılarak baskı altına alındığını, bu nedenle seçim sonuçlarının tartışmalı olduğunu ve seçmenlerin iradelerini tam olarak yansıtamadığını savunmuştur (Edibali, 1986: 20-23).

IDP'ye verilen oyların ise asla eskimeyeceğini ve vatandaşların asla pişman olmayacağını bunların sadece bir oydan ibaret olmayacağını Türkiye'nin içinde bulunduğu gidişe hayır diyen yiğit insanların sesinin temsilcisi olunacağını savunmuştur (Edibali, 1986: 3). 29 Mart 1989'da yapılan yerel seçimlerde IDP, ilçe ve belde belediye başkanlıklarıyla sınırlı olmak üzere yedi belediye başkanlığı kazanmıştır. Oy oranını; büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinde 21 425, belediye meclisi üyeliğinde 68 594, il genel meclisi üyeliğinde 208 725 ile ülke çapında %1'e çıkarmıştır (tuik.gov.tr).

3.1.2.İslahatçı Demokrasi Partisi'nin Tüzüğü

IDP Tüzüğü 1986 yılında Bayrak Yayıncılık tarafından İstanbul'da basılmıştır. Tüzük, toplam 73 madde ve 56 sayfadan oluşmuştur. Parti Tüzüğü her partide olduğu gibi partinin; kuruluş amaçlarını, üyelik şartlarını, genel merkezi ve merkezin yetkilerini, üyeliklerle ilgili hususları, teşkilatlanmalarını, kongrelerini ve bunlarla ilgili açıklamaları içinde barındırmıştır. Bu itibarla IDP'nin tüzüğünün tüm maddelerinin tek tek incelenmesinin gereksiz olduğu düşünüldüğünden parti tüzüğüyle ilgili sadece önem arz eden noktalara değinilmiştir.

Birinci maddede parti adı ve genel merkezi yer almıştır. Partinin adı İslahatçı Demokrasi Partisi'dir. Partinin Genel Merkezi ise Ankara'dır. Parti, tüm yurttaki bu tüzük hükümlerine göre teşkilatlanmaktadır. İkinci madde; partinin nasıl bir yol izleyeceğini, amaçlarını ve asıl hedeflerini göstermiştir. Maddeye göre Anayasa ve kanunlara uygunluk en başta gelmiştir. Seçim çalışmalarında, program ve tüzükte belirtilen hususlar doğrultusunda çalışılarak milli iradenin oluşması, demokratik devlet ve toplum düzeni içinde ileri, mutlu ve çağdaş medeniyet seviyesine ulaşmış bir Türkiye hedeflenmiştir (IDP Tüzüğü, 1986: 3-4).

Parti teşkilatlanması ve üyeliklerle ilgili işlemlerde yine parti tüzüğünde yer almıştır. Burada tek tek teşkilatlanma yapılarına ve üyelik şartlarına değinmek yerine günümüzde kurultay olarak anılan ve geçmişte büyük kongre olarak isimlendirilmiş olan parti teşkilatında en önemli paya sahip büyük kongrenin sadece önemli konularına değinilmiştir (IDP Tüzüğü, 1986: 14-15):

“Partinin Genel Başkanı'nı, Partinin Merkez Karar ve Yönetim Kurulu Üyeleri'ni gizli oyla seçmek; Partinin tüzük ve programında değişiklik yapmak; Partinin gelir ve gider kesin hesabını kabul ve Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu'nu ibra etmek veya kesin hesabını reddetmek; kanunlar, Parti tüzük ve programı çerçevesi içinde toplumu ve devleti ilgilendiren konularda kamu faaliyetleri ve Parti politikası hakkında genel nitelikte olmak kaydıyla temenni kararları veya

bağlayıcı kararlar almak; kanun ve Parti tüzüğünün gösterdiği sair hususları karara bağlamak; Partinin kapanmasına veya başka bir parti ile birleşmesine ve böylece hukuki varlığı sona erecek Partinin mallarının tasfiye ve intikal şekline dair kararlar vermek.”

Ayrıca Büyük Kongrenin iki senede bir toplanması da tüzükte yer almış, olağan ve olağanüstü toplantılar ayrı ayrı düzenlenmiştir. Olağan toplantıların; Merkez Karar ve Yönetim Kurulu (MKYK) kararıyla tayin ettiği yer ve zamanda yapılacağı, olağanüstü toplantıların ise Genel Başkanın, MKYK’nın gerek görmesi veya Büyük Kongre üyelerinin en ez beşte birinin yazılı isteği üzerine toplanabileceği düzenlenmiştir. Toplantının; günü, yeri, saati ve gündemi olağanüstü toplantılarda 5 gün, olağan toplantılarda ise toplantı gününden en az 1 ay önce iki gazeteye ilan verilerek duyurulacağı da tüzükte yer almıştır (IDP Tüzüğü, 1986: 15).

Büyük Kongrenin toplantı yeter sayısı, delege tam sayısının salt çoğunluğu olarak düzenlenmiştir. İlk çağrı üzerine yapılacak toplantıda toplantı yeter sayısına ulaşamazsa, ikinci çağrı üzerine yapılacak toplantıda çoğunluk aranmayıp, hazır bulunanların katılımı ile toplantıya devam edileceği yine tüzükte verilmiştir (IDP Tüzüğü, 1986: 16). Bahsedildiği üzere büyük kongre gerçekten teşkilatlanma içerisinde önemli yetkilere haiz kılınmıştır. Tikanıkların giderilmesi için gerekli düzenlemelerde tüzük içerisinde yer almıştır. Dönemin şartları dikkate alındığında olağanüstü toplantılarda toplantının; gününün, yerinin, saatinin ve gündeminin 5 gün önceden duyurulması makul bir süre olarak düşünülmüştür.

Parti Tüzüğünün içinde yer alan diğer önemli konu ise on sekizinci maddede düzenlenen genel başkanla ilgili hükümleri olmuştur. Bu madde hükümlerine göre partiyi temsil yetkisine sahip olan genel başkanının 2 yıllığına seçileceği ve kanunlar çerçevesinde iki yılın sonunda tekrar seçilebileceği öngörülmüştür. Ayrıca büyük kongre tarafından gizli oy ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile seçileceği hükmü de yer almıştır. Yine tikanıkların giderilmesi için ilk iki oylama sonucunda sonuç alınamazsa üçüncü oylamada en çok oy alan adayın genel başkan seçilmesi de bu madde hükümleri içinde verilmiştir. Genel başkanlık makamının herhangi bir sebeple boşalması halinde parti tüzüğünde büyük kongre toplanıncaya kadar MKYK’nın, partiyi temsil etme yetkisini, kendi üyeleri içinden seçeceği bir üyeye devretmesi ve en geç 45 gün içinde büyük kongreyi toplantıya çağırması öngörülmüştür (IDP Tüzüğü, 1986: 18-19).

Sayılanlara ek olarak genel başkanın; disiplin kurulları dışında tüm parti genel merkez kademelerinin ve meclis grubunun toplantılarına katılabileceği, bu toplantılarda görüş

bildirebileceği, propaganda ve sosyal aktivitelerde bulunabileceği, hükümet yetkilileri ve diğer siyasi parti yetkilileri ile görüşebileceği, parti adına siyasi beyanatlarda bulunabileceği ve tüm teşkilatın uyum içinde çalışması için gerekli önlemleri alabileceği düzenlenmiştir (IDP Tüzüğü, 1986: 19-20). Genel başkan ile ilgili hükümler hemen hemen her partinin tüzüğünde bu şekilde yer almıştır.

Genel Başkan Yardımcıların da tıpkı genel başkan gibi 2 yıllığına seçileceği, genel başkanın gözetiminde propaganda, eğitim, haberleşme, maliye ve teşkilatlanma hizmetlerini yürütebileceği tüzüğün on dokuzuncu maddesinde yer almıştır. Aynı maddeye göre; 4 başkan yardımcısı seçilebileceği ve başkan yardımcılarının da kendi yardımcılarını seçebileceği düzenlenmiştir. Genel başkan tarafından yokluğunda yerine vekâlet edecek başkan yardımcısının ise tüzük hükümlerine göre, genel başkanın kendisi tarafından belirlenmesi ön görülmüştür (IDP Tüzüğü, 1986: 20).

Tüzükte yer alan diğer önemli husus ise disiplin işleri olmuştur. Parti tüzüğünün ellinci maddesi ile disiplin suçları hakkında disiplin cezaları verme yetkisi; İl ve İlçe ile Merkez Disiplin Kurulu ve Parti Grup Disiplin Kurullarına verilmiştir. Elli birinci madde de ise uyarma, kınama, parti ve gruptan geçici veya kesin ihraç cezası verilebileceği düzenlenmiştir. Bu cezaların hangi durumlarda verileceği ise elli ikinci maddede yer almıştır (IDP Tüzüğü, 1986: 42-43):

- a) Parti üyesinin tüzükte belirtilmiş görevlerini makul bir mazereti bulunmaksızın yapmaması, yapmaktan kaçınması halinde uyarma cezası,
- b) Parti üyeleri arasında umutsuzluk, umursamazlık, tembellik telkin etmek fiillerini işleyen üyelere kınama cezası,
- c) Parti içinde dayanışmayı bozmak, Partililerin şahsiyetleri ile uğraşmak, yetkili kurullarda görüşülerek Parti ya da grup kararı haline gelmiş kararlara uymamak fiillerini işleyen üyeye geçici uzaklaştırma cezası,
- d) Partinin veya meclis gruplarının, kapalı toplantılarında alınan kararları ve gündem konularını dışarıya sızdıran, Parti çalışmalarına zarar veren, Parti ilke ve görüşleri aleyhinde propaganda yapan üyeye altı aydan bir yıla kadar Partiden geçici uzaklaştırma cezası verilir.
- e) Partinin katıldığı seçim çevresinde bağımsız adaylık koymak, bağımsız aday olarak konulmasına göz yummak, başka partilerin adaylığını kabul etmek veya açıkça reddetmemek, Parti adaylarının aleyhinde veya başka partilerin adaylarının lehinde telkinde bulunmak suçunu işleyen üyeler Partiden kesin olarak ihraç edilirler.

Disiplin cezalarıyla ilgili hükümler, parti üyelerinin olumsuz davranışları sonrasında hangi cezalara çarptırılacağını açıkça vermiştir. Böylece parti üyelerinin üyelikleri boyunca parti menfaatlerini gözetmeleri sağlanmaya çalışılmıştır.

Parti Tüzüğü'nün altmış altıncı maddesinde partinin gelir kaynakları yer almıştır (IDP Tüzüğü, 1986: 49-50). Parti gelirleriyle ilgili kalemlerin tek tek sayılması nelerin gelir kabul edilip edilmeyeceği konusunda tereddüdü ortadan kaldırmıştır.

- a) Parti üyelerinden alınacak giriş aidatı ile üyelik aidatı,
- b) Partili milletvekillerinden alınacak milletvekili aidatı,
- c) Milletvekilliği aday adaylarından alınacak özel aidat,
- d) Parti bayrağı, flaması, rozeti ve benzeri rumuzların satışından sağlanacak gelirler,
- e) Parti yayınlarının satışından elde edilecek gelirler,
- f) Üye kimlik kartlarının ve Parti defter, makbuz ve kâğıtlarının sağlanması karşılığında alınacak paralar,
- g) Partice Parti yararına tertiplenecek eğlence, konser faaliyetlerden sağlanacak gelirler,
- h) Parti mal varlığından elde edilecek gelirler,
- i) Bağışlar,
- j) Parti lokallerinin işletme gelirler.

Belirtilen gelir kalemleri dışında üyelik giriş aidatı 50 TL olarak belirlenmiştir. Yıllık aidat ise 3 000 ile 24 000 TL olarak belirlenmiştir. Partiye, borçlu olduğu yıla ait aidatının tamamını ödemeyen parti üyesine borçlarını ödemesi için yazılı tebligat yapılacağı ve tebligat tarihinden itibaren 30 içinde aidatını ödememesi durumunda disiplin kuruluna sevk edileceği ve kınama cezası ile cezalandırılacağı yine tüzük hükümlerinde düzenlenmiştir (IDP Tüzüğü, 1986: 49-50).

3.1.3.İslahatçı Demokrasi Partisi'nin Politikaları

Partinin hedefi Türk toplumunu ve insanını; geçmişi, tarihi birikimi ve manevi değerlerine layık, yüce, ileri ve mutlu bir hayat tarzına kavuşturmak olmuştur. Büyük devlet ve büyük millet ideali içinde sade, samimî ve ulvî bir hayat tarzı, sanayileşmiş; hürriyet, adalet, barış, kardeşlik ve bölünmez bir birlik halinde yükselmiş, millî ve manevi kültür değerleriyle çağın gereklerini sentezlemiş bir toplum hedeflenmiştir (IDP Programı, 1985: 5).

Türkiye'nin jeopolitik ve stratejik konumu, Türk milletini sadece bir gelişme mecburiyeti ile değil, bir var oluş sorusu ile de karşı karşıya getirmiştir. Bu yüzden Türk milleti için ilerlemenin, mutluluğun, insan hak ve özgürlüklerinin asıl teminatı muktedir bir Türkiye olmuştur. Ayrıca Türkiye'nin, milletlerarası alanda meşru haklarını savunarak adaletli ve insancıl bir şekilde iradesini göstermesi amaç edinilmiştir (IDP Programı, 1985: 5-6).

Atatürk'ün gösterdiği tarihsel yükselişin Türk kültür ve medeniyetinin dünya kültür ve medeniyeti seviyesine getirilerek Türk kültürünün bir güneş gibi yeniden doğması hedeflenmiştir. "Hâkimiyet Kayıtsız Şartsız Milletindir" ilkesine bağlı kalınarak bu ilkenin

uygulanması için her alanda demokrasinin yerleşmesi amaç edinilmiştir. Ayrıca insan hak ve hürriyetlerine, anayasal ve demokratik düzene saygılı, bilimsel düşünceye, millî dünya görüşüne, millî ve manevi değerlere bağlı; hürriyetçi, milliyetçi, insancıl, laik, barışçıl, adil, demokratik, şahsiyetçi, maneviyatçı, birlikçi, yenilikçi ve meşruiyetçi bir yönetim tarzı hedeflenmiştir (IDP Programı, 1985: 6-7).

IDP; demokrasiyi, propagandayı, eğitimi ve teşkilatlanmayı siyasal anlamda çalışmanın mutlak ve meşru aracı olarak görmüştür. Kullanılacak olan araçlarla ülke gerçeklerini, Türk bireyinin şahsiyet yapısını, büyük Türk İnkılabının ilke ve ülkelerini, Türk kültürünün bereketli toprağını, çağdaş siyasal düşünce ve deney hazinesinden kaynaklanan bilimsel, milliyetçi, hürriyetçi, demokratik ıslahat ülküsünün ve inancının, tüm bireyler tarafından benimsenmesini metot olarak kabul etmiştir (IDP Programı, 1985: 7).

Yukarıdaki açıklamalar ışığında IDP, her ne kadar iktidar olamasa da basın tarafından söylemleri önemsenmese de küçük bir parti olarak Türk siyasal hayatında unutulmaya yüz tutsa da parti politikalarıyla birçok konuya değinmiştir. Yapılan yanlışların giderilmesi için sesini duyurmaya çalışmıştır.

Dil Politikası; Türk milletini millet yapan unsurların önemle korunup geliştirilmesi, IDP'nin millî ve manevi politikalarının esasını teşkil etmiştir. Dil, din, tarih şuuru, başarılar ve başarısızlıklar, birlikte yaşama iradesi, millî kültür, millî ahlak, millî ülküler ve millî çıkarlar korunacak başlıca değerler olarak belirtilmiştir. Dil; bir milleti, millet haline getiren unsurların arasında sayılmıştır. Ayrıca bağımsızlığın devamı için de şart olarak görülmüştür. Birey açısından dil, milletin ve o milleti oluşturan bireylerin kimliklerini oluşturmuştur (IDP Programı, 1985: 46-49). Tüm bunlar değerlendirildiğinde Türkçenin bozulması ve çağdaş bir bilim dili haline gelmesinin engellenmesi gibi faaliyetler ile mücadele edilmesi IDP'nin dil politikası konusunda önemli bir ilkesi olmuştur.

Din Politikası; Din sadece sosyal olarak mahşeri değil, birey bakımından da vicdani bir ihtiyaç olarak çıkmıştır. Türkiye'de; Anayasa, din konusunda laiklik ilkesi benimsenmiştir. Anayasa çerçevesinde dini hayatın daha iyi yaşanması ve öğretilmesi IDP açısından önem arz etmiştir. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı, kendisine verilen görevler itibarıyla dinî işlerin yürütülmesinden sorumlu tutulmuştur. Bu nedenle Türk toplumunun manevi gelişmesinde ve manevi varlığın savunulmasında önemli bir role sahip olmuştur. Kuruluş kanunu ile kendisine verilen; inanç, ahlak ve ibadet alanındaki hizmetin başarısı, toplumun başarısına eş değer görülmüştür. Anayasada belirtilen hükümler çerçevesinde Diyanet

İşleri Başkanlığının sorumluluğunda bütün din ve dinlere mensup olanların; dini düşünce, ibadet ve eğitim özgürlüklerinin sağlanması ve dini eğitim kurumlarının dinin yüce ülküsüne ulaşması ve Türk milletinin birliğinin sağlanması dışında herhangi bir amaca hizmet etmemesi gerektiği, dinin sömürü ile şahsi ve siyasi çıkar amaçlı kullanılmasına müsaade edilmemesi IDP'nin din politikası arasında yer almıştır (IDP Programı, 1985: 49-53).

Din görevlilerinin, kendilerine verilen görev neticesiyle görevine haiz bir ahlaka sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Bunun yanında; pozitif, rasyonel ve manevi bilimlerde ilerlemelerinin sağlanmasına özen gösterilerek, dini; sembol, rütbe ve makamların istismarının engellenmesi için anayasa ve laik devlet düzeni çerçevesinde Türkiye'nin bilim, fazilet ve inancına uygun şekilde dini yayınların düzenlenmesi ve yayınların istismarının önlenmesi ilke edinilmiştir (IDP Programı, 1985: 53-54). Din de tıpkı dil gibi bireyin gelişmesinde ve milletin oluşmasında önemli unsurlardan biri olarak yer almıştır. Bu nedenle dinin birleştirici bir unsur olduğu unutulmadan laiklik ilkesinin Türkiye üzerinde uygulanması önemli bir yere sahip olmuştur.

Kültür ve Sanat Politikası; Türkiye'de tüm sanatların ve sanatçıların devlet himayesine kavuşması zorunluluk olarak görülmüştür. Türk toplumuna karşı düşmanlık, yıkıcılık ve şiddet kışkırtıcılığı yapılmadıkça, her türlü düşünce ve sanat anlayışı ve icrası IDP tarafından olumlu yönde karşılanmıştır. Tüm sanatların insan ve ülke yararına, millî kültür bazında geliştirilmesi, özendirici uygulama faaliyetlerinin geliştirilmesi önemsenmiştir (IDP Programı, 1985: 54-55).

Özellikle sinema, tiyatro, müzik ve folklor gibi sanat dallarında, kültürel hegemonya kurulması, yabancılaştırma ve köksüzleştirme gibi unsurların önüne geçilmesi hedef alınmıştır. Film, tiyatro ve televizyonda; dünya ve Türkiye gerçekleri konusunda objektif bilgi verme, insani ilişkilerde azami tolerans ve demokratik üslubu telkin etme, maddi, manevi problemlerin çözümüne yönelik bilimsel ve ahlaki esaslara dayalı davranışları özendirme, Türk bireyini; yüceltme, geliştirme, çalışma şevki ve gayretini arttırma gibi özellikler aranması gerektiği dile getirilmiştir. Tüm dünyaya fayda sağlayacak, sanat eserlerinin ortaya çıkması için gerekli ortamın oluşturulması da IDP'nin kültür ve sanat politikaları arasında yer almıştır (IDP Programı, 1985: 55-56).

Eğitim Politikası; eğitimde kalite, IDP'nin eğitim politikasının temel esasını temsil etmiştir. Eğitim kurumlarının, çağdaş eğitim kurumları haline getirilmesi ve layık oldukları

gelişme düzeyine yükseltilmesi için her türlü gayretin gösterilmesi hedeflenmiştir. Eğitim ile vicdani ve ahlaki gelişme, zihni terbiye amaçlanmıştır. İş ahlakı, görev ahlakı, ferdi, ailevi, sosyal ve millî ahlak, eğitimin ayrılmaz parçası olarak görülmüştür. Bu nedenle millî eğitim ile bireyin ailevî, meslekî, sosyal, millî, dinî ve insani sorumluluklarını idrak ederek, tarih şuuru gelişmiş, Türk milletine, ülkülerine ve menfaatlerine, Türk ahlak ve kültürüne bağlı; hayatın problemlerini, zorluklarını göğüslemeye ve bu zorluklara karşı gerçekçi çözümler üretme iradesine sahip, çalışkan, üretici, millî benliği gelişmiş bireyler yetiştirmek için gerekli gayretin gösterilmesi hedeflenmiştir (IDP Programı, 1985: 56-59).

Yüksek bir ilmi düşüncenin ve pratiğin esasını oluşturan beşeri kültürün ciddi şekilde öğretimi önemsenerek, Türkiye'nin yüksek seviyedeki bilimsel potansiyelinin dünya ölçüsünde önem taşıyacak seviyeye ulaşması için çaba sarf edilmesi ilke edinilmiştir. Çağdaş pozitif, sosyal ve moral bilimlerin ve verilerinin Türk toplumunda en üstün değer haline gelmesi, teknoloji üretimi ve yönetimi yoluyla hayat tarzlarının tümüne nüfuz etmesi amaçlanmıştır (IDP Programı, 1985: 59).

İlk ve orta öğretimde yapıcı bir zihni terbiye olması gerektiği, bu nedenle ansiklopedik bilgi birikimi yerine milli ve manevi değerlerin güçlenmesi ve ahlaki anlamda bireyin aklının terbiyesi ve düşüncesinin geliştirilmesi esas alınmıştır. Eğitim genel ve toplumsal bir ihtiyaç olarak değerlendirildiğinde; aile eğitimi, okul öncesi ve okul eğitimi, halk eğitimi ve meslek eğitimi önemli görülmüştür. Basın, yayın ve kitle iletişim araçlarının bu alanlarda kullanılabilmesinin önünün açılması ilke edinilmiştir. Diplomadan ziyade ehliyet konusunun önemli olması için konusunda ehil olan kişiye, ehliyetini ispat etmek şartıyla ulaşabileceği en yüksek mertebeye ulaşma konusunda özgürlük sağlanması hedeflenmiştir (IDP Programı, 1985: 59-62).

Üniversite ve yüksekokulların bilimsel özerkliğinin korunması ve Türk eğitim kurumlarının çağdaş bilimlere açık olması amaçlanmıştır. Yabancı dil eğitiminin zararlı ve yabancı ön kabullerin ve felsefi saplantıların dışında tutularak Türkçe ile rekabet etmek için değil, ihtiyaca ve mesleki yönelişe göre verilmesi hedef alınmıştır. Yabancı dil öğrenimi konusunda yanlış politikalar yüzünden lüzumsuz zaman kaybı, moral bozukluğu ve para israfının önlenmesi için gerekli önlemlerin alınması amaçlanmıştır (IDP Programı, 1985: 62-63). Eğitim politikası yukarıda da görüldüğü üzere IDP'nin önemle üzerinde durduğu ve kapsamını geniş tuttuğu bir politika olmuştur. Eğitimin kaliteli şekilde verilmesi

Türkiye'nin yükselmesi için önem arz ettiği düşünüldüğünde eğitimin bireylere en iyi şekilde sunulması gerekmektedir.

Basın ve Yayın Politikası; basında ilk hedef olarak, basın çalışanlarının ve gazetecilerin hayat standardını yükseltmek; haber alma, haberleşme, ulaşım ve dağıtım imkânlarını artırmak gelmiştir. Demokrasinin sağlıklı gelişmesinin, basının gelişmesiyle paralel olduğu düşünülmüştür. Basını; sermaye, ideolojik ve politik baskıdan arındırmak ve bir kamu hizmeti haline getirmek amaçlanmıştır. Milli eğitim programlarıyla birlikte ciddi, seviyeli, bilim ve teknolojiyi teşvik edici, benimsetici ve öğretici; zihin, irade ve ahlaki değerleri geliştirmeyi amaçlayan, millî birliği, millî kültürü benimseten, insani değerleri geliştiren, ülke ve dünya meseleleri konusunda kaliteli ve bilimsel yayınların teşvik edilmesinin önünün açılması hedeflenmiştir (IDP Programı, 1985: 63-65).

Ekonomi Politikası; Türk milletinin refaha kavuşması için şart olan sanayileşme temel hedef olmuştur. Türkiye'nin sadece tarıma dayalı veya hafif metal endüstrisi olan bir ülke halinde kalamayacağı, kalkınma ve sanayileşmenin teşvik edileceği, kalkınma ve teşviklerde de demokrasi ve meşruiyetin ön planda olması düşünülmüştür. Kalkınma belli bir zümrenin eline bırakılmadan; hür, verimli ve adil bir iş birliğinin tahsis edilmesi amaçlanmıştır. Türk Ticaret Kanununda gerekli değişiklikler yapılarak, maliyet enflasyonunun sıfıra yaklaştırılması hedeflenmiştir. Küçük ve yardımsız kalmış tüm işletmelerin büyümesi için gerekli teşviklerin sağlanması amacıyla kredi, teknolojik yardım ve pazar konularında devletin imkânlarının seferber edilmesi amaçlanmıştır (IDP Programı, 1985: 66-73).

Memur maaşları ve işçi ücretlerinde düzenlemeler yapılarak sigorta ve emeklilik primleri dışında vergi yerine çalışanların adına işletme fonları kurulması hedeflenmiştir. Üniversitelerin çalışma hayatı ile iş birliği içine girmeleri sağlanarak çalışma alanlarında bilimsel çabanın yer alması amaç edinilmiştir. Türkiye'nin; yedek parça, montaj sanayi gibi hafif sanayiden geçmesi ve yapılacak olan bütün sanayileşme çabalarının toplumun desteği ile toplumsal fayda ve milli ihtiyaçlar gözetilerek yapılması ilke edinilmiştir (IDP Programı, 1985: 73-76). Kurulacak olan fonlar sayesinde memurlar ya da işçiler işletmenin hissedarı haline getirilerek hem iş garantisinin sağlanması hem de gelir seviyesinin artırılması düşünülmüştür. Üniversiteler ve Teknoparklar çeşitli projelerle iş hayatında yer almaya başlamıştır.

Türkiye’de ithal kalemlerin en önemlisini oluşturan petrolün asıl enerji kaynağı olmaktan çıkarılması hedeflenmiştir. Ayrıca yeni enerji türlerinin geliştirilmesi ve hidroelektrik santralleri konusunda maksimum kapasiteye ulaşılması, nükleer enerji santrallerini çoğaltılması, güneş enerji santralleri ve jeotermal enerji santrallerini geliştirerek diğer ithal mallar konusunda da millî ihtiyaçları karşılayan, yerli sanayiye dayalı ikame malların üretiminin sağlanması için gerekli teşviklerin oluşturtulması hedeflenmiştir. Ayrıca lüks malların ithalatı, yüksek ölçüde vergi politikası uygulanarak bu malların ithalatından vazgeçilmesi, ihracat konusunda ise sadece tarım sektöründe değil aynı zamanda sanayi malları ihraç edecek hale gelmesi amaçlanmıştır (IDP Programı, 1985: 79-80).

IDP enflasyon konusunda; Türkiye’de paranın kıymetinin enflasyonla aşınmasının sadece maddi tahribata neden olmadığını, aynı zamanda sosyal ve manevi yıkımında temel sebebi olduğunu savunmuştur. Bu nedenle enflasyonla mücadele temel hedef olarak tutulmuştur (IDP Programı, 1985: 80). Bugün Türkiye ekonomisine bakıldığında enflasyonun yüksek olması ekonomik sıkıntıları beraberinde getirmiştir. Enflasyonla mücadele kapsamında kampanyalar başlatılmış ve yeni hedefler belirlenmiştir.

Devlet gelirlerinin başlıca kaynağını teşkil eden vergilerin; adil, mükellef bakımından tahammül edilir; basit, yaygın, herkesten gücüne göre ve ekonomik kalkınmayı teşvik edici doğrultuda alınması hedeflenmiştir. Bunun yanında vergi tahsilinde mükellef beyanına itibar edilmesi esasının gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Şahıslar ile kurumların hayır ve yardım maksadıyla toplumsal faydası sabit olan harcamaları vergi indirimine tabi tutularak, toplumsal yardım ve dayanışmanın, kültür ve sanatın gelişmesinin sağlanması konusunda önemli adımlar atılması öngörülmüştür (IDP Programı, 1985: 86-88). IDP’nin ekonomi politikasında yer alan vergiyi mükellef beyanına bağlı kılan, mükellefe inanan, objektif esaslara dayanan vergi sisteminin kurulması konusu Türkiye’nin vergi sistemi konusunda tartışılmaktadır.

Devlet harcamalarında israfın önlenmesi, pahalı olmayan bir yönetim, cari harcamaların azaltılarak tasarrufa ve verimli yatırımlara yöneltilmesi başlıca esas olmuştur. Bütçede denklik ise Türkiye’de ekonomi anlamında ulaşılacak temel hedeflerin başında gelmiştir. İşçi ve memurlardan alınan vergilerin makul bir seviyeye indirilmesi ve alınan vergilerin hayat standartlarını yükseltecek tasarruflar doğrultusunda değerlendirilmesi öngörülmüştür (IDP Programı, 1985: 89).

Tarım Politikası; tarım sektörünün modernizasyonu acil bir ihtiyaç olarak görülmüştür. Tarım ve hayvancılık alanında müstesna imkânlarla sahip bulunan, birkaç iklim özelliğinin birlikte yaşandığı Türkiye’de tarım hamlesinin gerçekleşmesi ve milli refahın olağanüstü ölçülere dayanması gerektiği IDP’nin tarım politikası içinde yer almıştır. Türkiye’nin tarıma dayalı bir ekonomiye sahip olduğu düşünüldüğünde bu alandaki temel eksikliğin, çağın şartlarına uygun modern teknoloji, pazarlama ve işletme gereklerini karşılayabilecek esnek, demokratik organizasyon ve koordinasyon olduğu saptanmıştır (IDP Programı, 1985: 82-83).

Bunun yanında ucuz kredi, sağlıklı ve gerçekçi üretim ve pazarlama planlaması ve örgütlenmesi, modern teknolojinin gerektirdiği sürekli eğitimler, karşılaşılan sıkıntıların önlenmesi, sermayenin ve teknolojinin tarımsal faaliyetlerde yer edinilmesinin sağlanması amaçlanmıştır. Tarım arazilerinin imara ve sanayileşmeye açılmasının engellenmesi köylerin medeni imkânlarla kavuşturulması, çiftçi ve üreticinin imkânlarının arttırılması, topraksız köylülere, mülkiyeti asıl sahiplerinde kalmak üzere kurulacak tarım işletmelerinden pay vermesi gibi projeler IDP’nin diğer tarımsal politikasını oluşturmuştur. Türkiye’nin orman varlığı ve bu varlığın korunması ile orman köylülerinin hayat standartlarının geliştirilmesi, su rejimi ve erozyonun önlenmesi konuları da uzun vadeli bir politika olarak IDP’nin tarım politikası içinde yer almıştır (IDP Programı, 1985: 84-85).

Sağlık Politikası; tüm bireylerin devlet himayesi altında bulunan can ve mal güvenliğinin genel bir sigorta ile tam anlamıyla korunma altına alınması hedeflenmiştir. Çalışma şartları ağır olanlar, ekonomik baskıya maruz kalanlar ve ev kadınlarının da sigorta kapsamına alınması zorunluluk olarak görülmüştür. Yaşlıların, yetimlerin ve çalışma gücü azalmış bireylerin güçleri ölçüsünde çalışabilmeleri ve halk sağlığı açısından sağlıklı ve ekonomik beslenme alışkanlıklarının yaygınlaştırılması amaçlanmıştır (IDP Programı, 1985: 94-99).

Doktor sayısının artırılması ve modern ulaşım ağı ile gelişmiş hastanelere hasta naklinin sıkıntısız şekilde gerçekleştirilmesi IDP’nin sağlık politikasının diğer bir hedefi olmuştur. İlk yardım konusunda yaygın eğitim politikası geliştirilerek, her vatandaşa sağlık hizmetinin ulaşması için hastane ve sağlık çalışanlarının sayısının arttırılması ve mahrumiyet bölgesi olarak nitelendirilen bölgelerde özendirme faaliyetlerinin başlatılması hedeflenmiştir. Yerli ilaç sanayisinin teşvik edilmesi ve ilaç tüketiminin azaltılması için çalışmaların yapılması öngörülmüştür. Sağlığa zararlı alışkanlıkları önlemek ve alkol ile uyuşturucu kullanılması gibi sadece ekonomik açıdan zararlı değil aynı zamanda bireylere

beden ve ruh sağlığı açısından da zarar veren alışkanlıkların sonlandırılması için mücadele yöntemlerinin artırılması hedeflenmiştir (IDP Programı, 1985: 99-100).

Spor konusunda tüm branşlara önem verilmesi gerektiği belirtilmiştir. “Ben sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlaklısını severim” diyen Atatürk’ün sözündeki ahlaki, zihni terbiye ve gelişimi Türk sporunun hedefi haline getirmek amaç edinilmiştir. Sporun Türk toplumunun günlük hayatına girmesi, bunun yanında takım sporlarının benimsetilip yayılmasının sağlanması ayrıca profesyonel ve amatör sporcuların sigorta kapsamına alınması ve alt yapılara önem verilmesi de belirtilmiştir (IDP Programı, 1985: 100-101).

Yukarıda sayılanların dışında parti programında ayrı başlık altında önem arz eden özel bir takım politikalara değinilmiştir. Bunlardan ilki *Ulaştırma Politikası*dır. Ulaştırma hizmetleri sadece ekonomik değil aynı zamanda ülke bütünlüğü ve birliğinin teminatın sayıldığından; Türkiye’nin menfaatleri için hava, deniz ve kara ulaşımı eşit olarak görülmüştür. Üç tarafının denizlerle çevrili olması nedeniyle deniz ulaşımının en üst seviyesine çıkarılması ve deniz ulaşımının temeli olan gemi sanayi ve alt yapısının geliştirilmesi hedeflenmiştir. Hava ulaşımı ise hem nakliye hem de personel taşıma konusunda önemli görülmüştür. Ucuz, seri ve sağlıklı bir şekilde hizmet veren sivil havacılık sektörü teşvik edilerek şehirlerarasında hava ulaşımı sağlanması için yatırım projelerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Kara ve demir yolu ulaşımının güvenilir olması için gerekli modernizasyon çalışmaları ve tedbirlerin alınarak kara ve demiryolu ağının geliştirilmesine önem verilmiştir (IDP Programı, 1985: 102-104).

Adalet Politikası; adalet politikasının başında, barış ve güven içerisinde ilerleyen bir toplum olması yer almıştır. Bu nedenle adaletin, tüm toplumda ve sosyal yaşamda sağlanması esas alınmıştır. Hukuk üstünlüğü ve hukuk devleti ilkesi de göz önünde bulundurularak birey ve devlet arasında yaşanan uyuşmazlıklar ile bireylerin kendi arasında yaşadığı uyuşmazlıkların barış yoluyla çözülmesi için gerekli kurumların kurulması amaçlanmıştır. Adli hizmetlerin seri, basit ve uygun şekilde gerçekleşmesi için adli polis teşkilatı kurulması, hâkim teminatı ile bağımsız yargı ilkesinin tam olarak uygulanması, kanun ve mahkeme önünde eşitlik, ceza usullerinin ıslahı, suçun ve suçlu sayısının en alt düzeye indirilmesi, suça neden olan sebeplerin yok edilmesi de IDP’nin adalet politikasının temel hedefini oluşturmuştur (IDP Programı, 1985: 104-105).

İ ve Dış Politika; içişlerinde demokrasi, anayasa ve kanunlar çerçevesinde temel hak ve özgürlüklerin sağlanarak bireylerin; adalet, düzen, karşılıklı saygı ve ahlaki

sorumlulukların geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin özendirilmesi öngörülmüştür. Asayişin ve barışın sağlanarak güvenlik güçlerinin bireyler karşısında; güven, saygı, sevgi, adalet ve şefkat duygusuyla desteğinin kazanılması, sadece adli bir idare değil, güler yüzlü ve sevecen bir idarenin tesis edilmesi amaçlanmıştır (IDP Programı, 1985: 105-106).

Dış politika da silahlanma yarışının, nükleer felaketlerin, emperyalist oyunların, ekonomik ve sosyal kutuplaşmaların bir kenara bırakılması ve milletlerarası anlaşmalar çerçevesinde dünya barışının sağlanması, Akdeniz ve Orta Doğu üzerinde hâkimiyet elde etme çabalarının sonlandırılarak sömürü ve asimilasyonun engellenmesi hedeflenmiştir (IDP Programı, 1985: 107-108).

Türkiye dışında yaşayan Türklerin kimliklerinin korunması, Türk kültürünün ve tarihinin dünya üzerinde kuvvetlenmesi amaçlanmıştır. Bunun yanında Türkiye'nin komşularıyla tarihsel bağlarını güçlendirerek asılsız iddiaların, saplantıların ve yanlışların sonlandırılması hedeflenmiştir. Temel insan haklarına saygılı, ırk, dil, din gibi baskıları reddederek emperyalist yayılıma karşı duran, çevre kirliliğine çözümler getiren Türkiye'nin menfaatlerini gözetten bir dış politika uygulanması gözetilmiştir (IDP Programı, 1985: 108-109).

Savunma Politikası; Türkiye'nin bölünmez bütünlüğü ve bu bütünlüğün savunulması IDP'nin savunma politikasının başını çekmiştir. Ancak Türkiye'nin jeopolitik konumu gereği TSK görevini ifa etmeye mecbur olduğundan ihtiyacı olan savunma sanayinin geliştirilmesi için adımlar atılması öngörülmüştür (IDP Programı, 1985: 110).

IDP'nin tüm politikaları dikkate alındığında birçoğunun günümüzde Türkiye'de uygulanan politikalarla benzerlik gösterdiği dikkat çekmiştir. Ancak bazı politikaların gerçekleşmesi bugün çok mümkün olmasa da IDP'nin bu politikaları takip etmesi güçlü ve müreffeh bir Türkiye oluşturulması için çalışıldığının göstergesi olmuştur.

3.1.4.İslahatçı Demokrasi Partisi'nin Söylemleri

IDP varlığı boyunca birçok konu üzerine söylemlerde bulunmuştur. Ancak bunların hepsinin burada yer alması mümkün olmadığından sadece Türkiye gündeminde önem arz eden eleştiriler ile söylemlere yer verilmiştir. IDP'nin siyasal mücadelesi böylece ortaya konmaya çalışılmıştır.

İlk söylem sağ ve sol kavramının Türkiye'ye ithal edilmesi olmuştur. Türkiye'de önemli kayıplara ve cepheleşmelere neden olmuş olan sağ-sol çatışmalarının sona erdirilmesi için

her iki kesiminde IDP tarafından kucaklanarak, demokrasinin sadece belirli aralıklarla sandığa gidilip oy kullanmaktan çıkarılacağı belirtilmiştir (Olay Gazetesi, 24 Mart 1984). Bu kucaklayış ve demokrasinin tam anlamıyla uygulanmaya başlamasıyla IDP'nin düşüncelerinin çığ gibi büyüyeceği düşünülmüştür. IDP her ne kadar farklı kesimleri içinde barındırsa da bu söylemi tam olarak gerçekleştirememiştir.

Dönemin önemli konularından olan yurt dışında yaşayan gurbetçiler konusunda da IDP dönemin iktidarına yüklenmiştir. Yurt dışında çalışanların sorunlarının bilinmediği için gurbetçilere tam anlamıyla hizmet verilemediği öne sürülmüştür. Her geçen gün Türklüğün ve Müslümanlığın yanlış anlatımlar yüzünden kaybolmaya başladığı, yabancı akımların yurt dışında yaşayan Türkler üzerinde baskı kurması nedeniyle bu akımların Türk kültüründen uzaklaştırılması gerektiği belirtilmiştir (Bayern Haber, 22-31 Mart 1984). Bu söylem sadece yurt içinde değil gurbetçilerin çoğunlukta olduğu Almanya'da da dikkat çekmiş ve Alman basınında da yer almıştır.

Aslında yurt dışında yaşayan ve işçi olarak çalışan gurbetçiler meselesi sadece siyasi parti söylemlerinde değil, aynı zamanda YMM Mecmuasında da yer almıştır (YMM Mecmuası, 10 Ağustos 1971: 3). Eğer toplumların başka bir toplumla bağdaşması gerekiyorsa orada bir takım sorunların ortaya çıkması muhtemeldir. Bu nedenle yurt dışına giden gurbetçilerin, gitmeden önce ve gittikten sonra Türk milletine yakışır şartlarda hayatlarını sürdürmesi ve kazandıkları, bilgi ve teknik becerilerin kullanılabilmesi için her türlü tedbirin alınması gerekmektedir. Bunların dışında kültürel ve dini anlamda da tedbirler alınmalı, asimile politikalarının da önüne geçilmelidir.

Parti kuruluşunun birinci yıl dönümünde özellikle ekonomi üzerinde durulmuştur. Dönemin iktidarının uyguladığı politikaların hiç birinde enflasyonla mücadele edilemediğine dikkat çekilmiştir. Uygulanan ekonomi politikalarından vazgeçilerek Türkiye ekonomisini hızlı bir şekilde ıslah edecek bir kalkınmanın gerçekleştirilmesi gerektiğine değinilmiştir (Tercüman Gazetesi, Türkiye Gazetesi, 25-26 Mart 1985). Ayrıca Türkiye'nin yabancı aklıyla değil Türk zekâsıyla yükselmesi gerektiği de dile getirilmiştir. Ekonomik, siyasi ve sosyal meselelerde Türk aklının kullanılması gerektiği, Türk milletin kültürüne uygun olan ve bu kültürün geliştirilmesi için büyük Atatürk'ün öncüsü olduğu Türk İnkılâbın her alanda uygulamaya konulması gerektiği aktarılmıştır (Birnisan Gazetesi, 4 Nisan 1985).

Dikkat çeken diğer bir unsur ise 847 metre uzunluğunda Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) hitaben yazılmış protesto mektubu olmuştur. Mektup Aykut Edibali'nin imza kampanyasıyla başlamıştır. 23 637 imzaya sahip olan mektup IDP'nin Konya İl Teşkilatı tarafından hazırlanmıştır. Konya İl Başkanı Ahmet Kantemiz ile Genel Sekreter Yardımcısı Bayram Girayhan AET temsilciliği önünde mektubu Gwyn Morgan'a vermek istemişler ancak istek kabul edilmemiştir. Bunun üzerine Strasburg'da bulunan Avrupa Parlamentosu Başkanlığına iletmek üzere mektup, temsilcilik görevlisi Sümbül Aykut'a verilmiştir. Olay sırasında izleyenler arasında İngiltere büyükelçiliği Basın Ateşesi Domini Chilcott'ta yer almıştır (Milliyet Gazetesi, Tercüman Gazetesi: 12-26 Kasım 1985).

Mektubun ortaya çıkış sebebi olarak AET'nin 23 Ekim 1985 tarihli adına Balfe Raporu da denilen kararında; Türkiye'de yaşayan azınlıklara baskı yapıldığı, insan hak ve özgürlüklerinin çiğnendiği, demokrasinin Türkiye üzerinde var olmadığı yazılmıştır. Ayrıca bağımsız Türk mahkemelerinde alınan kararlar karşısında sergilenen tavırlar ve Türkiye'nin iç meselelerine müdahaleler de yer almıştır. Bu kararlara karşı mektupta 23 Ekim 1985 tarihli kararın üzüntüyle öğrenildiği belirtilerek şu cümlelere yer verilmiştir (Cumhuriyet ve Yeni Asır Gazetesi: 12-26 Kasım 1985):

“Bizler hür Türk vatandaşları olarak ülke yönetimimizle milli iradenin yegâne tecelli yeri olarak Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi TBMM'yi görüyoruz. Ülke yönetiminde TBMM'den başka makam tanımıyoruz. Bu itibarla kararınız bizi ilgilendirmez ve bizim açımızdan geçersizdir. Türk Milletinin dışarıdan ne hürriyet ne demokrasi ne insan hakları ne de laiklik dersleri almaya ihtiyacı yoktur. Dostlarımızın ne münferit ne de milletlerarası kuruluşlar maskesi arkasından topluca Türkiye'yi dışarıdan yönetme teşebbüslerini lanetliyoruz. Bilinmelidir ki Türk halkı demokrasi, hürriyet, adalet ve insan hakları alanındaki gelişmesini sadece kendi vicdanından ve kendi hür iradesinden bulacaktır.”

Ses getiren ve dikkat çeken diğer bir söylem ise sağ kanattaki partilere konfederatif birleşme önerisi olmuştur. Anayasanın buna müsait olduğunu bildiren Aykut Edibali, partilerin tüzel kişiliklerini kaybetmeden birinin diğerine katılmasında herhangi bir sakınca olmayacağını ve IDP'nin birleşme sağlanması durumunda katkı sağlayacağını belirtmiştir. Bu söylemde yine yabancı basında yer almış, Daily News Türkiye “Konfederatif Birlik” başlığı altında teklife yer vermiştir (Günaydın Gazetesi, 3 Aralık 1985). Ayrıca Türkiye'deki petrol rezervinin askeri amaçlar için saklanması gerektiğini bildirmiştir. İki binli yıllarda petrolün krize neden olacağını ve Türkiye'nin enerji bakımından dışa bağımlı olması nedeniyle bu krizden fazlasıyla etkileneceğini, bu nedenle petrolün askeri amaçlar için depolanması gerektiğini savunmuştur (Tercüman Gazetesi, 3 Mart 1985).

Basında zaman zaman Abdülhamit yanlıları, Osmanlı hayranı, nurcu denilen grubun parti teşkilat içinde bulunduğu, parti değil tarikat; üyeleri de mürid, padişah tuğrası parti bayrağı gibi haberler yer almıştır. Aykut Edibali; Abdülhamitçi değil Atatürkçü olduklarını, bütün sloganlarında Atatürk'ün geçtiğini, parti bayrağındaki tuğranın ise geçmişe bağlılık anlamı taşıdığını, çünkü geçmişi olmayanın, geleceğinin de olmayacağını belirtmiştir (Yeni Asır Gazetesi, 2 Aralık 1985 - Ulus Gazetesi, 3 Aralık 1985). IDP kongrelerinde farklı kesimden insanları içinde barındırmıştır. Kürklü kadınların yanında mantolu, başı açık kadınların yanında kapalı kadınlar yer almıştır. Yaşlıların yanında gençler sakallıların yanında traşlılar bulunmuştur.

Ayrıca İslam dinine kılıcıyla, kalemiyle en büyük hizmeti veren kişinin Atatürk olduğu belirtilmiştir. Atatürk ve silah arkadaşlarının el birliği ile geliştirdikleri Türk İnkılabı konusunda son derece hassas olduklarını ve bu inkılapların evrensel olduğunu savunmuştur. IDP'nin yirmi yıllık bir fikir akımının sonucu olarak ortaya çıktığını, nurcu denilen grubun henüz IDP içerisinde yer almadığını, zaten siyasi partilerin adam gibi fikirler etrafında birleşmesi gerektiğini belirtmiştir. MHP veya MSP'li olmadıklarını bu partilerle aynı görüşleri paylaşmadıklarını belirterek, partinin temelini ve fikir yapısının milli ve manevi değerlere bağlılık olduğunu dile getirmiştir. Ayrıca Türk hümanizminden yola çıkarak, günün şartlarına göre kültürel değerlerin korunması temelinde; hürriyet ve adalet arzusu, Cumhuriyetin esaslarına bağlılık, meşrutiyet çizgisini korumak ve kollamak, milliyetçilik, gelişmecilik, ilimcilik ve laiklikten ibaret olduğunu söylemiştir (Günaydın Gazetesi, 3-5 Aralık 1985).

Yukarıdaki söylemden iki gün sonra Aykut Edibali: “Partimizde ister nurcu ister Katolik isterse Budist olsun herkese yer var.” demiştir. Diğer partilerle olan ilişkilerine de burada değinmiştir. MHP ve MSP ile aralarında milliyetçilik konusunda birliktelik olduğunu ancak stratejik olarak ayrıldıklarını, AP içinde yer aldıklarını, Süleyman Demirel'in çağrısı üzerine Milliyetçi Cephe içerisinde bulunduklarını ancak anarşi ile mücadele konusunda ayrılıklar yaşadıklarını belirtmiştir. ANAP, Milliyetçi Demokrasi Partisi, Doğru Yol Partisi (DYP) ve RP'nin yeniden Milliyetçi Cephe içerisinde birleşmesini savunmuştur (Ulus Gazetesi, 7 Aralık 1985). Burada dikkat çeken bir husus laikliği savunan bir partinin kapısının cemaatçilere açık olmasıdır. Bu söylem yeni kurulan bir partinin seçimlerde iktidara gelmek için üye toplamak istemesi ihtimalini düşündürmüştür. Ancak asıl amaçlarının iktidara gelmek olmadığını belirtmeleri düşünüldüğünde bu ihtimalde azalmaktadır.

Birleşme çağrısı, Aykut Edibali'nin söylemlerinde ve yazılarında sürekli yer almıştır. Sadece siyasi parti lideriyken değil, tam anlamıyla siyasette değilken bile birleşme çağrılarına yer vermiştir. Özellikle YMM Mecmuasında uzun süre birleşme konuları yer almıştır. Daha sonra kitap haline gelmiş olan “İlmi Sağ” isimli eseri bunun bir örneğini teşkil etmiştir. Bunun yanı sıra YMM Mecmuasının beşinci sayısında Aykut Edibali tarafından kaleme alınmış şu cümleler de birleşme fikrinin eskiye dayandığını göstermiştir (YMM Mecmuası, 3 Mart 1970: 3):

“...Türkiye'nin bugünkü şartları altında, temel mesele bütün vatanseverlerin, milletin, devletin ve mübarek dinimizin korunması mücadelesinde birleşmelerinden ibarettir. Vatan, millet, din ve devletin içinde bulunduğu bu durum, bütün vatanseverleri birleştirmelidir. Kanaat ihtilafları ve anlayış farklılıklarını, düşmanlığa dönüştürmenin, sadece düşmana yarayan bir davranış olduğu unutulmamalıdır. Bütün vatanseverler! Bizi birleşmekten alıkoyan kanaat ihtilaflarını bırakalım! Bütün varlığımızı yok etmeye yönelik düşman karşısında ve milletin müdafaası kavgasında birleşelim!”

Aykut Edibali; Türkiye'nin tam bir demokrasi ülkesi olması için Anayasanın temel hak ve özgürlüklerini düzenleyen bazı maddeleri ile siyasi anlamda politikada yer almış, siyasetçilerin yeniden seçilmelerini yasaklayan geçici dördüncü maddenin kaldırılmasını savunmuştur. Bunların yanı sıra Turgut Özal'ın iktidara gelmesiyle birlikte manevi değerlerin yok olmaya başladığını ve büyük bir ahlaki çöküntünün yaşandığını, bakanlar ve milletvekillerinin de bu ahlaki çöküşün içinde yer aldığını belirtmiştir. İslam dinine karşı Kur'an kursu adında birçok eğitim merkezinin kurulduğunu, iktidar ve Diyanet İşleri Başkanlığının sadece faaliyetlerini şikâyet etmekle yetindiğini, eğer üzerlerine düşen görevleri yapamayacaklarsa meselenin çözümünü IDP'ye bırakmalarını istemiştir (Ulus Gazetesi, 7 Aralık 1985).

3.1.5.İslahatçı Demokrasi Partisi'nin Kapanışı

ANAP, hükümetin kötü gidişini durdurmak ve hoşnutsuzlukları biraz olsun gidermek için ülkeyi 20 Ekim 1991 günü erken genel seçime götürme kararı almıştır. Erken seçimin amacı, RP ve MÇP'nin %10 seçim barajını geçemeyerek ANAP'ın milletvekili sayısını arttırmak olmuştur. Ancak hesap edilmeyen bir şekilde seçimlere az bir süre kala; Alparslan Türkeş liderliğindeki MÇP, Aykut Edibali liderliğindeki IDP ve Necmettin Erbakan liderliğindeki RP ittifak kararı almış ve en çok oy potansiyeline sahip olan RP çatısı altında birleşmişlerdir (Cebeci, 2011: 352).

Bazı MÇP üyeleri, RP çatısı altında seçime girmeyi kabullenememişlerdir. Bu durumu Alpaslan Türkeş'e iletmişlerdir. Alpaslan Türkeş: “Ben de hazmedemiyorum ama köprüyü geçene kadar buna dayanacağız, ondan sonra partimize döneceğiz.” diyerek partilileri ikna

etmeye çalışmıştır (Cengiz, 2015: 491). Görüldüğü üzere ittifak sadece seçim için oluşturulmuştur ve seçimden sonrada dağılmıştır.

Ancak Aykut Edibali; zamanla büyüyecek ve kadını-erkeğini, gencini-yaşlısını, sağcısını-solcusunu, doğulusunu-Batılısını, köylüsünü-şehirlisini kalıcı bir şekilde kapsayacak bir ittifak olmasını istemiştir. Bu konudaki kararlılığını “Ben bu işin yalanına cübbemi veririm; sahisine ise hayatımı veririm” diyerek göstermiştir. Aslında seçimden önce DYP, IDP’ye bir teklif sunmuş ancak Aykut Edibali, siyasi anlamda kendilerine daha yakın olan partilerle ittifak kurulmasının daha uygun olacağını düşünmüştür (Cebeci, 2011: 356-357).

Partilerin o günkü oy oranlarına bakıldığında; MÇP %3-4, RP %7, IDP %1-2 civarında oy oranına sahipti ve %10 olan seçim barajından dolayı üç siyasi partinin de meclise girmesi mümkün görünmüyordu (Cebeci, 2011: 357-363). Altı siyasi parti ve bağımsız adayların yarıştığı 20 Ekim 1991’deki seçimlerinde sandıklar açıldığında RP %16,9 oyla 62 milletvekili çıkarmıştır. DYP %27, ANAP %24, Sosyal Demokrat Halkçı Parti %20,8 ve DSP %10,8 oy almıştır (ysk.gov.tr). Seçimlerin sonucunda sekiz yıldır tek başına iktidarda bulunan ANAP’ın iktidarı sona ermiştir.

İttifak yaparak IDP mecliste üç milletvekili ile temsil edilmeye başlamıştır. Aykut Edibali Kayseri milletvekili olarak 19. dönemde meclise girmiştir IDP ittifakın dağıtılmaması ve genişletilerek kurumsallaştırılması taraftarı olmasına rağmen seçimden kısa bir süre sonra ittifak dağılmıştır. Bunun üzerine seçimden yaklaşık bir ay sonra IDP’nin 23 Kasım 1992’de yapılan ikinci olağan büyük kongresinde Birlik ve Barış Partisi, Bayrak Partisi ve MP, IDP’ye katılma kararı almıştır. IDP siyasal hayatına son vermiştir. Yeni kurulan partinin adı ise Millet Partisi olmuştur (milletpartisi.org.tr).

3.2.Millet Partisi

MP’nin Türk siyasal hayatındaki yeri çok partili siyasal hayata geçilmesiyle başlamıştır. Tarih sahnesi içinde kapatılıp tekrar açılmış, farklı partilerle birleşmiş, çoğu zaman etkinliğini yitirmiştir. Tüm bunlara rağmen hala Türk siyasal hayatında Aykut Edibali başkanlığında varlığını devam ettirmektedir. Bölümün buradan sonraki kısmında MP’nin; kuruluşuna, tüzüğüne, politikalarına ve söylemlerine yer verilmiştir.

3.2.1.Millet Partisi'nin Kuruluşu

20 Temmuz 1948'de Fevzi Çakmak, Osman Bölükbaşı, Enis Akaygen DP ayrılarak MP'yi kurmuşlardır. Fevzi Çakmak'ın fahri başkanlığını yaptığı MP'nin ilk genel başkanı Hikmet Bayur, ilk genel başkan vekili Osman Nuri Köni, ilk genel sekreteri ise Mustafa Kentli olmuştur. Parti halkçı, milliyetçi ve sosyal anlamda muhafazakâr bir çizgide yer almıştır (Limoncuoğlu, 2018: 146).

MP kuruluşunu tamamladıktan sonra katıldığı 1950 genel seçimlerinde %3,1 oy almış ve sadece Osman Bölükbaşı milletvekili seçilebilmiştir. 1954 yılında DP iktidarı döneminde parti resmen kapatılmıştır. Aynı yıl, Osman Bölükbaşı'nın başkanlığında Cumhuriyetçi Millet Partisini (CMP) kurulmuştur. 1958 yılında Türkiye Köylü Partisi'nin katılımıyla CMP, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP) adını almış ve 1961 genel seçimlerinde % 14 oy alarak CHP ve AP'den sonra üçüncü parti olmuştur. 1962'de CKMP'nin ikiye bölünmesiyle Osman Bölükbaşı bu partiden ayrılmış ve tekrar MP'yi kurmuştur (Atabay, 1991: 46).

MP; 1965 genel seçimlerinde 31, 1969 genel seçimlerinde ise 6 milletvekilli çıkarmış ve 1972'de Osman Bölükbaşı'nın aktif siyasetten çekilmesiyle partinin siyaset sahnesinde etkinliği azalmıştır. 1973 genel seçimlerinde MP milletvekili çıkaramamış ve 1977'de parti feshedilmiştir. 1992 yılında Aykut Edibali başkanlığında MP tekrar siyaset arenasında yer almıştır (Limoncuoğlu, 2018: 146).

MP yeniden yerini aldığı Türk siyasal hayatında; siyaseti içinde bulunduğu basitlikten kurtararak tüm siyasetçileri sorumluluğa davet etmiştir. Gündelik hayatta yaşanan olayların siyaset sahnesinden çıkarılmasını ve tüm siyasal partileri ortak akıl, dürüst ve samimi politikalarla Türkiye'nin sorunlarını çözmeye çağırmıştır. Yaşanan kutuplaşmaların ve krizlerin Türkiye'yi sürüklediği çöküşün önüne geçerek iktidar kavgası için değil akılcı çözümlerle Türkiye'nin varlığının devamını ve geleceğinin muhteşem olmasını hedeflemiştir (Cebeci, 2011: 261-262).

Aykut Edibali başkanlığında katıldığı ilk seçim olan 1995 genel seçiminde MP oyların %0,5'ini alarak milletvekili çıkaramamıştır. Bu seçimde MP, 127 630 oy almış ve bir daha bu oy oranına hiçbir seçimde ulaşamamıştır. 1999 genel seçimde oyların %0,3'ünü almış oy oranı neredeyse yarı yarıya düşmüş ve yine meclise vekil gönderememiştir. 2002 genel seçimlerinde sonuç yine değişmemiştir. Oyların %0,2'si ile milletvekili çıkarılamamıştır (tuik.gov.tr).

2007’de yılında yapılan genel seçimlere katılmama kararı alan MP, 2011 yılında yapılan seçimlerde oyların %0,1’ini almıştır. Bu seçimde 60 716 oy alan MP, 2015 yılında yapılan seçimlerde kırk binden fazla oy kaybetmiştir. 7 Haziran 2015’de yapılan seçimde 17 473 oy almış, hükümetin kurulamaması sonucunda 1 Kasım 2015’de seçim tekrarlanmış ve MP, 19 714 oy almıştır. 2018 yılında yapılan genel seçimlere ise katılmama kararı alınmıştır (tuik.gov.tr).

Yerel seçimlerde de durum çok farklı olmamıştır. 30 Mart 2014 yerel seçimlerinde Afyonkarahisar iline bağlı Büyükkalecik belde belediye başkanlığı seçiminde geçerli olan 1933 oydan 663’ünü alarak belediye başkanlığını MP’nin gösterdiği aday kazanmıştır (tuik.gov.tr). Ancak belediye başkanı daha sonra Cumhurbaşkanlığı seçiminde CHP ve MHP’nin çatı adayı olarak gösterilen Eklemettin İhsanoğlu’nun MP tarafından desteklendiğini öne sürerek partisinden istifa etmiştir (milliyet.com.tr).

3.2.2.Millet Partisi’nin Tüzüğü

MP Tüzüğü 6 Aralık 2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Tüzük kapsamlı bir şekilde düzenlenmiştir. Toplam 86 madde ve 24 sayfadan oluşmuştur. Parti Tüzüğü, partinin; kuruluş amaçlarını, üyelik şartlarını, genel merkezi ve merkezin yetkilerini, üyeliklerle ilgili hususları, teşkilatları, kongreleri ile ilgili açıklamaları barındırmaktadır. MP; IDP’nin devamı niteliği taşıdığı için MP’nin tüzüğü, IDP’nin tüzüğüyle hemen hemen aynı olmuştur. Bu nedenle MP tüzüğüne ayrıntılı bir şekilde değinilmeyerek sadece günün şartlarına göre güncellenen ve yeni eklenen maddelere değinilmiştir.

Birinci maddede parti adı ve genel merkezi yer almıştır. Partinin adı Millet Partisi’dir. Partinin Genel Merkezi Ankara’dadır ve tüm yurttaki bu tüzük hükümlerine göre teşkilatlanmaktadır. İkinci madde partinin nasıl bir yol izleyeceğini, çalışma konularını ve gayesini göstermiştir. Yine Anayasa ve kanunlara uygunluk en başta yer almıştır. Seçim çalışmalarında, program ve tüzükte belirtilen hususlar doğrultusunda çalışarak milli iradenin oluşması, demokratik devlet ve toplum düzeni içinde ileri, mutlu ve çağdaş medeniyet seviyesini aşmış bir muhteşem Türkiye hedeflemiştir (MP Tüzüğü, 2015: 1).

Partinin amblemi, mavi zemin üzerinde üç farklı görselden oluşmuştur (Bkz. Ek-16). Görsellerin içinde en dikkat çeken Türkiye’nin hâkimiyet sembolleri içerisinde yer alan çift başlı kartal olmuştur. Çift başlı kartalın sağ tarafında yer alan açık kitap ilmi temsil etmiştir. Diğer bir sembol ise açık kitap üzerinde İslamiyet’in de önemli sembolleri

arasında yer alan hilal olmuştur. Tüm bu sembollerin altında ise beyaz zemin üzerinde büyük ve siyah harflerle partinin ismi yer almıştır (MP Tüzüğü, 2015: 1).

Partinin amblemine farklı bir açıdan bakılacak olursa; bir başı doğuya diğer başı Batıya bakan çift başlı Selçuklu Kartalın doğudan Batıya tüm Türkiye'yi kapsadığını, kartalın üzerinde yükseldiği ve kanatları altında görünen kitap ise ilahi mesajlar başta olmak üzere tüm bilimlerin ilham ve sembolik kaynağı olarak görülmüştür. Hilal simgesi hem Türk bayrağının ana sembolü hem de İslam dünyasının sembolü niteliğinde olması itibarıyla milli ve manevi duyguları nitelendirmiştir (Cebeci, 2011: 177-178).

IDP tüzüğünde yer alan Büyük Kongre, MP tüzüğünde Büyük Kurultay olarak değiştirilmiştir. IDP tüzüğünde olduğu gibi yine tüzükte en önemli paya sahip olmuştur. Ancak IDP'den farklı olarak en geç 3 yılda bir toplanması, olağan ve olağanüstü toplantılarda, toplantı gününden en az 15 gün önce, Genel Merkezde askı ilanı ile ve diğer mahalli usullere göre ilan edilmesi suretiyle duyurulacağı belirtilmiştir. Diğer bir değişiklik ise toplantının açılışıyla ilgili olmuştur. Toplantıyı Genel Başkan dışında görevlendireceği Genel Başkan Yardımcısı veya MKYK üyelerinden birinin de açabilmesinin önü açılmıştır (MP Tüzüğü, 2015: 5-7).

Genel başkanlık on dokuzuncu maddede yer almıştır. Buradaki farklılık kanundaki istisnalar dışında parti adına dava açma ve aleyhine açılan hukuk ve ceza davalarında husumet yetkisi Genel Başkan'a atfen Merkez Yürütme Kurulu üyeleri arasından seçilen Hukuk İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısına verilmesi olmuştur. Ayrıca Genel başkanın, 3 yıl için seçileceği ve 3 yılın sonunda tekrar seçilebileceği öngörülmüştür. Genel başkan yardımcıları ise yirmi birinci maddede düzenlenmiştir. IDP Tüzüğünden farklı olarak genel başkan yardımcıları kapsamlı bir şekilde yer almıştır (MP Tüzüğü, 2015: 7).

Maddeye göre; Genel Başkan Yardımcıları teşkilatlanmadan, propaganda ve eğitimden, haberleşme, basın-yayın ve halkla ilişkilerden, seçim işlerinden, mali işlerden, hukuk işlerinden, araştırma, planlama, strateji ve koordinasyondan, bilgi işlem ve sosyal medyadan, mahalli idarelerden, yurtdışı temsilciliklerinden, sivil toplum kuruluşlarından, teşkilat işlerinden ve siyasi eğitiminden sorumlu tutulmuştur (MP Tüzüğü, 2015: 8).

IDP'den farklı olarak bir de Teftiş Kurulu Tüzük içerisinde yer almıştır. Kurulun temel amacı; parti teşkilatlarının mevzuat hükümleri ve parti bünyesinde alınan kararlara uyup uymadığının araştırılmasından ibaret olmuştur. Parti teftişlerinden sorumlu Genel Başkan

Yardımcısı, parti teşkilat kademelerinin teftişini sağlamak üzere MKYK üyeleri arasından veya parti üyelerinden oluşan ihtiyaçlar dâhilinde parti müfettişi atamak için Merkez Yürütme Kuruluna teklifte bulunacağı ve parti teftişlerinden sorumlu Genel Başkan Yardımcısının aynı zamanda parti müfettişlerinin başkanlığını da yapacağı düzenlenmiştir. Müfettişlerin, uygun gördüğü parti üyelerinin muhakkik olarak görevlendirip gerektiği hallerde teftiş yapılacak teşkilat kademelerine gönderebilecekleri ve bu hususta rapor tanzim edebilecekleri de belirtilmiştir. İnceleme raporları, teftiş işleminin tamamlanmasından sonra 30 gün içinde sonuca ulaştırılarak Genel Sekreterliğe teslim edileceği düzenlenmiştir (MP Tüzüğü, 2015: 10).

Merkez Yürütme Kurulunun gerekçeli talebi üzerine MKYK'nın kararı ile gerekli görülen ülkelerde partinin yurt dışında temsilcilik açabilmesi öngörülmüştür. Partinin yurtdışında hangi ülkede ne maksat ile nasıl temsilcilik kuracağı, bu teşkilatların; teşkilatlanması, temsil esasları ve usulü MKYK'nın düzenleyeceği bir iç yönetmelikle belirlenmiş ve yasal bildirilerin Merkez Yürütme Kurulu tarafından uygulanacağı belirtilmiştir. Ayrıca yurtdışında temsilcilik kurulurken Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının ve Türk soyu taşıyanların yoğun olarak yaşadığı ülkeler ve azınlık statüsündeki Türklerin yaşadığı ülkelere öncelik verilmesi tüzükte yer almıştır (MP Tüzüğü, 2015: 11).

Disiplin hükümleri ile ilgili maddelerin IDP Tüzüğü ile içeriği aynı olmuştur. Ancak altmış yedinci maddede düzenlenen Disiplin Cezalarına İtiraz maddesinde itirazlarda uygulanacak üç yeni esas düzenlenmiştir. Buna göre; Disiplin Kurulu'na sevk eden organ veya merciin görevsiz ya da etkisiz olduğu, kararı veren Disiplin Kurulu'nun görevsiz veya yetkisiz olduğu, verilen kararın Anayasa'ya, SPK'ya, parti tüzüğüne, İç Yönetmeliğe şekil ve usul bakımından aykırı bulunduğu dair esaslar eklenmiştir (MP Tüzüğü, 2015: 21).

Dokuzuncu kısımda düzenlenen ve seçimlerde aday tespitinin sağlanmasını içeren yetmiş üçüncü maddede IDP'den farklı olarak; *ön seçim*, bir il çevresinde bulunan partili üyelerin tümünün katılacağı, *aday yoklaması*, seçim çevresindeki partili delegelerce milletvekili adaylarının belirlenmesi, *merkez yoklaması*, seçim çevresindeki milletvekili adaylarının ve sıralamasının doğrudan MKYK tarafından belirlenmesi düzenlenmiştir (MP Tüzüğü, 2015: 22).

Üyelik aidatı alımında IDP Tüzüğünde miktar belirtilmiştir. MP Tüzüğünde bu madde değiştirilerek, her üyenin partiye girişinde giriş aidatının yanı sıra bir de aylık veya yıllık olarak aidat ödemeyi kabul etmesi düzenlenmiştir. Aidat miktarının ise her yıl Ocak ayında

MKYK'nın vereceği yetkiye istinaden Merkez Yürütme Kurulunun düzenlemesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca parti üyesinin vermeyi taahhüt ettiği asgari aidat miktarının, yasanın belirlediği azami miktarı geçmeyecek şekilde arttırabilmesi de düzenlenmiştir (MP Tüzüğü, 2015: 23).

3.2.3.Millet Partisi'nin Politikaları

MP'nin, IDP'nin devamı olduğuna yukarıda değinilmiştir. Parti tüzüğünde de benzer hükümler olduğu için sadece farklılıkları ve günün koşullarına göre değişen maddelerine değinilmiştir. MP politikaları tüzükten farklı olarak IDP politikaları ile aynı olduğu için burada tekrar oluşturulacağı düşünüldüğünden yer almamış ve doğrudan parti söylemlerine geçilmiştir.

3.2.4.Millet Partisi'nin Söylemleri

MP Türk siyasal ve sosyal hayatında önemli noktalara vurgu yapmasına rağmen medya tarafından önemsenmemiştir. Bunun nedenini, basının belli güç odaklarının baskısında altında kalması gösterilmiştir (Cebeci, 2011: 343). MP'nin 1992 yılından bu yana siyaset arenasında yer aldığı düşünüldüğünde küçük bir parti olmasına ve medya tarafından önemsenmemesine rağmen birçok eleştiri ve söylemde bulunmuştur. Yazılı basında çokça yer almayan MP'nin eleştiri ve söylemlerine bu nedenle daha çok kendi internet sitesinden ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak bunların hepsinin burada yer alması mümkün olmadığından sadece Türkiye gündeminde yer etmiş ve önem arz eden yakın tarihteki eleştiriler ile söylemlere yer verilmiştir.

1993 yılında İzmir'in Buca ilçesinde yapılan bir toplantıda Aykut Edibali: “Seçim bizim neyimize? Seçim insanların daima ben daha iyi yaparım; filanlar yapamaz ancak biz yaparız yolunda enaniyet, belik duygularına imkân veren bir yarışma halidir.” demiş ve söylemlerinin devamında bu yarışta mecburen bulunmak zorunda olduğunu söylemiştir. Türkiye'nin imkânlarının yöneticiler tarafından Allah, millet, hukuk ve fazilet için sarf edilmesi gerekliliğini dile getirmiştir. Koltuk ve unvan davasında olmadıklarını, hakkı ve hakikati savunduklarını belirtmiştir (Cebeci, 2011: 259-260).

Aykut Edibali 1994 yılında Partisinin Mersin ve Adana kongrelerinde önemli konulara değinmiştir (Cebeci, 2011: 379):

“...koltuklar geçicidir, birer emanettir. Koltuk emanet, görev emanettir. Mukaddes, mübarek, aziz ve aynı zamanda çok tehlikeli bir emanet olarak görmek lazım gelir. Koltuklar sabit, yönetici misafir olmalıdır. İmdi burada, Türkiye’de vatan, millet diyenlere bir çağrım olacak: Gelin hep beraber bir yerde birleşelim. Nedir orası?

Allah, vatan, millet, din, namus, mukaddesat... İşte bu yoldaki partilere, cemaatlere, topluluklara, derneklere, vakıflara tapınmaktan vazgeçelim. Çünkü Türkiye’de bu sıkıntı, bana soracak olursanız dertlerimizin temel kaynağıdır.”

Burada iki husus dikkat çekmiştir. Bunlardan ilki her zaman tekrarlanan ve meselelerinin iktidar olmak olmadığının göstergesi olan koltuk ve görevin emanet olması söylemi olmuştur. İkincisi ise konuşmadan yaklaşık on iki yıl sonra gerçekleşen hain darbe girişiminin arkasında yer alan oluşumun kendini cemaat olarak adlandırması ve bu durum böyle oluşumlara fırsat verilmemesi gerektiğinin bir göstergesi olmuştur.

Katıldıkları ilk seçim olan 1994 seçimi öncesinde Aykut Edibali yaptığı seçim propagandası konuşmasında; hazine üzerinden alınan yardımların partiler eliyle sokaklara saçıldığına dikkat çekmiştir. Verilecek oylar karşılığında yalancı bir dünya vaat edenlere karşı seçim sonrasında gerçekleşecek felaketlerden kaçınmak gerektiği tavsiyesinde bulunmuştur. Mutluluk, huzur ve refahın bir partinin belediye başkanının o koltuğa oturmasıyla gelemeyeceğini savunmuş, yıllar geçmesine rağmen partilerin bu türlü oyunlarla milleti aldatıp kolay yoldan oy sağlamasının değişmediğini belirtmiştir. Bu güne kadar yönetimde keyfiyetin sürekli olarak arttığını, ehliyet ve liyakatin önemsiz hale getirildiğini söylemiştir. Bir partinin iktidara gelmesiyle sadece hükümet değil tepeden tırnağa neredeyse tüm devlet kademelerinin değiştiğini dile getirmiştir. İstikrarın yok olmaya başladığını, hile ve kuvvet kullanılarak iktidar olunmaya çalışılmasının, milletin yaşantısını bozduğunu ve zaafı ortaya çıkardığını belirtmiştir (TRT Seçim Propagandası Konuşması, 1994).

Konuşmanın devamında Aykut Edibali ülkenin genel sorunlarına değinmeye devam etmiştir. Terör faaliyetleriyle Türkiye’nin bölünmesi için çalışmaların önemli şekilde arttığına dikkat çekmiştir. Kıbrıs, Bosna ve Azerbaycan gibi meselelerin Türkiye’nin meselelerine mesele eklediğine değinmiştir. Bu meselelere ek olarak; Enflasyon, pahalılık, verimsizlik, gelir dağılımındaki adaletsizlik ve ahlaksızlığı eklemiştir. Türkiye için çözümün yeniden milli mücadele olduğunu belirtmiş; inanç, hedef, siyasal yapı ve meclis çalışmaları ile hakka dönülmesi gerektiğini ve milli mücadelenin esaslarından nasıl uzaklaşıldığının incelenmesi gerektiğini bildirmiştir. MP olarak alınan sonuçlara rağmen hakka ve hayra çağrıya devam edeceklerini belirtmiş ve seçmenlere “Oyunu hakka dönüş için kullan” diyerek konuşmasını sonlandırmıştır (TRT Seçim Propagandası Konuşması, 1994).

1 Kasım 1998’de Atatürk Kapalı Spor Salonunda gerçekleşen Beşinci Olağan Büyük Kongrede Aykut Edibali yaptığı konuşmada; hedeflerinin sadece Türkiye sınırları içerisinde olmadığını Türkiye’nin bulunduğu bölgede, insanlık ve İslam dünyası içinde hizmetlerinin olacağını belirtmiştir. Mevcut krizlerin hükümet krizinden ötede bir devlet krizine dönüştüğünü söylemiştir. MP’nin vizyonunun; 1938’den beri adım adım yitirilen millilik özelliğinin yeniden kazandırılarak, devlet imkânlarının çetelere, silahlı ve silahsız baskı gruplarına, lobilere, vurguncu ve soygunculara teslim edilmesinin önüne geçilmesi olarak bildirmiştir (Cebeci, 2011: 376).

2002 yılında ülke sorunları ve çözümleriyle ilgili kapsamlı bir bildiri mektubu hazırlayan Aykut Edibali bunu devlet büyüklerine ardından “Tüm Vatandaşlara Çağrı” başlığıyla Türk halkının takdirine sunmuştur. Bildiri mektubunda; ilk önce Türkiye’nin içinde bulunduğu tarihsel durum incelenmiştir. Tarihi misyonu özetlenmiş, dost ve düşmanlar ile bölgenin tarihsel ve jeopolitik avantajlarıyla dezavantajları belirtilmiştir. Bunların dışında Türkiye’nin varlık ve geleceğinin dayanacağı yeni anayasanın temelleri ve hedefleri de yer almıştır. MP’nin Olağanüstü Kurultayının yapıldığı 28 Eylül 2003’te ise Aykut Edibali dava arkadaşlarına uzun bir yol haritası çizmiştir. Son sözlerinde ise çağrıda bulunarak onları bitmez, tükenmez ve aşkla yapılacak bir savaşa davet etmiştir. Savaşın galibinin hak, hayır, sevgi, umut, barış ve gelişme olduğunu belirtmiştir (Cebeci, 2011: 386-392).

27 Nisan 2007 tarihinde Kocatepe Kültür Merkezinde MP’nin yedinci büyük kurultayı yapılmıştır. Basın mensupları yapılan kurultaya beklenen ilgiyi göstermemiştir. Kongrede Aykut Edibali yeniden başkan seçilmiş ve yaptığı konuşmada; mücadelelerinin gerçek anlamda milletin iktidara gelme ve mecliste temsil edilme mücadelesi olduğunu belirtmiştir. MP’nin iktidara gelmesiyle millet iradesinin önündeki tüm engellerin kaldırılacağı ve devlet makamlarında bulunanların ehliyet ve liyakat sahibi olan kişilere bırakılması gerektiğini savunmuştur (milletpartisi.org.tr).

MP’nin iktidara gelmesiyle birlikte Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaktan büyük onur duyacağını hatta Osmanlı coğrafyasında yaşayan tüm milletlerin Türkiye Cumhuriyeti’ni kendi devletleri gibi göreceklere ifade etmiştir. Ayrıca 28 Nisanda Tandoğan meydanında Irak Türkmen Cephesi tarafından düzenlenecek olan Kerkük Mitingine destek verdiklerini ve tüm MP’lilerin dualarıyla Türkmenlerin ve tüm mazlumların yanında olduğunu söylemiştir (milletpartisi.org.tr).

22 Temmuz 2007 genel seçimlerinden önce Mayıs 2007’de Aykut Edibali yeni bir birlik çağrısında bulunmuştur. Birliğin adının; “Milli, Demokratik ve Çağdaş Partiler Daimi Konseyi” olmasını önermiştir. Ayrıca bir mutabakat taslağı hazırlamış, il ve ilçe başkanlıklarına bilgilendirme mektubu göndererek yeni bir birlik çalışmasının haberini vermiştir. Milli, ülke ve millete bağlı, dış güçlerden emir ve talimat almayan siyasi parti ve akımların bu birliğe katılmasını savunmuştur (Cebeci, 2011: 367-369). Ancak bu mutabakatla istenilen başarı elde edilememiştir.

12 Haziran 2011 seçimleri için TRT seçim propagandası konuşmasında kendilerine verilen sürenin az olduğunu bildirmiş ve MP iktidarında ilk işin Yüksek Seçim Kurulu’nun adaletsiz, merhametsiz, anti-demokratik ve sorumsuz yetkilerini yeniden düzenlenerek yapısının demokratik düzene kavuşturulacağını ve gerçek demokrasi ile hukuk devleti oluşturulacağını belirtmiştir. Türkiye’nin üçüncü sınıf demokrasiye sahip bir ülke ve üçüncü sınıf bir hukuk devleti olmaya layık görüldüğünü dile getirmiştir (TRT Seçim Propagandası Konuşması, 2011).

Aykut Edibali’nin üzerinde durduğu diğer bir husus Türkiye’de alınan kararların tek bir parti ve tek bir yönetici tarafından alınması olmuştur. Bu durumdan kurtulmak ve gerçek demokrasiye ulaşmak için “Muhteşem Türkiye” idealini savunan MP’ye, seçmenlerden oy vermelerini istemiştir. MP’nin varlığının ve davasının Türkiye’nin; varlık, birlik ve beka davası olduğunu belirtmiştir. Yeryüzünde hak, hukuk, hürriyet, adalet barış ve birliği korumak, iktidarın yanlış politikaların önüne geçmek için MP’nin güçlendirilmesini istemiştir. Bu yüzden “Uyanalım ve Uyandıralım” sloganını kullanmıştır (TRT Seçim Propagandası Konuşması, 2011).

Konuşmanın devamında ise seçim barajı ve milletin vergileri ile oluşturulan hazinenin iktidar ve muhalefet partilerine bağış yapması olmuştur. MP iktidarında bunlara son verileceğini bildirmiştir. Kıbrıs ve Azerbaycan’da Türkiye’ye karşı oluşan güven eksikliğinin karşısında iktidarı göreve çağırmıştır. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığına verilen dini, milli ve insani görevlerin yerine getirilmesinin hayati önemi olduğunu belirtmiştir. Muhteşem Türkiye için “Haydi Millet Partisine” sloganıyla konuşmasına son vermiştir (TRT Seçim Propagandası Konuşması, 2011).

Seçim sonucunda AK Parti tek başına iktidar olmuş ancak on iki milletvekili kaybetmiştir. Aykut Edibali, bu seçimin AK Partiye her zaman demokratik seçimlerin varlığının hissettirmesi gerektiğini belirtmiş ve MP olarak kendilerinin de bunu her zaman

hatırlatacağını dile getirmiştir. MP seçimde istenilen başarıya ulaşamamıştır. Ancak seçimin verdiği dersleri çok iyi çalıştıklarını ve MP'nin, Türkiye ve Türk milletine yönelmiş tehlikeler karşısında uyarılarını her zaman tekrar edeceklerini belirtmiştir. Ayrıca seçimlerin olumsuz, anti-demokratik, eşit olmayan şartlar ve baskılar altında yapıldığını iddia ederek seçimlerde MP'ye oy veren seçmenleri unutmayacaklarını bildirmiş; seçmenlere, parti mensuplarına ve adaylara teşekkür etmiştir. MP'nin yalansız, dolansız hilesiz ve haram para vurgunu yapmadan; temiz, büyük ve güvenilir bir parti olduğunu ve milletin beklediği siyaseti göstereceklerini vurgulamıştır (milletpartisi.org.tr).

Diyarbakır'da yaşanan bayrak indirme meselesiyle ilgili olarak Aykut Edibali Diyarbakır Hava Üssüne bir militanın sızıp, Türk bayrağını gönderden indirene çocukmuş, yüzü maskeliymiş gibi mazeretler belirtilmesini hayretle karşılamıştır. “‘Türkiye’nin sabrını ve duyarlılığını kimse test etmesin!’” diyerek tepkisini göstermiştir (milletpartisi.org.tr). Bayrak ve asker bir ülkenin vatan topraklarının o millete ait olduğunu gösteren semboller arasında yer almıştır. Bu sembollere yapılacak bir saldırı ülkenin egemenliğine yapılmış sayılacağından bu gibi durumların tekrar yaşanmaması için gerekli tedbirlerin alınması Aykut Edibali açısından önem arz etmiştir.

Bu krizin yaşanmasından dolayı hükümeti sorumlu tutmuş ve daha büyük zararlara meydan verilmemesi için hükümeti istifaya çağırmıştır. Ayrıca Egede Kardak Kayalıkları krizi, Türk askerlerinin başına Amerikan askerlerinin çuval geçirip götürme krizi gibi krizlerin yaşandığını ve Türk milletinin bayrağı göndere çekmek için hazır olduğunu belirtmiştir. Geçmiş örnek göstererek; Gaziantep, Kahramanmaraş, Şanlıurfa illerinin bu sıfatları namus, haysiyet ve bağımsızlık mücadelesinde gösterdikleri başarı sonrasında verildiğini dile getirmiştir. Türkiye’nin düşmanlarını ve ihanet çetelerini yok edecek güce sahip bir ülke olduğunu belirtmiştir (milletpartisi.org.tr).

2014 yerel seçimlerinde söylem yine değişmemiştir. “Muhteşem Türkiye” ideali yine başta yer almıştır. Seçimin ana sloganı ise “‘Gülümse! Millet Partisi ile Güzel Günler Yakın...’” şeklinde olmuştur. Aykut Edibali seçmenlere çağrıda bulunarak MP iktidarında belediyelerin; kimsesizlerin kimsesi, çaresizlerin çaresi, umutsuzların umudu olacağını belirterek; “‘...Gelin! Ülkeyi içine düşürdükleri yangından kurtaralım. Türkiye’yi hak, hukuk, adalet, gerçek demokrasi ve barış, ilim temelleri üzerinde yükselterek Türkiye’mizi dünyanın en mutlu ve gülümseyen insanlar ülkesi haline getirelim. Türkiye’mizi

‘Muhteşem Türkiye’ haline getirelim...” diyerek seçmenlerden oy istemiştir (milletpartisi.org.tr).

2015 yılında yapılan MP kurultayında Aykut Edibali; Suriye meselesinde Türk sınırlarının kalmadığını ve bu sınırların kaybolduğunu belirtmiştir. Suriye’den gelenlerin dost mu düşman mı olduğunun iyi belirlenmesi gerektiğine dikkat çekmiştir. Türkiye’nin bölünmez bütünlüğü, bireylerin can güvenliği ve akıl sağlığının sağlanamadığına dikkat çekmiş ve adaletin ayaklar altına alındığını belirterek iktidarın meşruiyetinin kalmadığını savunmuştur. Ayrıca işbirliği yapılabilecek kardeş ve dost partilere seslenerek seçim ittifakı çağrısında bulunmuştur (Parti Kurultayı Konuşması, 2015).

Aynı yıl yaptığı seçim propagandası konuşmasında MP dışında diğer partilerin vaatlerinin sanki bir banka ya da bir ticaret şirketinin reklamı gibi sunulması ve partilerin, seçmenlere müşteri gibi davranmasını eleştirmiştir. Partilerin tüm vaatlerinin hayal mahsulü olduğunu ve bireylerin faiz canavarına teslim edildiğini söylemiştir. MP iktidarında tüm faiz borçlarının silineceğini ve bireylerin bu borçlardan kurtararak sahipsiz kalmasına izin verilmeyeceğini dile getirmiştir. Türkiye’de sağlıklı bir siyaset uygulandığında dünya çapında başarılarla ulaşılabileceğini belirtmiştir (TRT Seçim Propagandası Konuşması, 2015).

Konuşmanın devamında MP’nin ilk adımının; bilimsel, gerçekçi, tarihi ve milli siyaseti hayata geçirmek olacağını belirtmiştir. Her şeyden önce toplumsal barış ve kardeşliğin sağlandığı, tarafsız, adaletli ve siyasetten tamamen bağımsız bir hukuk sisteminin yerleştiği, TSK’nın itibarının tekrar kazanıldığı muhteşem bir Türkiye hedeflemiştir. Aykut Edibali burada özellikle üç kıstasa dikkat çekmiştir. Bunlardan ilki; istikrarlı ekonomik büyüme, ikincisi; paylaşımda adalet ve orta direğin güçlendirilmesi, üçüncüsü ise; milletleşmedir. Eğer milletleşmeyip boy, soy, bölge ve mezhep farklılaşması ile kin ve nefret beslenirse, millet şuurunun kaybolacağını, kalkınma ve adaletin sarsılacağını belirtmiştir. Millet düşmanlarının şerlerine mani olmak için bilimin gerçeklerini, Kuran’ın gerçekleriyle birleştirerek gelişen güçlü bir muhteşem Türkiye oluşturmanın gerekliliğinden bahsetmiştir (TRT Seçim Propagandası Konuşması, 2015).

15 Temmuz 2016’da yaşanan darbe girişimi ardından Aykut Edibali’nin ilk mesajı demokrasi olmuştur. Girişimden bir gün sonra yayınladığı mesajı (milletpartisi.org.tr):

“Maalesef Cumhuriyet tarihimiz boyunca bu boyutta kanlı bir kaos yaşanmadı. Ancak bu meselenin bir intikam savaşına dönüştürülmeden, sükûnetin ve barışın sağlanarak çözülmesi gerektiği de açıktır. İyi bilmeliyiz ki adalet ve demokrasi herkesin son kalesidir. Tüm vatandaşlarımızın sükûnet içinde, öfkeye kapılmadan olayların

yatışmasını beklemesini istiyoruz. Allah ülkemizi her türlü kardeş kavgasından korusun. Ülkemizin birliğini ve dirliğini korusun.”

şeklinde olmuştur. Darbe girişimden üç gün sonra yayınladığı mesajında ise yine demokrasi vurgusu ön planda yer almıştır (milletpartisi.org.tr):

“Allah’ın ülkemizi her türlü fitne, fesat ve kargaşadan muhafaza buyurmasını niyaz ediyoruz. Şurası çok açıktır ki, ülkemizin tüm problemlerini, ne kadar vahim ve acil olursa olsun ancak ve ancak demokrasi içinde çözmesi mümkündür. Türkiye her türlü darbeci anlayışı, demokrasi şehitleri vererek acı ve ibret verici bir karanlık hatıra haline getirmiştir. Ülkemizin her türlü meselesini ancak ve ancak hukuk ve demokrasi içinde çözme kararı milli ve sarsılmaz, bir karardır. Demokrasi bizim için araç değil, milletin hürriyet ve mutlulukla yaşamasının vazgeçilmez şartıdır. Kargaşa ve çekişmelerden sakıyalım, sükûneti koruyalım... İsnat edilen suçları ne kadar büyük olursa olsun, herkesin adil yargılanmaya hakkı olduğunu hatırlayalım... Adil davranmanın Allah’ın kesin emri olduğunu hatırlayalım, teenni ile sükûnetle ve akl-ı selim’le düşünelim ve davranalım. Nereden gelirse gelsin kışkırtmalara kapılmayalım. Ülkemizi her türlü fitne, fesat, kargaşa ve çekişmeden korumasını, birliğimizi ve dirliğimizi korumasını Allah-u Zülcelal’den niyaz edelim.”

Aykut Edibali girişimden yaklaşık üç yıl önce yaptığı parti kurultayı konuşmasında; demokrasinin seçimle gelip seçimle gitmek olduğunu belirtmiştir. MP’nin savunduğu ve savunmakta ısrar etmeye devam ettiği ana unsurun demokrasi olduğunu belirtmiştir. Şiddet, kaba kuvvet ve darbe ile iktidarı değiştirmek isteyenlerin karşısında yer aldıklarını dile getirmiştir. Öğrencilik yıllarından beri anti-demokratik müdahalelere karşı durduklarını ve demokrasi savunucusu olduklarını, diktatörlük hayali kuranların karşısında durduklarını ve demokratik olarak başa gelen her türlü iktidarında yanında yer aldıklarını belirtmiştir (Parti Kurultayı Konuşması, 2013).

16 Nisan 2017’de yapılan referandumla ilgili olarak, hayati bir referandumun öncesinde ve sonrasında seçimin adalet ilkesi çerçevesinde yapılıp yapılmadığının tartışmalı olduğunun altını çizmiştir. Üçüncü bir şeflik rejimi hayalleri kurulduğunu, Türkiye’nin çok partili demokrasiden ve parlamenter rejimden kopararak hukuk devleti ilkesinin ve demokrasinin mahvedildiğini, başkanlık sistemi için referandumun kullanılmasının yanlış olduğunu belirtmiştir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemini de eleştirmiş ve dünyanın hiçbir siyasi rejiminde “İstedliğini asarsın, istediğini kesersin” gibi bir anlayışın görülmediğini ifade etmiştir. Geçmişte hayır oyu kullananların cezalandırılması sebebiyle yapılan referandumların yüzde doksan oranında kabul edildiğine dikkat çekmiştir. Böyle referandumların, anti-demokratik baskı unsurlarını ortaya çıkacağına işaret etmiştir (milletpartisi.org.tr).

24 Haziran 2018’de yapılan seçime MP’nin katılamayacağı belirtilmiş ve Teşkilatlanma Üst Kurulu tarafından bir bildiri yayınlanmıştır. Kapatılan, hile ile kapattırılan,

kaydedilmeyen pek çok il ve ilçe teşkilatının birkaç ay içinde yeniden açılmasına rağmen; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının teşkilat kurucularının ikametgâh adreslerini gerekçe göstererek MP'nin seçime girmesine mani olduğu bildirilmiştir. 24 Haziran seçimlerinde ise MP'nin alternatifi bir partinin bulunmadığını ve alternatif adayların da olamayacağı için hiçbir parti ya da adaya destek verilmediği belirtilmiştir (milletpartisi.org.tr).

Adil ve demokratik bir seçim isteniyorsa; herkesin işgal ettiği devlet makamlarını bırakarak devlet forsunu ve araçlarını kullanmayarak, taşınan üniformaların çıkarılarak, seçim barajının kaldırılarak, partilere yapılan devlet yardımlarının iptal edilerek, devlet makamlarının korkutma gücünün kullanılması engellenerek ve her partiye eşit propaganda hakkı tanınarak seçimlere girilmesi gerektiği belirtilmiştir. 24 Haziran 2018'de yapılan seçime ise “Körlerin sağrıların birbirini ağırladığı kurgulanmış, milletin iradesini ipotek altına alan, korkutma ve baskı rejiminin tehditle halka cebren ikrar ettirilmesi teşebbüsüdür!” yorumu yapılmıştır (milletpartisi.org.tr). MP, kurulduğu günden bu yana neredeyse tüm seçimlere katılmış ancak istediği sonuca hiçbir zaman ulaşamamıştır. İktidar şansı bulamasa da bugün hala Türk siyasal hayatında Aykut Edibali başkanlığında varlığını ve davasını sürdürmeye devam etmektedir.

SONUÇ

Türkiye’de çok partili hayata geçilmesi sadece meclisteki parti sayını arttırmamış, temsil edilen siyasal görüşlerinde çeşitlenmesine vesile olmuştur. Bilhassa, 1960’lı yıllardan itibaren Türkiye’de daha da belirgin hale gelen ideolojik farklılaşma önceleri süreli yayınlarda yazılan düşünce yazılarında kendini göstermiş ancak zamanla ideolojik kutuplaşma giderek dozunu arttırmış ve gergin bir atmosferin oluşmasına sebep olmuştur.

Bu atmosferde, siyasetçiler, akademisyenler, gazeteciler ve kanaat önderleri gibi geniş bir yelpazede yer alan birçok kişi, Türkiye’nin Batı karşısındaki zayıf konumundan daha güçlü ve müreffeh bir konuma erişebilmesi amacıyla çeşitli görüşler, tezler ortaya atmıştır. Bu tezlerden bazıları tabanda karşılık bularak geniş kitleler tarafından desteklenmiştir.

Bu tezlerden biri de hiç kuşkusuz Türkiye’nin güçlü ve yaşanabilir bir ülke olması için çabalayan Aykut Edibali’ye aittir. Aykut Edibali, Türk kültürünün Batı kültürü karşısında yok olmaması için emperyalizm ve komünizmle mücadele edilmesi gerektiği fikrini, üniversite yıllarında aklına yerleştirmiş ve günümüze kadar bu konularla ilgili olarak davasını sürdürmüştür. Fikirlerinin ve davasının fiziki olarak yansıması YMM Birliğinin kurulmasıyla gerçekleşmiştir. Böylece fikirleri ve davasını daha fazla kişiye ve daha fazla alana yayma imkânı bulmuştur. YMM Birliğinin kuruluş dönemindeki fikriyatı bugün neredeyse aynen geçerliliğini korumaktadır. Amaç ve hedeflerinde; İslam dünyası üzerine oynanan oyunların bozulması, İslam dininin doğru öğrenilmesi ve öğretilerinin aslına uygun olarak uygulanması yer almıştır.

Aykut Edibali sadece siyasi meselelerde değil, süreli yayınlara katkısı, piyes yazarlığından ülke siyasetinin önemli konularına, İslamiyet ve Kur’an’ı Kerim öğretilerine, toplumsal olaylar ve bunların çözümlerine kadar birçok konuda eser kaleme alarak çok yönlü bir yazar kişiliğine sahip olduğunu ortaya koymuştur. Basılı şekilde oluşturmadığı ancak proje olarak nitelendirilen, Muhteşem Türkiye ideali Aykut Edibali tarafından sürekli olarak kullanılmıştır. İdeal çerçevesinde Aykut Edibali’nin hukukçu kimliği de ortaya çıkmıştır. Çünkü idealin temelinde hukuk üstünlüğünün sağlanması ve özgürlüklerin teminat altına

alınması yer almıştır. Rızaya dayalı bir sistemin ülke bütünlüğünü ve birliğini sağlama konusunda daha başarılı olacağını savunmuştur.

Muhteşem Türkiye idealinde 1920-1923 yılları arasında kurulan TBMM'nin yapısına dikkat çekerek Kuva-yi Milliye ruhu gibi bir ruhla Türk milletinin bütünleşmesi gerektiğini dile getirmiştir. Çünkü bu hedefin, meclis çatısı altında tüm bireylerin sesinin duyulması ve çok sesli bir yapının oluşması için gerekli olduğu ancak bunların Türkiye'nin menfaatlerine uygun olarak gerçekleşmesi gerektiği belirtilmiştir.

İkinci ideal ise İslam Rönesans'ı olmuştur. Rönesans; kendine gelme ve eski canlılığını yeniden kazanma olarak tanımlanmıştır. Aykut Edibali'nin, Rönesans'ı İslam dini ile birlikte anmasının temel nedeni bu olmuştur. Öyle ki İslam dini; insanlığı korumayı, insanı yüceltmeyi, kardeşçe yaşamayı, ilmi, ahlakı ve medeniyeti aşılama çalışmıştır. Ancak zamanla bu anlamın temel fonksiyonlarının devlet ve toplum nezdinde eridiğini gören Aykut Edibali, İslam dininin olması gerektiği şekilde yeniden tesis edilebilmesi amacıyla İslam Rönesans'ının gerçekleşmesi gerektiğini savunmuştur.

Aykut Edibali'nin eserlerinde işlediği konuların YMM Mecmuasında yer alan konularla paralellik gösterdiği görülmektedir. Eserlerinde toplumun oluşabilmesi için gereken şartlara ve bu şartların sağlanmasının elzem bir mücadele olduğuna yer verilmiştir. Bu oluşumun mücadelesi, stratejisi ve bütünleşmesi mecmuanın farklı sayılarında ayrıntılı olarak işlenmiştir. Türkiye'ye yakınlık gösteren ülkelerin aslında Türkiye üzerindeki çıkarlarını ve ulaşmak istedikleri amaçları gözler önüne sermiştir.

İdeoloji konusuna da yer veren Aykut Edibali, Türkiye'ye dayatılan yozlaşmış ideolojiler ile mevcut olan ideolojilerin üzerinde durmuş ve yozlaşan ideolojilerin daha çok kültürel öğelerin ortadan kaldırılmasına yönelik bir hedef belirlediği vurgusunu yapmıştır. Aykut Edibali, Türk ve İslam kültürü üzerinde oynanan oyunların sistematik bir şekilde ideolojiler aracılığı ile toplumun ayrıştırılması ve toplumu bir arada tutan değerlerin içlerinin boşaltılması şeklinde yapıldığını ifade ederek, toplumda egemen olması gereken ideolojinin ne kadar önemli bir yapıya sahip olduğunu vurgulamıştır.

Aykut Edibali'ye göre Türk Milliyetçiliği, salt bir ırk vurgusunun ötesinde, Türkiye'ye yönelik saldırgan, bölücü ve köleleştiren emperyalizm karşısında Türk milletinin birlik ve beraberliğini esasa alacak, ırksal bir yaklaşımın ötesinde Türkiye'de yaşayan ve bu ortak ideal etrafında toplanan her kesimi kapsayacak şekilde tanımlanmıştır. Terör ve Kıbrıs meseleleri üzerinde de duran Aykut Edibali, bu konuda yapıcı ve barışçıl yaklaşımları ile

öncelikle ulusal ve uluslararası platformlarda ülke menfaatlerinin öncelik arz edecek bir şekilde politikalar izlenmesi gerektiği vurgusu yapmıştır. Bu bağlamda terörle mücadelenin yapıcı ve akılcı bir yolla sürdürülmesi gerektiğini ifade etmiştir. Kıbrıs konusunda ise Kıbrıs'ta konuşlanan Türk askerinin ülke menfaatleri gereği Kıbrıs'taki varlığını devam ettirmesi gerektiğini belirtmiş ve Türkiye'nin Yunanistan ve emperyalist ülkeler karşısında Kıbrıs konusunda taviz vermemesi gerektiğini ifade etmiştir.

Aykut Edibali, sadece yazıları ve söylemleri ile gündeme gelen bir kanaat önderi olmaktan öteye geçerek ileri sürdüğü düşüncelerini hayata geçirebilmek amacıyla aktif siyasete atılmıştır. Bu bağlamda IDP ve MP'yi kurmuş ve genel başkanlık görevini üstlenmiştir. Kurduğu partiler, İslami hassasiyetler taşımakla birlikte özellikle IDP bünyesinde Türk İnkılabını ve Atatürk'ü ön plana alan söylemleri ile laik, demokratik ve modernizm ile barışık bir parti oldukları vurgusu yapmışlardır.

Diğer bir nokta ise, nurcu denilen grubun henüz IDP içinde yer almadığı söylemi olmuştur. Laikliği savunan ve Atatürkçü olduklarını iddia eden bir partinin böyle bir grupla bir olup olmadığı tartışma konusu olarak değerlendirilebilir. Ancak yeni kurulan bir partinin oy potansiyelini artırma düşüncesi olarak da görülebilir. 1984 yılından beri her iki parti içinde ortak bir söylem olan seçimlerin ve iktidar olmanın önemsizliği, özellikle son dönemde ittifak çağrılarının yoğun olarak tekrarlanması dikkate alındığında bu söylemlerin gerçekçiliğini yitirmiş olabileceğini düşündürmektedir.

Türk siyasal ve düşünce hayatında Aykut Edibali, iktidar olma gibi bir endişesi olmaksızın siyasi faaliyetlerine MP bünyesinde devam etmektedir. Parti içerisinde muhalefet olmayıp hala genel başkanlık görevini partinin kuruluşundan itibaren devam ettirmektedir. Ancak 1960'lı yıllarda idealize ettiği YMM Birliğinin kapsadığı amaç ve gayelerin gerçekleştiği söylenemez. Bilhassa son yıllarda modernleşmenin kültürel öğeleri eritmesi, sanayi, teknoloji ve ekonomik göstergelerin ülkelerin dünya üzerindeki konumlarında belirleyici unsur olması, popüler kültürün egemen hale gelmesi gibi sebepler Aykut Edibali'nin görüşlerinin gerçekleşmesinin önüne geçmiştir. Milli idealler etrafında bir araya gelen insan toplulukları yerini popüler kültür etrafında öbekleşen geçici gruplara bırakmış ve Aykut Edibali'nin hedeflediği şuurlu millet kavramı günümüzde toplum tarafından göz ardı edilen bir değer haline gelmiştir.

KAYNAKÇA

Basılı Eserler

- Ağaoğulları, M. A. (1998). *Aşırı Milliyetçi Sağ, Geçiş Sürecinde Türkiye*. Schick, İ. C. & Tonak, E. A. (Der.), İstanbul: Belge Yayınları.
- Alan, E. (2016). *Terör-Pkk 40 Yıllık İhanet*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Alptekin, H. (2018). *Etnik Terör ve Terörle Mücadele Stratejileri Ira, Eta, Tamil Kaplanları ve Pkk*. İstanbul: Seta Kitapları.
- Arslan, E. (2012). *Milliyetçilik*. Siyaset Bilimi, Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinler Arası İlişkiler,. Atılgan, G. & Aytekin, E. A. (Der), İstanbul: Yordam Yayınları.
- Aslandaş, A. S. & Bıçakçı, B. (2002). *Popüler Siyasi Deyimler Sözlüğü*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bora, T. (1998). *Türk Sağının Üç Hali*. İstanbul: Birikim Yayınları.
- Bostancı, N. (1999). *Bir Kolektif Bilinç Olarak Milliyetçilik*. İstanbul: Doğan Kitapçılık.
- Bozkurt, E. & Demirel, H. (2004). *Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği Kapsamında Kıbrıs Sorunu*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Cebeci, N. (2011). *Yeniden Milli Mücadele'den Muhteşem Türkiye'ye Millet Partisi*. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Cumalioğlu, Y. (2001). *Kıbrıs Türklerinin Bağımsızlık ve Özgürlük Mücadelesi*, Ülger, İ. K. & Efeğil, E. (Ed.), Avrupa Birliği Kışkırtıcısında Kıbrıs Meselesi (Bugünü ve Yarını). Ankara: Hd Yayınları.
- Dabağyan, L. P. (2009). *Başbuğ Türkeş ve Milliyetçilik, Siyasi Hayatım ve Düşüncelerim*. İstanbul: Yedi Renk Yayınları.
- Denker, M. S. (2001). *Kıbrıs Sorunu: Bir Milletin ve Devletin Yaşama Hakkı*. Ankara: Türk Metal Sendikası Araştırma Bürosu Yayınları.
- Edibali, A. (1970). *Milli Mücadelede Kadroların Vazifeleri*. İstanbul: Otağ Yayınları.
- Edibali, A. (1972). *Komünist İhtilale Karşı Tedbirler*. İstanbul: Otağ Yayınları.
- Edibali, A. (1975). *Beş Çayı Five O'clock Tea*. İstanbul: Otağ Yayınları.
- Edibali, A. (1979). *Sosyal Sistemlerin Temelleri*. İstanbul: Otağ Yayınları.
- Edibali, A. (1991). *Birlik Davamız*. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.

- Edibali, A. (1996). *Rejim Tartışmaları ve İslam (Şeriat, Laiklik, Demokrasi, İhtilal)*. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Edibali, A. (2000). *Kur'an'ın Aksiyon Öğretisi*. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Edibali, A. (2011). *Milli Birlik ve Doğu meselemizin Çözüm Esasları*. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Edibali, A. (2016). *Hakikatin İzinde İlmi Sağ*. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Edibali, A. (2017a). *Millet Davası Büyük Değişim Stratejisi*. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Edibali, A. (2017b). *Türkiye'nin Kıbrıs Politikası Ne Olmalıdır?*. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Georgeon, F. (2009). *Osmanlı-Türk Modernleşmesi (1900-1930)*. (Çev. Berktaş, A.), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Gökalp, Z. (2012). *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Gökalp, Z. (2019). *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: Bilge Yayıncılık.
- Heywood, A. (2016). *Siyaset*. Ankara: Adres Yayınları.
- Kadıoğlu, A. (2003). “*Milliyetçilik - Liberalizm Ekseninde Vatandaşlık ve Bireysellik*”. Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce Milliyetçilik, Bora, T. (Ed.), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Karakaş, M. (2007). *Türkçülük ve Türk Milliyetçiliği*. İstanbul: Doğu-Batı.
- Kaya, O. (2013). *Türkiye’de Etnik Terör Tarihi, Yapısı, İdeolojisi, Stratejileri ve Karşı Mücadele*. İstanbul: A Kitap.
- Kösoğlu, N. (2003). “*Türk Milliyetçiliği İdeolojisinin Doğuşu ve Özellikleri*”. Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce Milliyetçilik, Bora, T. (Ed.), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Küçüköy, İ. (2011). *Bir Uyanışın Anatomisi Mücadele Birliği*. Konya: Alagöz Ofset Matbaa ve Ambalaj.
- Oba, E. A. (1995). *Türk Milliyetçiliğinin Doğuşu*. Ankara: İmge Yayınları.
- Oğuz, A. (2012). *Rusya Türklerinin Türk Milliyetçiliğiyle İlişkileri*. İstanbul: Doğubatı.
- Örs, H. B. (2014). *19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Özkırımlı, U. (2009). *Milliyetçilik Kuramları, Eleştirel Bir Bakış*. Ankara: Doğubatı Yayınları.
- Smith, A. (2010). *Milli Kimlik*. (Şener, B. Ş. Çev.), İstanbul: İletişim Yayınları.

Diğer Basılı Eserler

Atabay, M. (1991). *Çok Partili Dönemde Bir Muhalefet Partisi: Millet Partisi 20 Temmuz 1948–27 Ocak 1954*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Basında Islahatçı Demokrasi Partisi, Islahatçı Demokrasi Partisi Yayınları.

Islahatçı Demokrasi Partisi Programı. (1985). İstanbul: Bayrak Yayıncılık.

Islahatçı Demokrasi Partisi Tüzüğü. (1986). İstanbul: Bayrak Yayıncılık.

Islahatçı Demokrasi Partisi. (1985). 1986 Ara Seçim Sonuçlarının Değerlendirilmesi. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.

Millet Partisi. Millet Partisi Tüzüğü, Yürürlük Tarihi 06.12.2015.

Şaylan, G. (1983). *Milliyetçilik İdeolojisi ve Türk Milliyetçiliği*. Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, Cilt 7, İstanbul: İletişim Yayınları.

Gazeteler

“670 Metrelik Dilekçe”, *Tercüman Gazetesi*, 18 Kasım 1985.

“Abdülhamit Yanlılarının Gövde Gösterisi”, *Yeni Asır Gazetesi*, 2 Aralık 1985.

“AET’ye Protesto Mektubu”, *Milliyet Gazetesi*, 26 Kasım 1985.

“Afro Saçlı İle Sıkma Başlı Aynı Partide”, *Günaydın Gazetesi*, 3 Aralık 1985.

“Bir Garip Parti”, *Tan Gazetesi*, 2 Aralık 1985.

“Edibali IDP Genel Başkanı Oldu”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 23 Mart 1984.

“IDP Genel Başkanı Aykut Edibali”, *Bayern Haber Gazetesi*, 22 – 31 Mayıs 1984.

“IDP Genel Başkanı Aykut Edibali”, *Birnisan Gazetesi*, 4 Nisan 1984.

“IDP Teşkilatlanma Barajını Aştı”, *Türkiye Gazetesi*, 14 Eylül 1985.

“IDP’den Özal’a İstifa Et”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 2 Aralık 1985.

“Islahatçı Demokrasi Partisi Adında Yeni Bir Parti Kuruldu”, *Tercüman Gazetesi*, 22 Mart 1984.

“Islahatçı Demokrasi Partisi Genel Başkanlığına Aykut Edibali Getirildi”, *Tan Gazetesi*, 23 Mart 1984.

“Islahatçı Demokrasi Partisi Genel Başkanlığına Yeniden Aykut Edibali Seçildi”, *Tercüman Gazetesi*, 2 Aralık 1985.

“Islahatçı Demokrasi Partisi Kimseye Destek Vermiyor”, *Tercüman Gazetesi*, 24 Mart 1984.

“Islahatçı Demokrasi Partisi Kuruldu”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 22 Mart 1984.

- “Islahatçılar da Sahnede”, *Güneş Gazetesi*, 2 Aralık 1985.
- “Konfederatif Birleşme”, *Tercüman Gazetesi*, 3 Aralık 1985.
- “Küçük Partinin Büyük Kongresi”, *Ulus Gazetesi*, 2 Aralık 1985.
- “Mevlana Partisi”, *Ulus Gazetesi*, 7 Aralık 1985.
- “Morgan’a 847 Metre Uzunluğunda Protesto Mektubu”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 16 Kasım 1985.
- “Morgan’a 847 Metrelik Protesto Dilekçesi”, *Yeni Asır Gazetesi*, 26 Kasım 1985.
- “Nurcular Henüz IDP’de Yerini Almadılar”, *Günaydın Gazetesi*, 5 Aralık 1985.
- “Osmanlı Hayranı Partililer”, *Ulus Gazetesi*, 3 Aralık 1985.
- “Politika Sahnesinde İlginç Bir Parti”, *Günaydın Gazetesi*, 2 Aralık 1985.
- “Türkiye’de Partilerin Anatomisi”, *Yankı Gazetesi*, 6-12 Mayıs 1985.
- “Yeni Bir Parti Kuruldu”, *Hürriyet Gazetesi*, 22 Mart 1984.
- Hakan, A. (2009). “Mücadeleciler Kardeşliğine Dair”, *Hürriyet Gazetesi*, 2 Ocak 2009.

Dergiler

- Almanya’da Türk İşçileri. (1971). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 2(80), 3.
- Bütün Milliyetçiler için İlk Milli Mücadelemizin Stratejisi Vazife Milli Cephenin Kurulmasıdır. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(33), 9.
- Bütün Vatanseverler Birleşiniz. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(5), 3.
- Çözüm Yolu Yahut Milli İktidar. (1974). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 4(208), 3.
- İdeolojik Sistemler ve Milletler Arası İttifaklar. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(28), 3.
- İdeolojik Sistemler. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(28), 14.
- İlmi Sağ. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(16), 3.
- İttifak Nedir? Ne Değildir?. (1972). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 3(113), 3–14.
- Kardeş Kavgası Ülkemize Felaket Getirecektir. (1977). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 8(378), 3.
- Kıbrıs Faciasının Sorumlusu Gayri Milli Dış Politikadır!. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(34), 3.
- Küçük Durur, E. (2011). Milliyetçilik Söylemi ve Medya, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 37.
- Liderler – Toplumlar. (1974). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 4(205), 3.
- Limoncuoğlu, A. (2018). Türkiye’de Üçüncü Yolun Başı; Millet Partisi (1948), *Akademik Hassasiyetler*, 5(10), 146.

- Milletin Kalbinde Yaşayan Mücadele Birliği Kapanmaz. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(11), 3.
- Milli Cephe Nedir? Ne Değildir?. (1974). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 5(227), 3.
- Milli Mücadele Kat'ı Bir Zarurettir. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(33), 3.
- Milli Mücadelemizin Stratejik Hedefleri. (1971). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(52), 3.
- Milli Mücadelemizin Stratejisi. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(32), 15.
- Milli Mücadelemizin Stratejisi. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(33), 15.
- Milli Mücadelemizin Stratejisi. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(34), 15.
- Milli Mücadelemizin Stratejisi. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(38), 15.
- Milli Mücadelemizin Stratejisi. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(41), 15.
- Milli Mücadelemizin Stratejisi. (1971). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(52), 14.
- Milli Mücadeleyi Dejenere Ettirmeyeceğiz. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(13), 3.
- Milli Parti Milli İktidar. (1973). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 4(195), 13.
- Milli Partiler İttifakı. (1973). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 4(182), 3.
- Neden Çıkıyoruz?. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(1), 3.
- Otağ Yayınevinin İlk Kitabı. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(28), 16.
- Otağ Yayınevinin İlk Kitabı. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(29), 16.
- Rusya'nın Dünyayı Yutma Politikası ve Üzerimizdeki Tarihi Emeli. (1972). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 3(106), 10-11.
- Turizm Politikası Değişmelidir. (1972). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 3(126), 16.
- Türkiye'nin Kıbrıs Politikası Ne Olmalı?. (1972). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 4(194), 13.
- Vatanımızı Parçalamak İsteyenler Kimler?. (1972). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 2(101), 8.
- Yeniden Milli Mücadele. (1970). *Yeniden Milli Mücadele Mecmuası*, 1(2), 3.

İnternet Kaynakları

- Millet Partisi İnternet Sitesi, Millet Partisi Duyurular, (2019). 21.08.2019 tarihinde <http://www.milletpartisi.org.tr/duyurular#> sayfasından erişilmiştir.
- Millet Partisi İnternet Sitesi, Millet Partisi Projeler, (2019) 03.01.2019 tarihinde <http://www.milletpartisi.org.tr/projeler#> sayfasından erişilmiştir.

Millet Partisi Parti Kurultayı Konuşması, (2013). 06.09.2019 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=u1q-jbl5244> sayfasından erişilmiştir.

Millet Partisi Parti Kurultayı Konuşması, (2015). 06.09.2019 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=tlrrg-yo16a> sayfasından erişilmiştir.

Milliyet Gazetesi, “Çatı Aday İhsanoğlu’nu Değil, Ak Parti’nin ‘Çakı Adayı’ Erdoğan’ı Destekliyorum” 22.02.2019 tarihinde <http://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/afyonkarahisar/cati-aday-ihsanoglu-nu-degil-ak-parti-nin-caki-adayi-erdogan-i-destekliyorum-10276539> sayfasından erişilmiştir.

Terörle Mücadele Kanunu, 08.03.2019 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.3713.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu, Mahalli İdareler Seçim İstatistikleri, 20.06.2019 tarihinde http://www.tuik.gov.tr/veribilgi.do?alt_id=1090 sayfasından erişilmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu, Milletvekili Seçim İstatistikleri, 25.06.2019 tarihinde http://www.tuik.gov.tr/pretablo.do?alt_id=1061 sayfasından erişilmiştir.

Yüksek Seçim Kurulu, Seçim Arşivi, 13.07.2019 tarihinde <http://www.ysk.gov.tr/tr/milletvekili-genel-secim-arsivi/2644sayfasından> erişilmiştir.

Tv Programları

Edibali, A. (1994). *Seçim Propagandası Konuşması*, TRT Kurumu, Ankara.

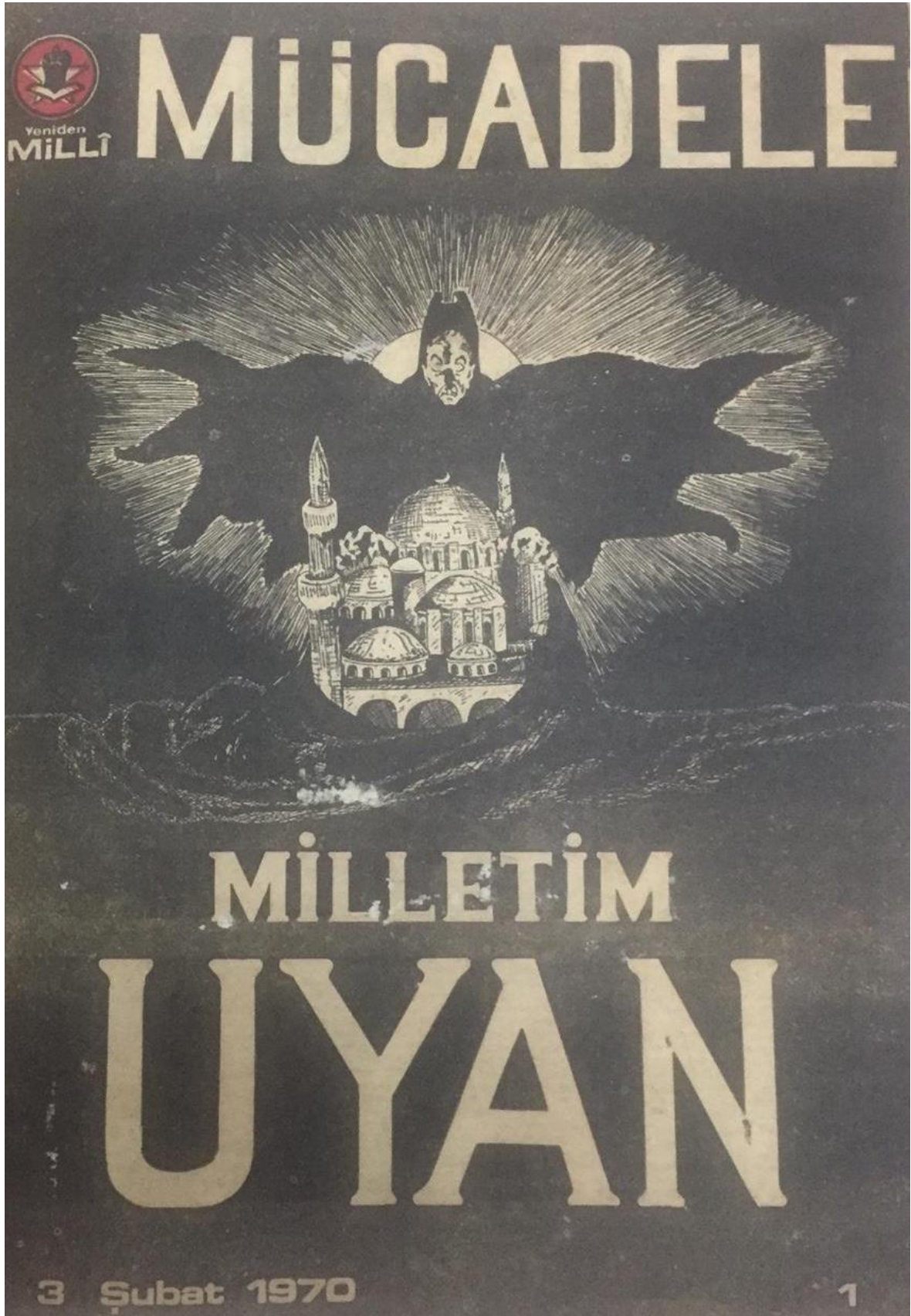
Edibali, A. (2011). *Seçim Propagandası Konuşması*, TRT Kurumu, Ankara.

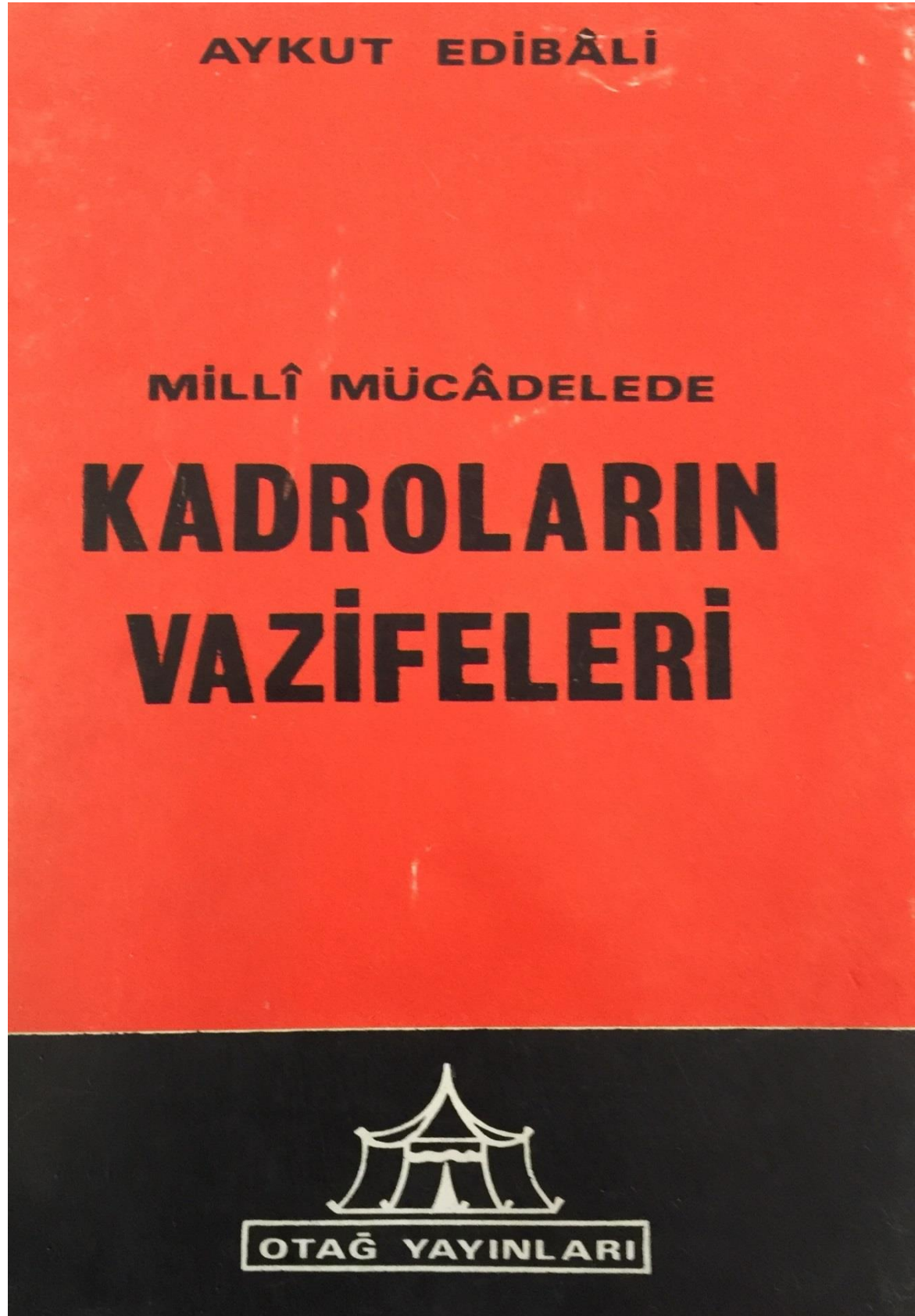
Edibali, A. (2015). *Seçim Propagandası Konuşması*, TRT Kurumu, Ankara.

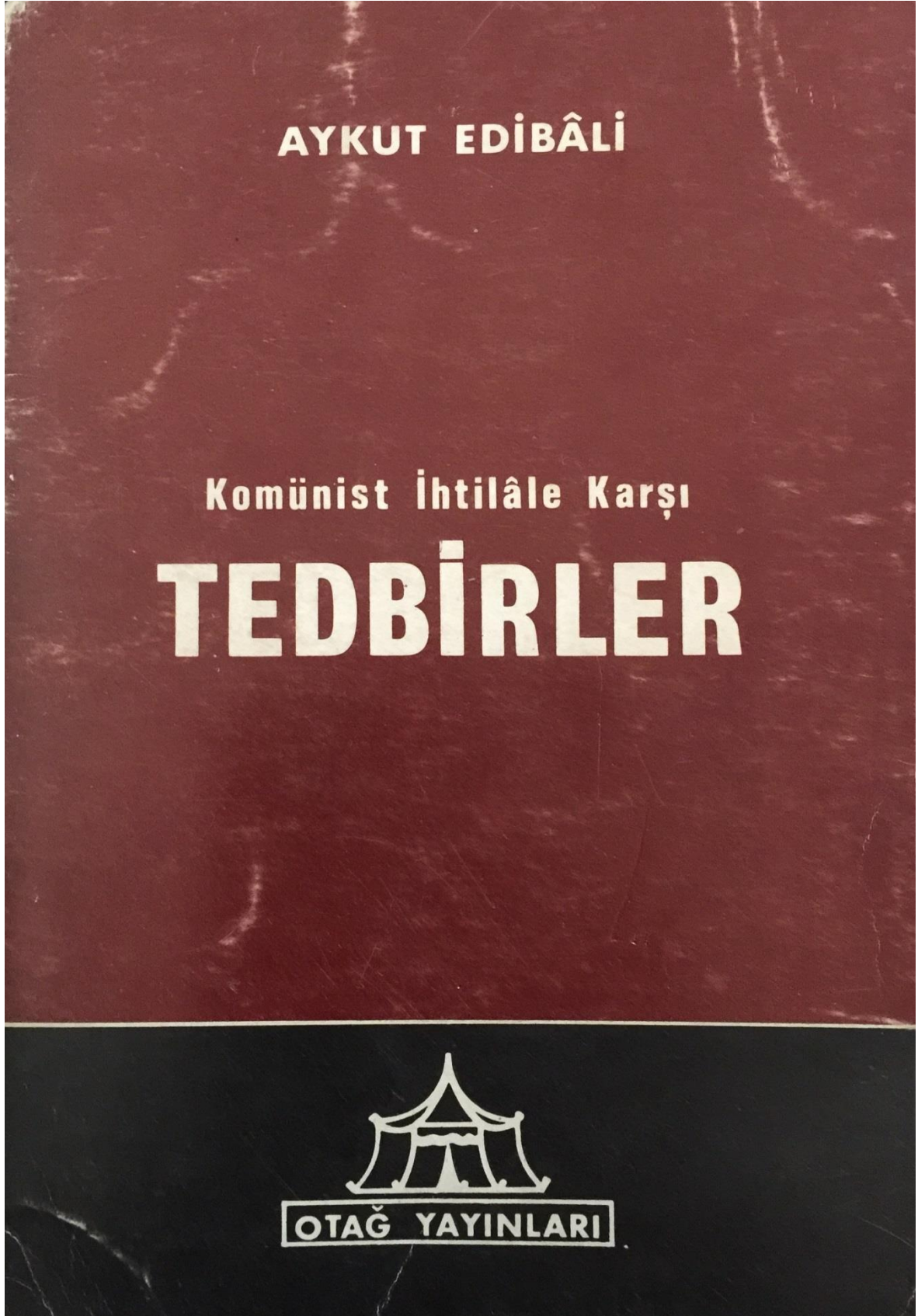
EKLER

Ek-1 Yeniden Milli Mücadele Amblemi

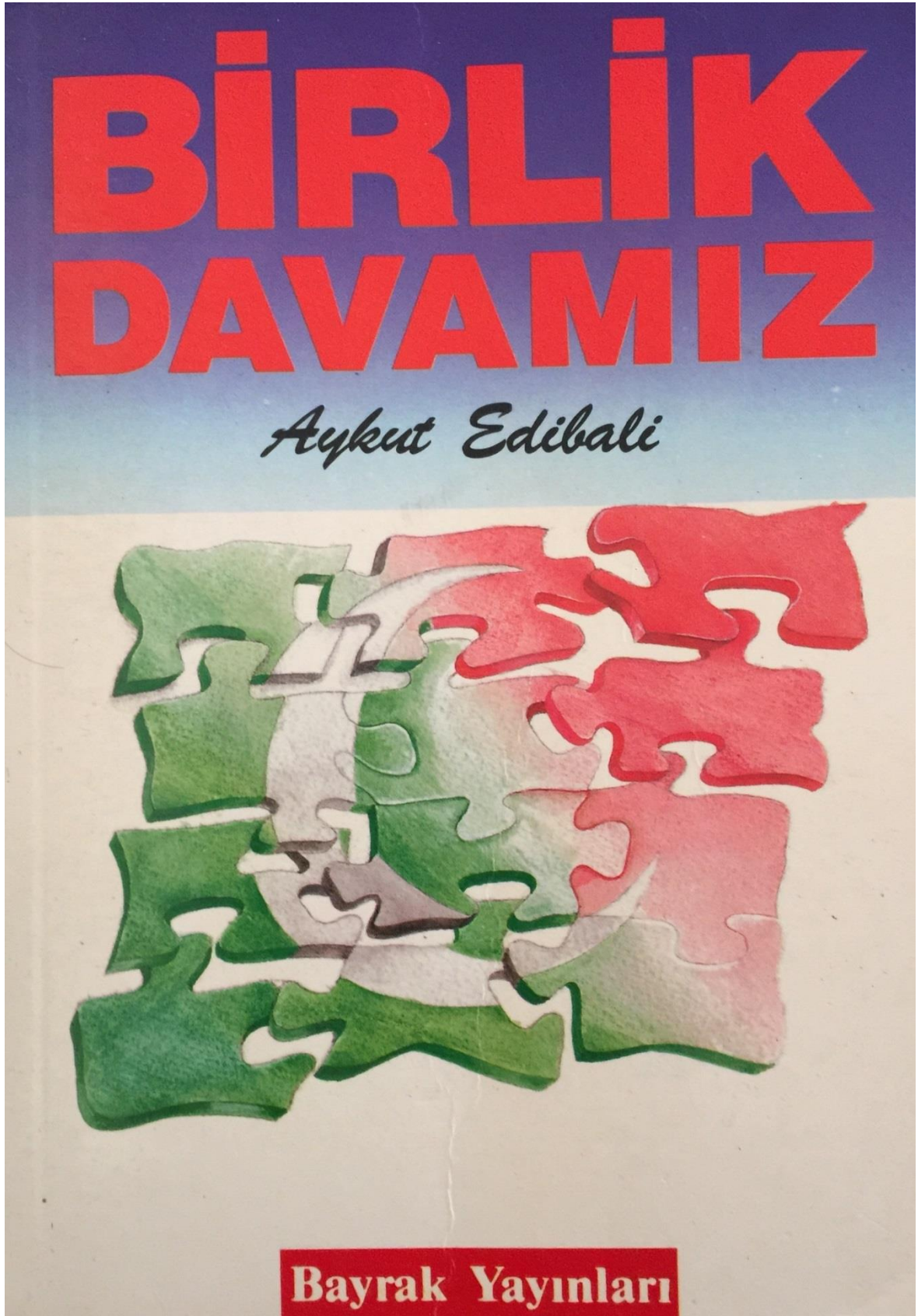

Ek-5 Beş Çayı

REJİM TARTIŞMALARI VE İSLAM

(Şeriat, Laiklik, Demokrasi, İhtilal)

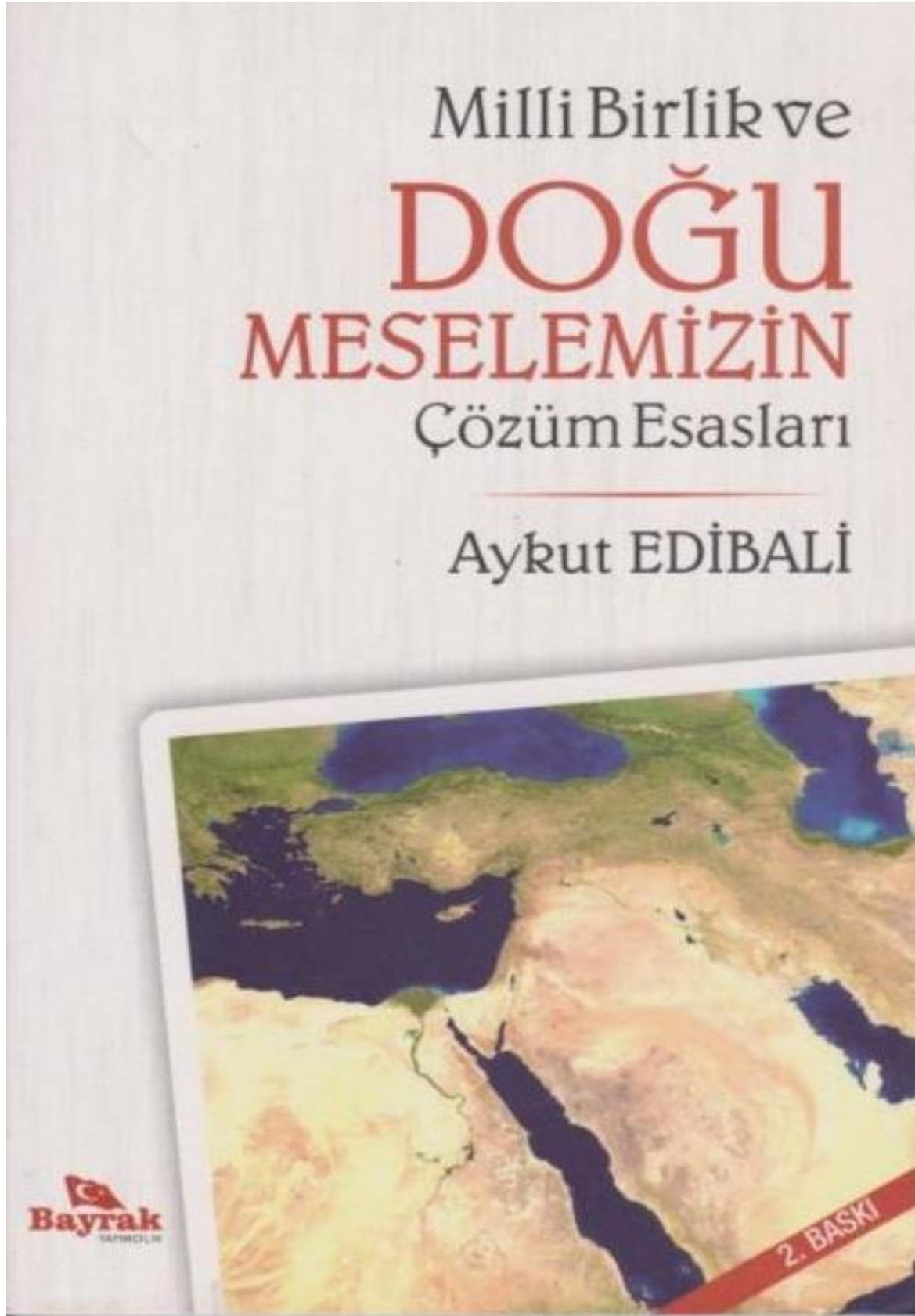
Aykut Edibali

Istanbul-1996

Ek-9 Kur'an'ın Aksiyon Öğretisi

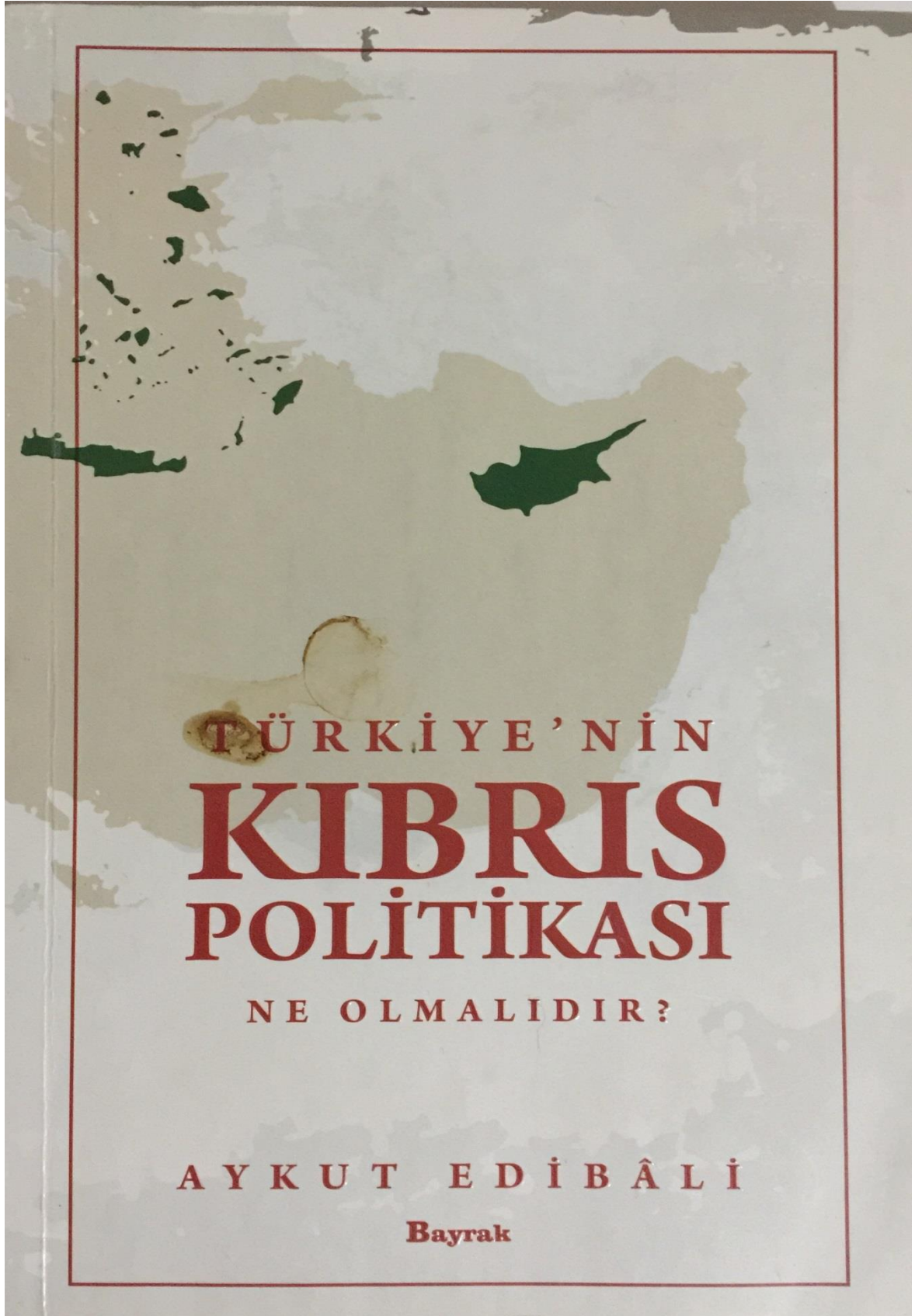

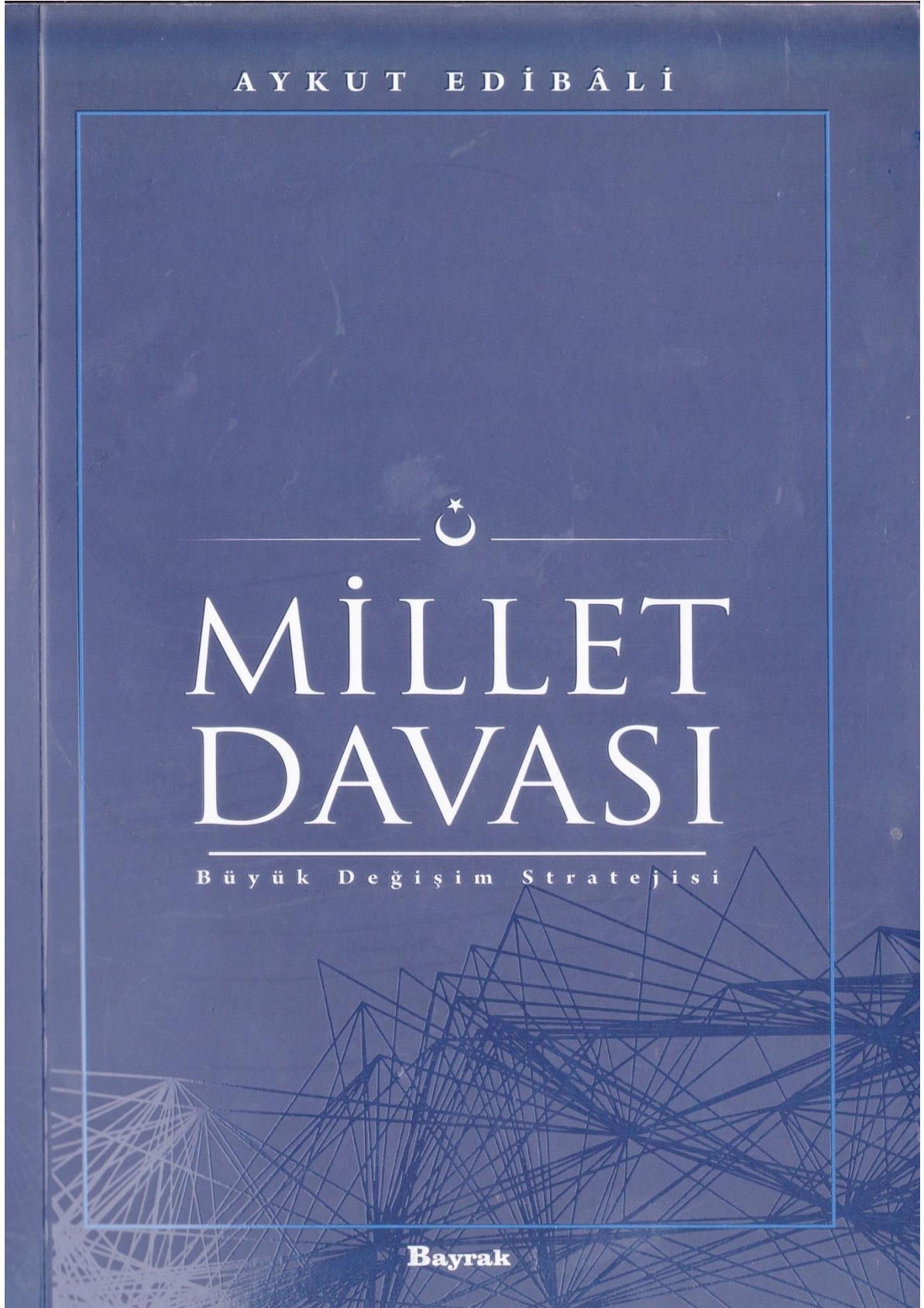

Ek-12 Hakikatin İzinde İlmi Sağ

Ek-13 Türkiye'nin Kıbrıs Politikası Ne Olmalıdır?

Ek-15 Islahatçı Demokrasi Partisi Amblemi

ISLAHATÇI DEMOKRASİ PARTİSİ

Ek-16 Millet Partisi Amblemi

